

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PÁP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 789. Kiadóhivatal 706.

Andrássy meghívása.

Budapest, december 2.

Wekerle ma igen rövid kihallgatás során előterjesztette a királynak a minisztertanács határozatát. Fogadja el a korona vagy a kormány kibontakozási tervét vagy lemondását. Az előterjesztés csak ennyiből állhatott: vagy-vagy. Az eredmény pedig: egyrészt a megszokott szomorú sablon, hogy a király nem döntött, de másrészt valami biztató fordulat is, mert Wekerle a király kívánságára Bécsben maradt, sőt a délutáni vonattal, ugyancsak a király kívánságára, Andrássy is Bécsbe utazott.

Ha ezt az édeskevés eredményt is biztató fordulatnak nevezzük, nem állítjuk magunkat vérmes reménységekkel. De annyi bizonyos, hogy amikor a király a kormány határozott alternatívájára Andrássy meghívásával válaszolt: ez az ajtó becsapását semmiestre sem jelenti. Ha a király a kormány alternatívájából a lemondást akarta volna elfogadni, ehhez Andrássy meghívására nem lett volna szüksége. A lemondás elfogadása egyszerűbb aktus. Már pedig a király a miniszterelnök előterjesztésének meghallgatása után Wekerlét Bécsben marasztotta és sürgősen fölhívatta Andrássyt is: tehát most is, ebben a pillanatban is csak a mai kor-

mánnyal óhajtja a kibontakozást, Justhék és Lukácsék egyesített ajánlata pedig — akármilyen gyönyörű muzsikával pártfogolják is az osztrák keresztényszocialisták — egyelőre még nem hatolt be a király hajlandóságába.

Voltaképpen úgy alakult ki a helyzet, hogy azt kell csodálatosnak tartani, ami a legtermészetesebb. Nincs a világnak az a józan fóruma, mely csak egy másodpercig is habozhatna a választással, ha a magyar politika rendelkezésre álló tényezőit a kibontakozás szempontjából mérlegeli. Itt van az egyik oldalon a pártoknak az a szövetkezése, mely a parlamentben a többséget, az Ausztriával való relációban a lehetőségek mérsekelt politikáját, egyéni jelentőségben pedig a legerősebb, legmagyarabb és legmegbízhatóbb államférfiak társulását képviseli. Ott van aztán a másik oldalon az a szélsőséges tábor, mely Kossuth mellől éppen a lehetőségek perhorreskálása miatt szakadt el; mely a felismert és konstataált lehetetlenség dacára lekötötte magát a külön bank dátumához s mely még a vele rokonszenvező nemzetiségi pártokkal együttesen is csak kisebbséget jelent a parlamentben. És ott vannak végül a parlamenten kívül ólálkodó elemek, amelyek nem követelnek ugyan semmit a hatalmon kívül, de nem is adhatnak semmit nagyhangu

ígéreteken kívül. Hát lehet itt habozni a választással? A koronának többség kell, a lehetőségekből konstruált politika és megbízható, higgadt férfiak. Mi volna tehát természetesebb, minthogy szóba sem állhat olyan faktorokkal, melyek sem többséget, sem lehetőséget, sem megbízhatóságot nem kínálnak? Mi volna természetesebb, mint sürgős megállapodás a többség pártjaival?

S a helyzet furcsasága mégis abban van, hogy csodálatosnak kell tartanunk a legtermészetesebbet. Mert valóban csodálatos, hogy annyi titkos akna után, melyet a zavarra pályázó magyarok helyeznek el állandóan a legtermészetesebb kibontakozás ellen és annyi becsutellen támadás után, melylyel az osztrák sajtó és az osztrák keresztényszocialisták a legsimább, legtermészetesebb és legbiztosabb megoldási terveket meghorhanják: a korona még mindig zavartalanul jól lát s még mindig azon az úton jár, ahol egyedül biztat a rend és a békeség; se áskálódó és kínáló magyarok, se megvadult osztrákok nem tudják még egyelőre sodrából és tisztánlátásából kihozni a királyt. S ugyanakkor, amikor az osztrák sajtó zsarolásnak és betyárpolitikának meri piszkolni az egyetlen lehetséges magyar politikát s ugyanakkor, amikor idehaza Lukács

Megalkuvás.

Írta: Balogh Vilma.

Vedres hazafelé tartott irodájából. Nyugodtan, egyenletes lépésekben haladt, mint akinek nem sietős a dolga és jó kedvvel élvezi az utcát. Ma szabad embernek érezte magát. Irodájának gondjait elvethette mára. Egy meglehetősen fontos és jövedelmező üzletet sikeresen bonyolított le és most arra gondolt, hogy a következő év anyagi gondjait elintézte, sőt husvét táján, az asszonyt, meg a gyereket le is küldheti egy kis sóslevegő kostolóra Czirkveniczába.

Vedres ma egészen jól türtö az életet. Amint végig ment az Andrássy-uton, melyet valami kedves, intim félhomályba burkolt a finom őszi köd és egy kis féltékenységgel vegyes nyárspolgári szemtelenséggel, a hogy a férfiek szokták, fordult meg egy-egy nevetés szempár, vagy kaczerán suhogó szoknya után, úgy érezte, hogy nagyjában meg lehet elégedve sorsával. Persze, vagy nyolcz-tíz évvel ezelőtt, más világításban látta az életet, más célokat tűzött ki magának, Amint az esti utcai élet árjában hazafelé igyekezett, mosolyogva gondolta el, hogy egy évtized előtt milyen merész, nagyszabású tervekkel agyában rötta az utcákat; fiatalsága tudatában nagy hősnak érezte magát. Dehogy is gondolt a következő esztendő budgetjére, a mára gondolt csak, melyet le akart igazni, meg akart hódítani!

Azután a nagy megalkuvások következtek, melyek nyomában rendszeren az apró sikerek járnak. Vedres, miut annyi más hozzá

hasznoló rájött, hogy az élet nagykapui csak a kiváltságosak előtt tárulnak föl, ő tehát belopódzott a kiskapun és most egészen jó, kellemes helyet biztosított magának, ha nem is a díszteremben, de legalább az előszobában.

Persze — mondogatta magában Vedres — aki harmincz esztendő koráig nem forradalmár, világjavító, nöhdítő, az temperamentum nélküli, esigavérű; aki azután is az marad — bolond. Harmincz év után már a család kell, a gyerek, a nyugalom; kényelmes szoba, jó étel, rendezett szerelem, szóval minden, ami kellemeset a mindennapi élet csak adhat.

Ilyen gondolatok között érkezett a ház elé, melyben lakott és amint lassan fölment a második emeletre, előre örült lakása meleg, derűs csöndjének, melyben a mai, kissé izgalmas délutánt ki akarta pihenni.

Kulcsával kinyitotta az előszobáját, fölesavarta a villanylámpát, kabátját és kalapját a szokott helyre akasztotta és benyitott a szobába.

Egy pillanatig meglepetten állt meg. A szoba sötét volt és a gázkandallóban, mely hat órára mindig jóleső meleggel fogadta, nem libegett a rózsaszínű láng.

— Mi ez? — gondolta Vedres — Emma elfeledkezett rólam, vagy nincs itthon?

Bement az ebédlőbe. Ott ugyancsak ridegség fogadta. Amint előment, megbotlott és majd hanyattvágódott egy széken, mely feldöntve hevert a szőnyegen.

Vedres meghökkent. Mindez annyira ellenkezett felesége pontosságával és rendszeretével, hogy először is valami bajra gondolt. Gyorsan benyitott a hálószobába. Ott is

nagy volt a csönd, csak a háromeztendő Palkó tanulmányozta az egyik éjjellámpa szerkezetét.

— Szervusz, apa! Nézd, Palkó ügyes... — mondta diadalmas gügyögéssel.

Vedres ölbekapta a gyereket.

— Hol van anyuskád, Palkó? — kérdezte.

— Anyus? Pá ment.

— Hová?

— Nem tudja Palkó. Pá ment.

— Nem mondott semmit, Palkó? Gondolkozzál csak!

— De igen! Anyus mondta: pá Palkó, édes Palkó. Anyus sirt is.

— Sirt?

Vedres gyorsan letette a gyereket és valami szorongó érzéstől ösztökélve felesége íróasztala felé tartott. Csakugyan! Titokzatosan, szinte félelmetesen ott villogott a levél.

Vedres bizonytalan kézzel szakította fel a borítékot és olvasott:

Nem élem tovább ezt a hazug életet. Elmegyek. Tudom, nem okozok neked elviselhetetlen fájdalmat, azt is tudom, hogy Palkó jó helyen marad nálad.

Emma.

Az első, amit Vedres a levél olvasása után érzett, gyámoltalan, zavar volt. Lassan, gépiesen, szinte gondolatok nélkül tépte darabokra és hullatta földre a papírost.

Aztán bement dolgozószobájába.

Ott hideg és sötét volt, mint előbb. Mialatt a gyufával és a kandalló csavarjaival bajlódott, a gondolatok nehézkösen fészkeltek

László valami szédületes vakmerőséggel meri a bankdátumhoz leszögeztet Justh-párt szállítását kilátásba helyezni a hatalomért: a korona viselője nem hallgat az osztrák galádságra és nem hallgat a legvakmerőbb magyar kínálkozásra, hanem a legutolsó pillanatban is Andrásyt kéri még egyszer magához. Ismételjük: csodálatosnak kell tartanunk azt, ami normális viszonyok között a legtermészetesebb, sőt az egyedül lehetséges volna.

Több reménységet Andrásy meghívásához nem akarunk fűzni. Senki sem tudhatja ebben a pillanatban, hogy mi lappang a meglepő audiencia mögött. De amikor a becsületes kibontakozás minden szála elszakadottnak tetszett s csak a bizonytalanságba való nagy zuhanásra volt készen mindenki: illik egy másodpercre föllélegzeni, ha a várt zuhanás helyett a korona némi közeledésének nyoma mutatkozik. És Andrásy meghívása ilyen közeledésnek jelensége is lehet.

Wekerle kihallgatása.

— Gróf Andrásyt a király meghívta. —

Ujabb kibontakozási tárgyalások.

Budapest, december 2.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma délután egy órakor megjelent a király előtt, előterjesztette a minisztertanács tegnapi határozata értelmében a kormánynak azt a kimerítően indokolt kérelmét, hogy amennyiben nem hajlandó hozzájárulni ahhoz a kibontakozási programhoz, amelyet a kormány eléje tettesztett, fogadja el a kabinetnek szept. 27-én beadott lemondását és mentse fel azonnal állásától. Közel egy órát tartott az audiencia. A miniszterelnök tárgyas részletekkel fejtette ki azokat az államjogi bonyodalmakat, amelyek

feltétlenül bekövetkeznek, ha a válság a lehető legrövidebb idő alatt megoldást nem nyer. A király tudomásul vette a miniszterelnök előterjesztését és azután úgy határozott, hogy mielőtt még döntene, meghallgatja gróf *Andrássy* Gyulát, akinak kihallgatása után ismét dr. *Wekerle* fog a király elé járulni. *Wekerle* Sándor miniszterelnök tehát Bécsben maradt és gróf *Andrássy* Gyula a miniszterelnök telefonértesítésére, gróf *Hadik* János belügyi államtitkár kíséretében azonnal Bécsbe utazott.

Gróf *Andrássy* Gyulának holnapi audienciája elé természetesen feszült érdeklődéssel néz az egész politikai világ. A legkülönbözőbb kombinációkat fűzik ahhoz a tényhez, hogy a király akkor, amikor a miniszterelnök a kormány lemondásának elfogadását vagy az általa előterjesztett kibontakozási programhoz való hozzájárulását kérte: — ismét azt a politikust hívja meg, aki a szerzője a kibontakozási terv ama részének, amelynek elfogadását a legmezevebben tagadta meg a király. A kormányt támogató pártok köreiből ezt a királyi elhatározást hajlandók optimisztikusan felfogni és hajlandók némi jogosultságát elismerni annak a reménykedésnek, hogy az alkotmányos kibontakozás mégis fog sikerülni. Azt természetesen nem várja senki, hogy a holnapi audiencia már meghozza a végleges döntést, de azt a fel fogást jogosnak tartják, hogy holnap *ujabb kibontakozási tárgyalások* indulnak meg.

Rendesen igen jól informált helyen azt mondják, hogy ezeknek a tárgyalásoknak egy *uj kibontakozási terv* lesz az alapja, amely terv azon alapul, hogy a most kooperáló pártok a létező pártkeretek megszüntetésével egységes többséget alkotnának. Ebből a célból hosszú időre tervezett munkaprogramot állapítanak meg, amely lehetővé tenné a nemzeti irányban való haladást. Nem volna szó a pártok fuziójáról, hanem egy egészen új alakulásról, amely az új program alapján új névvel lépne az ország elé.

Mai híreink a következők:

be magukat agyába és helyzetének baja, kellemetlensége egyre világosabb lett előtte.

— Mi lesz most? — gondolta. — Mit kezdek Palkóval? Kire bízom, mialatt én dolgom után járok? És a háztartás... a kiadások — a nyugalom, kényelem?... Mihez fogjak, mit tegyek?

Leült a kandalló elé a szőnyegre. Meggörnyedt, mint valami fizikai teher alatt. Egy percig ült, aztán fölugrott és gépiesen járkálni kezdett. Ujjaival homlokát és fejétetőjét dörzsölte.

— Tenni kellene valamit! — mormogta.

Hirtelen haragos, heves gyűlölet fogta el.

— Semmirevaló! Semmirevaló! — szakadt ki szorongatott melléből.

Megállott. Egyszerre tisztán és világosan maga előtt látta feleségét. Mintha csak ott állna mellette. A csinos, fehér arcú asszony, amint barna szemével, okosan, barátságosan, sohasem nyugtalanítóan mosolyog.

— Mi jutott eszébe? Mi jutott eszébe? — ismételte Vedres. — Miért tette? Kiért?

Agyában mohó gyorsasággal váltakoztak ösztendős házasságának emlékei. Rövid mátkasága, melyre egy férjes asszonnyal folytatott izgalmas viszony után hirtelen határozta el magát; házasságának első esztendeje, mely ha nem is ragyogó boldogságot, de megelégedést adott mindkettőjüknek. Aztán jött a gyerek. Vedres egyszerre más szemmel nézett mindent. Házassága tulajdonképpen csak most nyert előtte jelentőséget, az asszonyt is csak most kezdte igazán komolyan venni. Nagyon respektálta benne az anyát. Egészen rábízta a pénzügyi vezetését, a gyerek testi-lelki jólétét. És az

asszony sohasem élt vissza jogaival. Mindig egyforma volt, kedves, nyugodt, bár nem gyöngéd, vagy szerelmes. Ugy viselkedett, mint olyan asszony, aki nagyobb emociók nélkül megy férjhez, de nyugalomát nem zárja végy, vagy emlék.

Vedres szakadatlan fel- és alájárkált a szobában. Nehéz lépteit alatt ropogott a parketta.

— Kiért tette? Kiért tette? — erre gondolt szüntelen.

A házba csak két férfi járt. Vedresnek egy fiatalkori barátja, agglegény, nőkerülő, aki Vedresnével tulajdonképpen csak az ura kedvéért állt szóba és Vedres titkára egy igénytelen, szerény fiú, aki fizetéséből anyját is eltartotta. Nem, ezek közül egyik sem volt regényhős; egyik sem vállalkozhatott arra, hogy egy feleséget — anyát — kiragadjon otthonából.

De hát ki az? Ki lehet az?

Vedrest határtalan, tehetetlen düh fogta el, amint az ismeretlen ellenségre gondolt, ki ellen annyi időn keresztül nem védekezhetett.

Egyszerre kivált a homályból, fiatalon, hódítóan, szenvedélyesen, milvennek tiz esztendővel ezelőtt, nyilván őt is tartották, más férjek feleségei, az a férfi, aki megosztotta az ő asszonyának életét. Mert hogy az asszony a saját külön életét élte, ezt ő most látta csak. Erre sohasem gondolt. A nyugodt külszin mögött, melylyel az ő lecsitult, kiégett életéhez tudott alkalmazkodni a maga kifürkészhetetlen gondolatait gondolta, a maga érzéseit érezte az asszony.

És a gyerek se tartotta vissza. Egyszerűen elment tőle, mintha azért a kis terem-

Wekerle audienciája.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel hat óra husz perczkor titkára, dr. *Bárczy* István kíséretében Bécsbe érkezett és a pályaudvarról a Magyar Házba hajtatott, ahol megszállt. A miniszterelnök a délelőtti órákban *Vértesy* Gézával, a király személye körüli minisztérium államtitkárával, valamint *Bárczy* István dr.-ral dolgozott. Fél tízenegy órakor a miniszterelnök a külügyi hivatalba ment, s látogatást tett gróf *Aehrenthal* közös külügyminiszternél; a két államférfiu tanácskozása egy óránál tovább tartott. *Wekerle* Sándor miniszterelnök tizenkét óra után visszatért a külügyminisztériumból a Bank-gassei magyar palotába, ahol a ma délután Bécsbe érkezett gróf *Zichy* Aladár, a király személye körüli miniszter látogatását fogadta. *Wekerle* Sándor miniszterelnök rövid ideig tanácskozott minisztertársával, azután pedig báró *Plenert*, a közös számvevőszék elnökét látogatta meg. Háromnegyed egy órakor a miniszterelnök a Hofburgba hajtatott, ahol a király egy órakor kihallgatáson fogadta. Az audiencia mintegy háromnegyed óra hosszat tartott, amely után a miniszterelnök visszatért a Magyar Házba. Az audiencia eredményeképpen *Wekerle* Sándor a király legmagasabb kívánságára egyelőre Bécsben maradt és valószínűleg a holnapi nap folyamán újabb kihallgatáson jelenik meg a király előtt. *Wekerle* Sándor miniszterelnök, aki a Sacher-szállóban ebédel, ebéd után a magyar minisztérium épületébe tért vissza, ahonnan délután öt órakor a külügyminisztériumba ment; itt hosszasan értekezett gróf *Aehrenthal* közös külügyminiszterrel. A külügyminisztériumból visszatérve meglátogatta *Popovics* Sándort, az osztrák-magyar bank főkezelőjét, akivel együtt vacsorázott.

A miniszterelnök audienciájáról félhivatalosan ezt a jelentést adták ki:

Wekerle Sándor dr. miniszterelnök a tegnapi minisztertanács határozata értelmében előterjesztette azt a kérést, hogy ő felsége az esetben, ha a kormány előterjesztett programját nem fogadja el, minél előbb mentse fel a minisztereket állásukból. Ő felsége a kérést tudomásul vette és akképp intézkedett, hogy *Wekerle* miniszterelnök továbbra is Bécsben maradjon.

tésért odabenn, nem ő tartozna felelősséggel.

Vedresnek hirtelen észbe jutott valami. A gyermek születése után egy ideig beteges, gyöngye volt az asszony. Egy öreg, jóképű orvos kezelte, akit még leánykorából ismert. Egyszer Vedres benyitott a szobába, amikor beszélgettek. Az orvos megnyugtatóan simogatta az asszony kezét, annak hangjában pedig annyi követelőző fájdalom volt, mikor mondta:

— Nem, doktor, ez nem lehet az élet. Valaminek még jönni kell!

Vedres egy pillanatra megütődött ezen a hangon, de amint az ágy mellé lépett, felesége fehér és nyugodt volt, mint máskor.

— Valakiről beszélgettünk, — mondta. És Vedres elfogadta a magyarázatot, mint ahogy bizonyos férjek minden magyarázatot elfogadnak, — ameddig csak lehet. Most persze megtudta, hogy az asszony akkor nem másról beszélt, hanem a maga számára várt valamit, — valakit.

Kopogtak.

Halkan, félénken a szobalány dugta be fejét a félig nyitott ajtón: „Nyolcz óra, kérem, Palikának vacsora kellene. A nagyságos asszony még nincs itthon.”

Vedres ránézett. Látta arcán, hogy valami furesát gyanít. Nézésében és amint lassan előbbre merészkedett, benne volt: „ejnye, ejnye, szegény nagyságos ur!”

— Adjanak Palkónak vacsorát. Én megvárom a feleségemet. Rákospalotára ment ki Nagyékhoz. Egy óra múlva itt kell lennie. Mondja meg a szakácsnőnek.

A leány kipent. Vedres még a lépésében, a háta hajlásában is észrevette a lappangó

Döntés ma nem történt. A miniszterelnök egyelőre Bécsben maradt s holnap ismét kihallgatáson jelenik meg a királynál.

Gróf Zichy Aladár a királynál.

Gróf Zichy Aladárt, a király személye körüli minisztert a király ma délután három órákor kihallgatáson fogadta. Gróf Zichy Aladár a tárczája körébe tartozó több ügyben tett jelentést a királynak. Ezenkívül azonban mint a néppárt elnökének alkalma volt a felség előtt kifejtteni véleményét a kibontakozás dolgában is.

Gróf Andrássy meghívása.

Wekerle Sándor miniszterelnök mai kihallgatása után telefonon tudatta gróf Andrássy Gyulával, hogy ő felsége kihallgatáson kívánja fogadni. Ennek folytán gróf Andrássy Gyula belügyminiszter ma délután az öt óra tizenöt perczkor induló gyorsvonattal Bécsbe utazott, ahol holnap délelőtt kihallgatáson jelenik meg a király előtt. Gróf Andrássy Gyula belügyminisztert utjában gróf Hadik János államtitkár kísérte. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter ma este kilencz óra harminczöt perczkor érkezett Bécsbe. Gróf Andrássy Gyula kihallgatása — mint félhivatalosan jelentik — legfeljebb meghívásra fog végbemenni.

Gróf Andrássy Gyula Bécsbe megérkezve a Sacher-fogadóba hajtatott, hol Wekerle Sándor miniszterelnökkel és gróf Zichy Aladárral találkozott és velük hosszasan tanácskozott.

Osztrák vélemény a mai audienciáról

A „N. Fr. Pr.“ jelenti mai esti lapjában:

A mai audiencia célja könnyen kitűnik abból a hivatalos közleményből, amelyet a magyar kormány a tegnapi minisztertanácsról adott ki. A magyar miniszterelnöknek az a megbízása van minisztertársaitól, hogy fejtsse ki az uralkodó előtt a politikai helyzetet és kérje meg ő felségét, hogy amennyiben nem járul a kibontakozási programhoz, mentse fel véglegesen a kormányt. Ez a kérés önként érthető, hiszen közeleg az újév és ha addig a válság el nem simul, beáll az ex-lex, amiből alkotmányjogi bonyodalmak támadhatnak. A magyar kormány álláspontja szerint az alkotmány követeli a válság sürgős megoldását. Mégis

gyanút, melyet nem lehet egykönnyen elnémitani.

Es most, mintha csak egyszerre zudult volna rá minden, ami reá várt: a rokonok, a barátok kéretlen részvéte, melyben mindig van egy csöpp káröröm, elégtétel is. Az emberek a mások bajával érzik magukat kárpótolva saját bajukért. Majd szorongatják a kezét és mondogatják: „Szegény, szegény barátom!” Gondolni pedig ezt fogják: „Az egyetlen igazság még a földön, hogy mindenkinek jut a szervedésből.”

Igen, neki most jut olyanból, mely ellen nincs védekezés. Tehetetlenül hanyatlott a pamlagra.

— Őreg vagyok, — mondta hangosan, — nem kezdhetek új életet, mint ő.

Érezte, hogy mindent, ami ruganyosságban, erőben, szívósságban élt benne, azt elálta az alatt a tizenöt esztendő alatt, amikor feleségét még nem is ismerte. Az ő élete már csak folytatás lehet és házasságáról is csak azért gondolta, hogy örökké kell tartania, mert az ő számára ez volt az egyetlen kedvező.

Akár, mint asszonyt, akár, mint anyát, — ezt határozottan érezte — feleségét csak megfizetett nőszemélyekkel pótolhatta.

Magányosnak, hontalannak látta magát a jövőben.

— Hiszen eddig is így volt! — mondogatta magában.

— Igen, de legalább nem tudtam, nem éreztem! — adta még mindjárt a választ.

Es lassan alattomosan alakult ki benne egy gondolat. Előbb küzdeni próbált ellene, aztán megadta magát.

lehetséges, hogy az uralkodó, ámbár maga is szeretné az ex-lex állapot elkerülését, azt a kívánságát fogja kifejezni, hogy a Wekerle-miniszterium még a válság megoldása előtt iparkodjék a budget-provizóriumot letárgyaltatni s azután leez idő a kormányalakításra irányuló tárgyalások megindítására. E részben eltérők a vélemények a magyar kormány kebelében. A miniszterek között nem egységes a felfogás abban a tekintetben, vajjon egyáltalán lehetséges-e és czélszerű-e a költségvetési provizóriumot benyújtani. A kormány függetlenségi tagjai huzódoznak a törvényjavaslat benyújtásától s legjobban szeretnék, ha a költségvetési provizóriumot nem kellene a képviselőház elé terjesztenie, viszont a többi miniszter amellett van, hogy az alkotmányos állapot megóvása és fentartása érdekében kísérletet kell tenni a költségvetési provizórium benyújtásával. A Wekerle-kormány elvileg nem zárkózik el a javaslat benyújtásától, de azt tartja, hogy tekintettel Justh pártjának fenyegetődzésére, amely az obstrukciót helyezi kilátásba és tekintettel az egyesült pártok összealakítására, egyáltalán nincs remény, hogy a költségvetési provizóriumot megszavazza a képviselőház. Ha az uralkodó mégis azt fogja kívánni, hogy a kormány tegye meg a kísérletet és nyújtsa be a képviselőházban a költségvetési provizóriumról szóló javaslatot, akkor a miniszterium teljesíteni fogja a korona kívánságát, jóllehet eleve meg van arról győződve, hogy ez csak üres forma-vazni nem fogja. A Wekerle-kabinet ilyen körülmények között legjobban szeretné, ha a korona már most véglegesen felmentené állásától, de elvileg kész arra az eshetőségre is, hogy a felmentés dolgában a mai kihallgatáson sem esik döntés. E végtől ugyanis tárgyalások szükségesek, hogy ki lépjen a jövő kormány élére, kik váltsák fel a mostani kabinet tagjait s ha majd ezek a tárgyalások eredményre vezetnek, csak akkor lehet szó a kormány felmentéséről.

Az indemnitás.

Az osztrák politikai körök szerint — mint bécsi tudósítónk jelenti — a jelek arra vallanak, hogy az uralkodó holnap sem fogja felmenteni a Wekerle-kabinetet. A korona az alkotmányos keretek között akar maradni és nem hajlandó magára venni az ex-lex bekövetkezéséért a felelősséget s éppen ezért ragaszkodik ahhoz, hogy a Wekerle-miniszterium előbb

— Mindennek úgy kellett volna maradnia, ahogy volt. Az volt az asszony legnagyobb büne, hogy nem hazudott tovább.

— Így megbolygatni az életemet! — mondta keserűn és végtelenül sajnálta önmagát.

Es visszagondolt azokra az asszonyokra, kik esténként besurrantak az ő legénylakására és akikkel aztán fényes nappal találkozott, amint mosolygósan mentek az uruk karján és nyugodtan elfogulatlanul fogadták az ő köszöntését. Azok legalább ott maradtak otthonukban és felnevelték gyermekeiket! — gondolta.

Az ajtót benyitotta valaki. Vedres felnézett.

A küszöbön az asszony állt. Halálsápadt volt. Nem, mert előbbre menni és a hangja iszonyuan remegett.

— „Palkó...” — kezdte.

Vedres egy pillanat alatt tisztában volt önmagával.

— Palkót már lefektették — mondta — én megvártalak a vacsorával, mert a szobalány azt mondta, hogy Nagyékhoz mentél és kilenczre visszajössz. —

Az asszony majd elájult. Egy lépéssel előbbre támolygott.

— A leveleket elolvastad? — kérdezte. Vedresnek volt ereje, hogy elnevesse magát.

— Dehogy! Mire hazajöttem, Palkó kockákat vágott belőle. Próbáltam összerakni, de nem ment. De mivel a szobalány ugyanis...

Az asszony egyenesen szemébe nézett az urának. Egyszerre megértette mindent.

Levetette kalapját, köpenyét — —

nyújtsa be a költségvetési provizóriumot és iparkodjék azt megszavaztatni. Wekerle miniszterelnök és Andrássy belügyminiszter kétszerek a koronának ezt a kívánságát teljesíteni, azonban meg kell nyerniök e terv számára a függetlenségi párti minisztereket. Ha ez sikerülni fog is, még nem jelenti azt, hogy a képviselőház meg is szavazza a költségvetési provizóriumot, sőt ellenkezőleg azokból a nyilatkozatokból ítélve, amelyek a Kossuth-pártban és Justh híveinek táborában estek, ez nagyon is valószínűtlen. Ugyáltszik, valamennyi faktor megegyezik abban, hogy csak nagyon rövid, mindössze egy havi provizóriumról lehet szó.

Uj pártalakulás terve.

A politikai világban a bécsi eljárással hirtelen alatt mindjebb megérelődik az a terv, hogy a kooperáló pártoknak a létező pártkeretek megszüntetésével egy új egységes pártot kell alkotniok. Ez az új többség egyrészt a maga egységében alkalmas volna arra, hogy eloszlassa a királynak azt a bizalmatlanságát, amelyet a teljesen heterogén pártok együttműködésének sikere iránt táplál. Másrészt azonban az új párt erősen nemzeti irányu programja biztosítékát adná annak, hogy ez a többség Kossuth Ferencz és gróf Andrássy Gyula vezetése alatt valóban nemzeti irányban intézné az ország ügyeit és erős nemzeti érzéssel dolgozna az ország gazdasági és eszellemi haladásán. Az alakulandó új párt, amelyre az új kabinet támaszkodnék, új névvel és új programmal állana az ország elé és amennyiben a parlamentben eredményeket elérni nem tudna, a képviselőválasztások kiírásával a nemzet döntését provokálna.

A kormányváltás lehetősége érdekében egy gazdasági, mint a katonai kérdésben beérnek a ma elérhető minimummal és legfeljebb a közvélemény megnyugtatóására kívánnának a korona részéről felhatalmazást olyan deklarációkra, amelyek a nemzet törvényben gyökerező jogainak idővel nagyobb mérvű érvényesülésére nyújtanak biztató reményt.

Politikai körökben arról is beszéltek, hogy azok az új tárgyalások, amelyeket gróf Andrássy Gyula holnapi audienciájára fog megindítani, már ezen az alapon indulnak meg. Az új pártnak is a választói reform megalkotása lenne legelső feladata.

A képviselőház összehívása.

Napok óta beszélnek politikai körökben, hogy a képviselőházat legkésőbb a jövő hétnek legelején ülésre hívják egybe. Az egyik verzió szerint Justhék már ívet is adtak át Gál Sándornak, a képviselőház elnökének, amelyben huszan közülök a képviselőháznak a házszabályok rendelkezéseire mért összehívását kívánják. A második híradás arról szól, hogy a Ház elnöke maga kezdeményezi a képviselőház összehívását. Politikusok és újságírók érdeklődtek ma Gál Sándornál az ügy állása iránt. Az elnök kijelentette, hogy a Ház összehívását eddig nála senki sem kezdeményezte, de megjegyezte ugyanakkor, hogy neki magának is vannak alkotmányjogi aggályai, amelyek arra késztetik, hogy azzal a kérdéssel foglalkozék, nem merül-e fel rövidesen annak a szüksége, hogy ő mint a képviselőház elnöke intézkedjék a Ház összehívása iránt.

A pártkörökből.

A negyvennyolczas függetlenségi Kossuth-párt ideiglenes körhelyiségébe a mai nap nevezetes eseményei igen nagy számban gyűjtöttek össze a párt tagjait. A párt intéző-bizottsága is ülést tartott ma este, amelyen Kossuth Ferencz elnöklésével résztvettek gróf Apponyi Alber kultuszminiszter, Tóth János, Mezőssy Béla és Déry Zoltán államtitkárok, Gál Sándor, a képviselőház elnöke, Hoitsy Pál, a párt ügyvezető alelnöke, Barabás Béla és Sággy Gyula alelnökök, továbbá Szentiványi Árpád, Szatmári Mór, Okolicsányi László, Hammersberg László és Zlinszky István orsz. képviselők. Az értekezleten 145 kültagot vettek fel és a párt belső ügyeiről tanácskoztak. Az intéző-bizottság ülésén a politikai helyzetről is beszéltek, azonban csak egész általánosságban,

mert a párt állásfoglalásának megállapítását a bécsi tárgyalások és audienciák eredményének ismerete utánra tartották fenn. Az ülés után a miniszterek még hosszabb időt töltöttek a pártkör nagytermében és élénken beszélgettek a képviselőkkel. Gróf *Andrássy* Gyula meghívását általában kedvező jelenségnek tartották, bárha azután az eljárás után, amelyet Bécs részéről eddig tapasztalhattunk, semmiféle optimizmus sem jogosult. Körülbelül ezt a véleményét osztotta gróf *Apponyi* Albert is, aki egy kisebb társaság előtt így nyilatkozott:

— Mi mindent elkövettünk az alkotmányos kibontakozás érdekében s nem rajtunk mulik, ha minden szál elszakad.

A párt tagjai közös vacsorára gyűltek össze a Pannónia különteremben, amelyen *Kossuth* Ferenc és gróf *Apponyi* Albert is résztvettek.

Az alkotmánypart körhelyiségében ma este különösen nagy számmal megjelent tagok között igen élénk feltűnést keltett *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszternek, a párt vezérének ma délután történt elutasítása és holnap kihallgatásának híre. A pártkörben ezzel a mozzanattal kapcsolatban beszéltek meg a politikai helyzetet és a mai eseményeket, s a válságnak legutolsó stádiumát némileg kedvezőbben ítélték meg. Ott volt különben a pártkörben *Darányi* Ignác földmivelügyi miniszter, *Szterényi* József államtitkár, *Nagy* Ferenc másodelnök és igen sok képviselő.

A *Justh*-párti klubjában is nagy élénkség uralkodott. Már a kora esti órákban fellátogatót a klubba *Justh* Gyula, a párt elnöke, aki a képviselők vitájában élénk részt vett. A jelen voltak tulnyomó nagy többsége azon felfogásának adott kifejezést, hogy a kormány teljesen deferálva a korona álláspontjának ugy a katonai kérdésekben, mint más irányú követelések terén, végleg lemondott a koncessziókra való kilátásról és így *Wekerle* Sándor miniszterelnök mai audienciája nem a kormány felmentésének megszüretése érdekében történt, hanem az újból való megbízás előkészítése tárgyában. Foglalkoztak az új pártalakulás birével is, amelyre *Justh* Gyula ezt a nyilatkozatot tette:

— Hát csak alakítsanak új pártot és jöjjenek új programmal. Majd a nemzet fog itélni fölötté. Mert mi meg fogunk akadályozni minden parlamenti munkát mindaddig, amíg a kormányt rákényszerítjük, hogy új választásokon kérje ki a nemzet ítéletét. Akkor fog majd kitűnni, hogy az ország népe hű maradt az igazi függetlenségi programhoz.

A párt tagjai élénken helvesselték elnökük kijelentéseit és nem volt nézeteltérés a tekintetben, hogy obstruálni fognak.

Csatlakozás a Kossuth-párthoz.

A vidéki függetlenségi pártok gyűléseket tartva, hogy állást foglaljanak a függetlenségi párt kettészakadása tárgyában, mind tömegesebben csatlakoznak a *Kossuth* Ferenc vezérlete alatt álló párthoz és fejezik ki bizalmukat és ragaszkodásukat *Kossuth* Ferenc iránt.

A *Kézdivásárhelyi* függetlenségi és negyvennyolcas kör november 28-án közgyűlést tartott abból a célból, hogy *Justh* Gyula és társainak bizalmát szavazzon. A közgyűlésen meg is jelent 35-40 csekély erkölcsi súlyú és jelentőségű írás egyén, akik aztán a bizalmat meg is szavazták. Ennek következtében a kör elnöke, titkára és jegyzője lemondottak, ezenkívül a kör tagjai sorából is naponként tömeges kilépések történek. Azok a komoly és higgadt gondolkodású választó polgárok, akik a közgyűlésen részt nem vettek, a legnagyobb lelkesedéssel írták alá a következő nyilatkozatot:

Kézdivásárhely város alulírott választó polgárai *Justh* Gyula és társai azon eljárását, amelylyel az országos függetlenségi és negyvennyolcas párt kettészakadását előidézték, a legnagyobb mértékben helytelenítik, *Kossuth* Ferencet, *Kossuth* Lajos hazánk nagy fia politikai örökösét, vezérüknek tartják és az országos negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-párthoz csatlakoznak. *Kossuth* Ferencet, mint a párt vezérét tisztelettel üdvözlük és hazafias munkája iránt bizalommal viselteknek. Ugyancsak november 28-án tartott közgyűlést a *pásztói* negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-párt, amelyben fájlatva vett tudomást a pártszakadásról. *Kis* Ernő elnök indítványára határozati javaslatot fogadtak el, amelyben *Kossuth* Ferenc személye és politikája iránt legteljesebb bizalmu-

kat fejezték ki. A közgyűlésről *Kossuth* Ferencet táviratilag üdvözlötték.

Csór nagyközség képviselőtestülete a mai napon megtartott közgyűlésében *Kossuth* Ferencnek egyhangulag bizalmát és ragaszkodását fejezte ki s erről táviratilag értesítette.

Tornaaljáról *Kossuth* Ferenc a következő levelet kapta: Szeretve tisztelt Vezérünk! Mi alulírottak runyai földműves lakosok mély szomorúsággal vettünk hírt arról, hogy országgyűlési képviselőnk, akit pedig igen nagyra becsülünk s akit évek óta osztatlan lelkesedéssel és szeretettel küldtünk fel az országháza, a november hó 11-én tartott értekezlet alkalmával elszakadt Nagyméltóságodtól, a függetlenségi és 48-as párt elnökétől, a nemzet vezérétől. Tudjuk pedig a történelemből, hogy a csatát nemcsak a közkatónák rettenthetetlen bátorsága emeli diadalra, de a vezér higgadt bölcsesége is. A mohácsi csata is azért veszett el és azzal együtt azért veszett el a magyar szabadság, mert az ütközetbe vágó türelmetlen lelkes ifjú katonaság nem tudott a higgadt érlelmű hadvezérre hallgatni, aki az ütközetnek elhalasztását javasolta. Tudjuk, hogy az elszakadás a bankkérés miatt történt. Mi is mindnyájan hávele vagyunk nemcsak az önálló magyar nemzeti banknak, de az egész állami élet függetlenségének. De ha Nagyméltóságod, a vezér halasztást javasol, abba is belenyugszunk, mert rendíthetetlen hittel bízunk *Kossuth* apánk fiában. Nagyméltóságodban. Midőn eme rendíthetetlen hitünknek kifejezést adni bátorodunk, egyszersem reméljük, hogy nagyérdemű képviselőnk, *Putnoky* Móríc is ismét kezébe veszi azt a 48-as függetlenségi Kossuth-zászlót, amelyre oly sok választáskor vele együtt mi is felesküdtünk. Mélységes tiszteltettel és hazafiai üdvözléssel *Zsoldos* Elemér, *Kiss* Károly, ref. lelkész, *Szállásy* Bertalan tanító, *Ongó* József, *Ragályi* György, *Sabess* József, *Szolga* János, *Ragályi* Gyula, *Csinód* János, *Máthé* Pál, *Csiszár* István, *Szilassy* József, *Szilassy* Lajos, *Nagy* Lajos, *Frider* József, *Kiss* József, *Csiszár* Mihály, *Csiszár* Kálmán, *Füzér* János.

Luegerista kirohanások.

A Belvederehez nagyon közel álló *Vaterland* ezzel a címmel: „Magyar szarolók“ feltűnő nyomással a következőket közli: A magyar szarolók ma az uralkodóhoz intézett fenyegetéssel léptek a nyilvánosság elé, amely szemtelenség dolgában mindent felülmul, amit a magyar urak eddig tettek. Azt hirdetik ugyanis lapjaikban, hogy a magyar kormány abban az esetben, ha az uralkodó nem menti föl és ha az exlex-állapot elkövetkezik, január elsejétől fogva a közös kiadásokhoz való kvótászerű hozzájárulást nem fogják kiutalványozni. Ugy látszik, hogy ez a legújabb vonás abban a betyár-politikában, amelyet *Kossuth*, *Andrássy* és *Wekerle* oly kitűnően értenek. *Wekerle* ezzel a fenyegetéssel vezeti be holnap kihallgatását. Nekünk csak örömmünkre szolgál, hogy a magyar hódolatot és lojalitást ebben a meztelenségben látjuk. Arról majd gondoskodnak, hogy ez a legújabb piszkos fenyegetés is hatástalan maradjon. Megismerték *Andrássy* és *Kossuth* urakat és nem félnek tőlük többé.

A keresztény-szocialista pártnak legolvasottabb lapja, a *Reichspost* a következőket írja: Legfőbb ideje, hogy erősebb, az igazi megoldásra képesebb ember következze. Minden jel *Lukács* Lászlóra mutat és föl lehet tennünk, hogy mögötte már kormányképes többség is áll. Valószínű, hogy még csak a képviselőház fölösztatásához sem fog folyamodni s képes lesz e nélkül is az állami szükségleteket és a választóreformot biztosítani. Előre látható, hogy a jövő hét fogja a döntést meghozni.

Budapest, december 2.

Apponyi nyelvrendeletének végrehajtása.

A nagyszabeni gör. kel. román egyházi kongresszus határozatainak a király által történt megsemmisítése után a kormány most már erőlesen hozzálát a hittantantási rendelet végrehajtásához. Gróf *Apponyi* Albert kultuszminiszter a legfelsőbb királyi határozatot a következő leirat kíséretében küldte el a nagyszabeni metropolitának:

Amidőn szerencsém van a legfelsőbb királyi elhatározást Nagyméltóságod tudomására hozni, ama reményemnek adot kifejezést, hogy Nagyméltóságod a saját hatáskörében intézkedni fog, hogy a hittantantási nyelvére vonatkozó rendeleteim, az ő felsége által megsemmisített határozatok figyel-

men kívül hagyásával, érvényre jussanak. Ezen reményem kifejezésével kapcsolatban azt is tudomására hozom Nagyméltóságodnak, hogy rendeleteimnek végre nem hajtása esetére kénytelen volnék a törvényben megállapított megtorló intézkedésekkel élni.

A katolikus egyház s Franciaország.

Budapest, december 2.

Az 1905 december 9-diki törvény elválasztotta Franciaországban az egyházat az államtól, s a francia egyházi vagyont szekularizálta. Hogy ennek folytán a franciaországi katolikus egyház anyagi gondokkal küzd, az természetes. Minthogy az egyházi egyesületek alakítását a vatikán megtiltotta a francia katolikusoknak, az egyházi vagyonok és alapítványok a politikai községeknek és jótékony intézményeknek adtak át. A francia törvény azoknak a papoknak számára, akik 1906-ban már betöltötték negyvenötödik életévüket, állami nyugdíjat biztosított, míg a fiatalabbak négy évi fizetésüket kapták végkielégítésül. Ez a négy év most december 31-én jár le. Minthogy a nyugdíjat élvező papok száma évente átlag négyszázzal fogy, ma már Franciaország papságának legnagyobb része a hívők alamizsnájára van rántalva. A francia püspökök ebből a célból egyházközségeikben gyűjtéseket rendeztek, s ezt a francia kormány tűrté, noha a törvény felhatalmazta a kormányt, hogy ezeket a gyűjtéseket betilthassa. A francia klerikális lapok nem győzik eléggé magasztalni a hívők áldozatkészségét, amely szerintük nagyszerűen nyilvánul meg, de a hivatalos püspöki kimutatások egészen más eredményről tudnak csak beszámolni, mert bizony nagyon soványk. Összegegy gyűlének össze, ami abból is kitűnik, hogy évről-évre apad azoknak a száma, akik papi pályára lépnek, mert a hívők adakozó kedve sokkal csekélyebb, hogysen a begyűlt összegek a papság megélhetését biztosítani tudnák.

Ezzel szemben a protestáns egyháznak, mely az 1905 december 9-diki törvényt elfogadta, s az államnak az egyházaktól történt elválasztása által teremtett helyzetbe bele tudott és bele akart illeszkedni, ma igen kedvező az anyagi helyzete.

A vatikán tiltakozott az egyházi egyesületek megalakítása ellen, mert azok szervezésébe bele nem folytathott, s ezzel kapcsolatban visszautasított minden előzékenységet a kormány részéről, amelylyel ez el akarta kerülni a templomok erőszakos bezárását s azt, hogy a templomok az idő pusztítása folytán összedüljenek. A törvény szerint a papok megtartották régi jogaikat a templomok falain belül, de a templomok fentartásának költsége a politikai községekre hárult. A katolikus egyház állása tehát Franciaországban nem volt olyan rossz, addig, míg a vatikán maga nem indított harcot az állam ellen. Ennek folytán aztán a keztyüt fel kell vennie a francia kormányának, ha még olyan békében szeretne is élni a vatikánnal. A politikai községeknek és jótékony intézményeknek átutalt egyházi javakat visszavenni többé nem lehet. Az 1905 december 9-diki törvény felállította azt a tételt, hogy a vallások anyagi szükségletei állami adókból nem fedezhetők, s azért a költségvetésből minden tétel töröltetett, aminek a legtávolabbról is egyházi jellege lett volna. Ennek folytán a vallásfelekezetre hárul minden kiadás fedezésének kötelessége. De egyházközségek alakítását nem engedi meg a vatikán, mert ezeknek csak a folyó költségekre volna törvény szerinti joguk gyűjteni, de alapítványokat gyűjteni, vagy elfogadni nincs joguk.

Igy aztán a vatikán maga az, mely a francia köztársaság elleni gyűlöletével olyan tilalmakat állít fel, amelyek a francia klerikus rossz anyagi helyzetét még rosszabbá teszik.

Néhány nappal ezelőtt a francia képviselő-

selőházban Gayraud abbé meginterpellálta Briand miniszterelnököt, hogy nem hajlandó-e az 1905. évi december 9-diki törvényt végrehajtani, hogy az egyház helyzete ne legyen türethetetlen, s hogy a vallási béke biztosítva legyen. Briand nagyon élesen válaszolt. Szerinte a vatikán az oka, hogy az egyház az államtól elválasztott, mert a vatikán szüntelen beleavatkozott a francia politikába, mikor aztán a francia törvény teljes szabadságot adott a francia katolikusoknak, hogy szervezkedjenek, a vatikán megtiltotta nekik ezt a szervezkedést: a vatikán még mindig beleavatkozik Franciaország kül- és belpolitikájába, s a francia katolikusokat az elé a kényszerhelyzet elé állította, hogy hívhőségük és hazafiságuk közt választászanak.

A francia képviselőházat nagyon mélyen érintette Briand kifakadása. A harc az egyház és az állam közt nem szűnt meg, s ma mindenki tudja, hogy a legközelebbi képviselőválasztásra a francia klerikalizmus nagy erőfeszítéseket tesz, hogy a radikálisokat megbuktassa, s ismét a vatikánt tegye urrá a francia köztársaságban.

Az olasz kormány lemondott.

Budapest, december 2.

Rómából jelentik, hogy a Giolitti-kormány lemondott s ezt a miniszterelnök már be is jelentette a kamarában.

Mikor nemrégiben az olasz kamara ülészakát megnyitották, párhuzamot vontak a Giolitti-kormány tavalyi és mostani helyzete között. A múlt esztendőben a balkáni események hatása alatt mindenki zivatart jósolt, mely elfogja seperi Tittenit és vele a Giolitti-kormányt, ha szembe merne helyezkedni a közvéleménnyel. A vészfelhők azóta elvonultak Európa horizontjáról és ha voltak is zivatart napok a római kamarában, a Giolitti-kormány sziklaszilárdan állt politikai elvei mellett. Ezidén a külpolitikai helyzet barátságos volt, sőt tekintve a racconigi találkozás népszerűségét, erről az oldalról mitől sem kellett tartania a kormánynak.

A váratlan meglepetés, ha egyáltalán annak lehet nevezni, onnan jött, ahonnan ezidén úgy látszik az összes európai kormányoknak kijutott. Az adóreformról van szó. Olaszország tudvalevőleg kénytelen lépést tartani az európai hatalmak örült fegyverkezésével. Tekintve az olasz partvidék rendkívüli hosszúságát, különösen a hajóhad fejlesztése okoz nagy gondot minden olasz kormánynak. Ezidén különösen aktuálissá vált a tengerészeti program nagymérvű kibővítése, tekintettel arra, hogy a monarchia elhatározta a Dreadnought típusu hajók építését. A tengerészeti költségvetés, továbbá a szárazföldi hadsereg újjászervezésének költségei rendkívül megnagyobbították az idei költségvetést, úgy, hogy a kormánynak új adókról kellett gondoskodnia, hogy a többletet fedezhesse.

A Giolitti kormánynak adóreformját nem nagy szimpátiával fogadták Olaszországban és ezt felhasználta az ellenzék, hogy a kormány ellen döntő támadást intézzen. Ami nem sikerült a balkáni konfliktus idején, az sikerült ma. A kormány ellenségeinek agitációja folytán ugyanis ma délelőtt az adóreform tárgyalásával megbízandó bizottságba az adóreform-javaslatnak hét ellenzőjét és két pártolóját választották be. Giolitti miniszterelnök ebből levonta a konzekvenciákat és beadta az egész kabinet lemondását. A lemondás részleteiről a következő tudósítást kaptuk Rómából:

Giolitti miniszterelnököt délután két órakor a király kihallgatáson fogadta, amelyen a miniszterelnök bejelentette az egész kormány lemondását. A kamarai ülés előtt a parlament épületében minisztertanács volt. A kamara mai ülésén a ház feszült figyelmű közepette emelkedik szólásra Giolitti miniszterelnök és kijelenti, hogy a minisztérium, miután a bizottságba az adóreform-javaslatnak hét ellenzője és két híve választott be, a királynak felajánlotta lemondását. A király egyelőre nem dön-

tött és fentartotta magának, hogy gondolkodik. A kabinet megbízást kapott az ügyek továbbvitelére és a közrend és nyugalom fenntartására, valamint a folyó ügyek elintézésére. A miniszterelnök javasolja a kamarának, hogy napolja el üléseit. A kamara elnöke a kormány nyilatkozatát tudomásul veszi. Ezzel az ülés véget ért.

Az angol válság.

— Asquith bejelentette a Ház feloszlását. —

Budapest, december 2.

A költségvetésnek a felsőház által törént visszavetése óriási hullámokat vert fel egész Angliában. Az elkeseredés a lordok ellen tetőpontját érte, és mindenki azt hiszi, hogy az alkotmányosság érdekében meg kell rendszabályozni a lordok házáat.

A mai nap eseménye, hogy Asquith miniszterelnök az alsóház ülésén bejelentette a ház feloszlását. Ezzel most olyan választási kampány veszi kezdetét Angliában, amilyenre kevés példa van.

Mai hireink a következők:

Londonból jelentik, hogy amikor Asquith miniszterelnök tegnap az alsóház ülésén megjelent, a liberálisok lelkes ovációkban részesítették. Amikor Asquith szólásra emelkedett, újabb percekig tartó ovációban volt része. Asquith nyilatkozata szövege szerint így hangzik:

— Hallottam, hogy a pénzügyi törvényt, amelyet a ház már elfogadott, a múlt éjjel a lordok háza második olvasásban elvetette. Ezért közlöm önökkel, hogy a legközelebbi alkalommal, ha lehet már holnap, a következő indítványt fogom beadni: A lordok eljárása, akik megtagadták, hogy a folyó pénzügyi évre szóló költségvetést törvényerővel ruházzák fel, alkotmány-sérelem jellegével bír és oly jogok bitortását jelenti, melyekkel az alsóház bír. (Zajos tetszés a kormánypárton.)

A miniszter kijelentése után az ülést azonnal berekesztették. Hire jár, hogy az alsóházat december 3-án elnapolják.

Az alsóház mai ülésén a sűrűn megtelt ház Asquith miniszterelnököt belépésekor lelkes ovációkban részesíti. Az unionisták Balfourt fogadják lelkesedéssel. A miniszterelnök határozati javaslatának indoklásánál kifejti, hogy a ház oly helyzetbe jutott, amilyen a parlament történelmében páratlan. Amidőn a költségvetési javaslat elhagyta az alsóházat, a népképviselők alaposan megfontolt és mérlegelt művét képezte. (Helyeslés a liberálisoknál.) Egy hét leforgása alatt az egész művet lerombolták. Első ízben történt, hogy az alsóháznak a költségvetésre vonatkozó felhatalmazását megsemmisítette egy testület, amelynek nincsen joga, hogy az alsóház által elhatározott bármely adót is módosítsa. Méltatlan volna az eddigi hagyományokhoz, ha a ház csak egy napot is elmulasztana annak tisztázása előtt, hogy nem hajlandó-e a szegényt és azokat a tulakadókat, amelyekkel két századon át találkozott, tovább tünni. (Élénk helyeslés.) Szól a politikai helyzetről és azon reménynek ad kifejezést, hogy a pótolhatlan veszteség az államra nézve nem lesz nagyon nagy. Nevetésgesnek mondja azt a feltevést, hogy a kormány újabb költségvetési javaslatot fog benyújtani és a felsőház elfogadása vagy elvetése előtérjeszteni. Lansdowne és Cawdor lordok kegyesen megígérték közreműködésüket (Derütség. Kiáltások: Nincs szükségünk rá!) Az a miniszter, ki ily javaslatot tenne, öt perczig sem bírhatná az alsóház bizalmát. (Helyeslés.) Az ily indítvány lényegében elismerné azt a jogát a peereknek, hogy ne csak az évi költségvetést szavazzák le, hanem hogy azt meg is másítsák. A kormány nézete szerint a törvény vagy az alkotmány sérelmét elkerülő egyedüli út az javasolni a királynak, hogy a parlamentet mihamarább oszlassa fel. A király ezt az indítványt kegyesen fogadta és a miniszterelnök meg van győződve arról, hogy az új ház oly időben fog még összeülni, amikor lehetséges lesz visszafelé, valamint előre is gondoskodni a folyó pénzügyi év szükségleteiről.

Wolverhampton vicomte, a titkos tanács lord-elnöke és Earl of Crewe pécsettör ma délelőtt Sandringhamba mentek, ahol a király elnöklésével minisztertanács volt, amely a parlament elnapolásával foglalkozott. A nemzeti szabadelvű liga végrehajtó bizottsága kiáltványt bocsátott ki, amelyben felszólítja a népet, hogy tüntessen a felsőház ellen. A kiáltvány figyelmezteti a népet, hogy a felsőház hadat üzent az angol nemzetnek s magához akarja ragadni azt a jogot, hogy ő adóztassa meg az adóktól roskadozó alsóbb néposztályokat. Hatszáz örökösjogu peer akar dönteni a nép sorsa fölött. Ennek a merényletnek útját kell szegni és arra való lesz a szombati impozáns tüntetés.

KÜLFÖLD.

Gróf Aehrenthal Berlinben. Bécsben jól informált helyen azt beszélik, hogy gróf Aehrenthal külügyminiszter legközelebb Berlinbe utazik, hogy visszaadja Bethman-Hollweg birodalmi kancellár látogatását. A két államférfiu Berlinben folytatni fogja a Bécsben megkezdett eszmecsereét. Aehrenthal grőfné is elkíséri a férjét Berlinbe. Egy berlini jelentés szerint a látogatás nem fog január előtt megtörténni, mert a minisztert a delegációk összehívásának kérdése nagyon elfoglalja.

Az osztrák válság. Azon politikai lakomán, amelyet tegnap Chiari rendezett, a cseh pártok vezeterei is megjelentek és a beszélgetés főleg a kabinet rekonstrukciója körül forgott. A cseh pártvezérek egytől-egyig azt mondták, hogy semmi kifogásuk Bienerth miniszterelnök személye ellen s ők nem bánják, ha az alakítandó kormány élén megmarad, amely kabinet ügyvezető minisztérium volt. Nem tiltakoztak azonban, hogy a hátsó gondolat emellet a koalíciós minisztérium megalakulása, amely néhány hónap múlva fölváltaná az ügyvezető kormányt. Ezeket a tárgyalásokat a német pártok vezetői ma délután folytatták a lengyelekkel és teljes biztossággal megállapítható, hogy a szláv unió a mostani belügyi, közmunkaügyi, igazságügyi és német nemzetiségi miniszterek kiválasztását követeli. Egy további kívánságuk, hogy a német nemzetiségi minisztériumot egyelőre szüntessék meg, éppen úgy, mint a cseh nemzetiségi miniszteri széket és az urakházának egy cseh tagja képviselje Popp földművelésügyi miniszter mellett a csehek a kabinetben. A szláv unió a többi tárca betöltésére is befolyást akar gyakorolni. Ezzel szemben a német pártok kebelében két áramlat van. Az egyik ellenzi a rekonstrukciót a parlamentárizmus védelmének szempontjából, a másik áramlat mellette van és e részben a korona álláspontjára hivatkozik. Ma délután érintkezést kerestek a békéltetők bár Bienerth miniszterelnökkel is, aki nem zárkozik el a rekonstrukció elől, ha biztosítékot kap a képviselőház munkaképességére.

Az osztrák képviselőház ülése. A mai ülésen Lisy képviselőnek a gablonci és schumburgi cseh kisebbségek elnyomására vonatkozó sürgős javaslatának folytatolagos tárgyalása során indítványt tévő indokolja javaslatának sürgősségét és kifejti, hogy az ő pártja a szláv unió határozatával nem ért egyet. Felszólítja a szláv-unió képviselőit, hogy a mai rendszer ellen folytatott harcban tartsanak ki. A mostani miniszterelnököt el kell távolítani, minthogy a kormány magatartása a cseh lakossággal szemben egyenesen ellenségesnek mondható. Behatóan szól ezután a gablonci tüntetésekről. Böschmüller képviselő kijelenti, hogy a szociáldemokraták azt kívánják, hogy a ház mielőbb jusson el a napirendhez. A nemzetiségi bajoknál sokkalta borzasztóbbak a gazdasági válságok. A német és cseh munkásoknak nemzetiségi békére van szükségük. Elég hosszú idő óta fokozzák a gyűlöletet, szükséges, hogy végül elérkezze a kölesönös tüntetés napja.

Oroszország és Japán. Pétervárról táviratozzák, hogy Oroszország és Japán legközelebb szerződést fognak aláírni, amely a két állam érdekköreit a távol Keleten körül fogják határolni. Ezen szerződés által Oroszország a közeli Keleten szabad

kezet kap. Azok a fenyegető hírek, melyek a távoli Keletről a napokban érkeztek, az itteni hivatalos köröket egyáltalán nem nyugtalanítják, ellenkezőleg azt remélik, hogy a viszony Oroszország és Japán közt egyre barátságosabbra fog alakulni.

Balkán szövetség és Törökország. Konstantinápolyból jelentik, hogy Nenadovits konstantinápolyi szerb követ ma felkereste Rifaat pasa török külügyminisztert és kormányának megbízásából közölte vele, hogy mindazon hírek, mintha Szerbia egy Törökország ellen irányuló balkán-szövetségbe öhajtna lépni, nem felelnek meg a valóságnak és a szerb kormány teljes tudatában van annak, hogy Szerbia gazdasági viszonyai megkívánják azt, hogy Törökországgal a legbarátságosabb viszonyban éljenek. — A Džen Türk nevű lap felszólítja Görögországot, hogy a szláv népek terbevelt balkáni konfederációja egysúlyozására lépjen be egy magyar-osztrák-török ententéba, hogy ezáltal a pánszlávizmus veszélyeit magáról elhárítsa. Ugyanez a lap proponálja azt is, hogy Törökország és Görögország a krétai kérdést kompromisszum alapján oldják meg.

A zsidó-kérdés a dumában. A дума tegnapi ülésén Rodiceff kadettvezér a zsidókérdést fejtegette, és a baloldal helyeslése közben kifejti, hogy az oroszországi zsidók jognékülisége középkorra emlékeztető barbárság, és hogy a személy ériut-hetlenségéről szóló törvényjavaslat guny marad mindaddig, amíg a rendőrségnek kell a zsidókat őriznie.

A helyzet Görögországban. A hadsereg és a haditengerészet egyre jobban fokozzák követeléseiket. A tengerészeti bizottság azt kívánja, hogy a legközelebbi három év alatt ötvenöt új hadihajót építsenek, köztük két Dreadnaughtot, két páncélos csirkáló hajót, nyolc torpedóüzöt, négy torpedónaszádot, tíz tenger alatt járó naszádot, több kiegészítő páncélos hajót, szállító hajót, jelzőhajót, és más hajókat. Erre a célra a kétszáz milliós kölcsönből százhatvan milliót használnának föl s azonkívül a tengerészeti költségvetést harmincz millióval fölemelnék.

Viszály Nikaragua és az Unió között. A kísérelésében, amely a nikaraguai ügyvivőnek vizs-zaküldött utlevelekhez csatolva volt, Knox állam-titkár kifejti, hogy Zelaya elnök az 1907. évi washingtoni egyezmény óta Középamerikát majd-nem állandóan nyugtalanította és a nemzetközi békét zavarta. Zsarnok ő, akinek közreműködése bemocskolja egy kormány nevét, Knox elismeri, hogy a forradalom a nikaraguai népben uralkodó félfogások kitérésére volt, de egyébként kijelenti, hogy mindkét fél felelős azon cselekményekért, amelyek Amerika érdekeit érintik.

TÁVIRATOK.

Ferrer örököse.

Madrid, december 2. (Saját tudósítónktól.) Ferrer öccse és általános örököse, Soledad nevű leánya ideérkezett, hogy kérvényt nyújtsanak be a királyhoz a haditörvényszék azon ítélete ellen, amely a kivégzett elítélt vagyonát elkobozta.

Közgazdasági táviratok,

Amerikai tőzsdék zárata.

Newyork.		decz. 2.	decz. 1.	nov. 30.
Buza	helyben	124½	124½	124½
	decemberre	115%	115	115
	májusra	112%	112½	112%
Tengeri	decemberre	69¼	70½	70%
	májusra	69¼	69%	69¼
Chicago.				
Buza	decemberre	106½	105%	105½
	májusra	105¼	105%	105½
Tengeri	decemberre	57%	57%	57¼

Newyork, december 2. Gyapot Newyorkban, helyben 14.70 (14.65). Gyapot januárra 14.54 (14.46). Gyapot márcziusra 14.81 (14.74). Gyapot New-Orelansban, helyben 14¼ (14¼). Petroleum Stand white Newyorkban 8.05 (8.05). Petroleum Stand white Philadelphiiában 8.05 (8.05). Petroleum Refined in Cases 10.45 (10.45). Petroleum Credit Blancas at Oil City 1.48 (1.48). Zsir Wes-

tern steam 13.90 (13.80). Zsir Roche és Brothers 14.30 (14.30).

Chicago, december 2. Zsir decemberre 12.90 (12.90). Zsir januárra 12.42 (12.30). Szalonna short clear 12.12 (12.12). Sertéshus januárra 21.50 (21.37).

Damjanichné temetése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, december 2.

Damjanich János tábornok özvegyét ma délután három órakor temették el óriási részvét mellett. A vértanu nejének koporsójához elzárándokoltak az emberek ezrei és mély fájdalom kísérte utolsó útjára a sokat szenvedett asszony holttestét.

A főváros minden rétege képviselve volt a ravatalos teremben. A budapesti urasszony-társadalom színe-java eljött, hogy lerőjja a részvét és kegyelet adóját és sok szegény gyámoltalan asszony, akiket felsegített és sok szerencsétlen árva, akiknek arcáról az ő munkássága törölte a könnyet; zokogta el a ravatalnál a maga nagy bánatát a Nagyasszony elmulása felett.

A Luther-otthon tágas tanácsterme — bizony — végtelenül szűknek bizonyult a rengeteg gyászoló közönség befogadására. Jóval a temetési szertartás kezdete előtt szorongásig megtelt a tanácsterem. A karzatokon a Gazdasszonyok Egyesületének árvaházi növendékei helyezkedtek el, míg a többi társadalmi és jótékony egyesületek részint a ravatalos teremben, részint a folyosókon szorogtak. A Magyar Gazdasszonyok Országos Egyesületét özv. gróf Batthyány Gézáné védnök, Gruz Albertné és Hegedűs Sándorné alelnökök és teljes számmal a választmány tagjai, a magyarországi nőegyesületek szövetségét gróf Batthyány Lajosné elnök, az általános közjótékonyági egyesületet gróf Csáky Alhimé elnök, a „művészet és művelődés magyar nők körét” Gruz Albertné elnök, a József főhercege szanatórium egyesületét Lukács György elnök, a magyar szent korona országainak békeegyesületét dr. Giesswein Sándor kanonok országgy. képviselő, az országos anya- és csecsemővédő egyesületet báró Dániel Ernőné, a budapesti VII. ker. közjótékonyági egyesületet Pajzs Gyuláné elnök, a Klottid-egyletet gróf Apponyi Albertné és Gaál Jenőné elnökök képviselték. Az egyéb fővárosi nőegyesületek elnökségi és választmányi tagjain kívül notabilitásaink sorából ott voltak: Justh Gyula v. b. t. t., a képviselőház volt elnöke, Lukács György v. b. t. t., Barabás Béla, Bakonyi Samu, Ballagi Aladár, Giesswein Sándor, Hódy Gyula, Zsilinszky István, Ság Manó, Szatmári Mór és Hentaller Lajos országgy. képviselők, Sággy Gyula udv. tanácsos, a tudományegyetem rektora, Boda Dezső főkapitány nejevel, Várady L. Árpád ez. püspök, kultuszminiszteri tanácsos, Ruffy Pál min. tanácsos, Desseffy Arisztid, Herman Ottó, Pósa Lajos, a család tagjai teljes számmal és még igen sokan. A magyarországi központi Fröbel-nőegylet elnökségének tagjai küldöttségileg jelentek meg Kaudersz Hermina urasszony vezetése alatt. Tizenkét tagú küldöttség képviselte az 1848/49-iki honvédeket, akiket a honvédegyeték orsz. egyesülete és a honvédmeház felügyelő-bizottságának elnöke, lovag dr. Balogh Sándor vezetett a ravatalhoz. Az agg. reszkető fejű honvédek, egy-ketten talán Damjanich katonái is, könyvtakasztó meghatottsággal álltak körül a ravatalt. Három órakor megkezdődött a gyászszertartás. Krizsán Mihály pápai kamarás, józsefvárosi apátlébános nagy segédlettel beszentelte a koporsót. A beszentelés alatt az egyházi énekkar gyászdalokat adott elő. A beszentelés után a Magyar Gazdasszonyok-Egyesülete nevében, amely megteremtőjét és elnöknőjét gyászolja az elhunyt nagyasszonyban, Ruffy Pál min. tanácsos, az állami gyermekmenhely igazgatója mondott megható bucsuztatót. A nagyhatású bucsuzó nyomán a mély megrendülés érzése szállta meg a gyászoló közönséget. A részvét zokogásba fult, amikor előlépett egy agg. honvéd, s el-elcsukló, siró hangon Damjanich közkatonái nevében elbucszott a nagyasszonytól. A koporsót és a koszorukat fel-

tették a hatlovas gyászkoocsra s ezzel vége volt a temetési szertartásnak. A halottaskocsit nagy gyászoló közönség kísérte ki a kerepesi-uti temetőbe, ahol a főváros adományozta diszinhelynél Krizsán Mihály apátlébános még egyszer beszentelte a koporsót s a holttestet örök nyugvóhelyén elhantolták. A Szentkirályi-utca 51. számú ház környékén, amelyben a beszentelés lefolyt, igen sokan gyűltek össze, hogy a temetésnek megfelelő keretet adjanak. A rendet itt nagyszámu lovas és gyalogos rendőr élén Fasching és Wolkenberg rendőrfelügyelők tartották fenn.

EGYHÁZAK.

— (A karánsebesi püspök-választás.) A püspök-választás szombaton, e hó 4-én lesz a karánsebesi gör. kel. székesegyházban. A püspök-választó zsinaton Metianu metropolita megbízásából Muszta Filáret archimandrita fog elnökölni. A Burdia-párt jelöltje ismét Olariu archimandrita, aki az elmúlt választás alkalmával 24 szavazatot kapott. A nemzetiségi párt jelöltje Christen archimandrita. A metropolita lapja, a „Telegraful Roman” ma ezeket írja: Metianu metropolitának nincsen jelöltje a karánsebesi püspöki székre. Az ő jelöltje az, akit a karánsebesi zsinat többsége megválaszt. A metropolita a legutóbbi nagyszabeni egyházi kongresszus alkalmával a román gör. kel. egyházi tíz előkelő emberével folytatott tanácskozáson kijelentette, hogy ő senkit se ajánl, mert az ilyen ajánlással járó súlyos felelősséget nem akarja magára vállalni.

— (Az evangélikus zsinat lezárása.) A nemrégiben bevégeződött evangélikus egyetemes zsinat báró Prónay Dezső elnöklésével a gyűlésen végzett anyagnak revidálására bizottságot küldött ki, amely ezen a héten készült el munkájával. A gyűlés jegyzőkönyve, amely vaskos kötetet tesz majd ki, nyomtatás alá kerül s mielőst kikerül a nyomdából, megküldik az összes egyházaknak.

— (A pánszláv lelkész ügye.) Annak idején kínos feltűnést keltett, hogy Csaplovics János, antalfalvi evangélikus lelkész, a magyar istentisztelet megtartását megtagadta, amiért az egyházi törvényszék elsőfokulag hivatalvesztésre ítélte. A lelkész felebbezése folytán a bányai evangélikus egyházkerület konzisztóriuma Zsilinszky Mihály világi felügyelő elnöklésével kezdte és szerdán tárgyalta Csaplovics ügyét. A vádat Korniss Géza képviselte, míg a vádlottat dr. Micsátek Lajos ügyvéd védte. Hosszas tanácskozás után a konzisztórium is vétkesnek mondta Csaplovics lelkészt, az elsőfoku ítéletet azonban megváltoztatta, amennyiben a hivatalvesztés helyett a vádlottat ezer korona büntetés és a perköltségek viselésére ítélte. A vádló, valamint az elítélt ezen ítélet ellen felebbezést jelentett be. Csakis ha ez ügyben végleges ítélet lesz, lehet majd arról szó, hogy Csaplovics hivatalába visszahelyeztessék.

— (Az ágostai ev. egyház) presbiteriuma december hónap 6-án, hétfőn ülést tart zólyomi Wagner Géza felügyelő és Raffay Sándor lelkész elnöklésével. A presbiteri ülés a templomépítés kérdésével s a vallástanátságnak az egyetemes gyűlés által jóváhagyott tantervének életbeléptetésével foglalkozni.

— (Vallásos est.) A pesti ev. magyar egyház december 3-án este hat órakor a Protestáns Legényegylet nagytermében (VIII., Alföldi-utca 13.) vallásos estélyt rendez.

AZ „EGYETERTES”

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. alatt van.

A szerkesztőség telefonja 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

A vasutas árvák pénze.

Budapest, december 2.

Az a pénz, amit az országos vasutas-szövetség a szeptember 30-án és október 1-én tartott árvapókon egy vasutas árvaház létesítésére beszélt, úgy látszik, komoly események előidézője lehet a vasutas-szövetségben.

A szövetség elnöke ugyanis jónak látta, hogy az ez ezimen egybegyűlt százötvenezer koronát megközelítő összeget a vasutas takarékpénztárnál, egy ez évben megalakult fiatal pénzügyintézetnél helyezze el, ami azonban a vasutas közvéleményben már akkor, mikor ez az intézkedés végre is hajtatott, élénk visszatetszést keltett. Különösen a három nagy fővárosi kerület viseltetik erős animozitással ez intézkedés ellen s ma már ott tartunk, hogy a fővárosi vasutas kerületei nyíltan is állást foglaltak a kérdésben a központi vezetőséggel szemben.

Már az október 24-iki országos választmányi ülésen is hangzottak el egyes felszólalások, amelyek a vezetőségnek a tervét éles kritika tárgyává tették, azóta azonban valóságos palotaforradalom tört ki Kramer ügyvezető alelnök s az ő vele szolidaritásban álló gróf Batthyány Tivadar elnök ellen.

A vasutasok különösen azt sérelmezik, hogy a vasutas-takarékpénztár, mely csak nagy nehézségek árán, főleg a vasutas körökön kívül álló penzemberek közreműködésével ez évben született meg, nem nyújthat semminő garanciát arra nézve, hogy a nála elhelyezett árvapénzek várható gazdasági válságok esetén teljesen biztosítva lehessenek. A vasutas takarékpénztárt a vasutas közvélemény nem tekintheti vasutas-intézménynek; annak dacára, hogy elnöke gróf Batthyány Tivadar, ki a vasutas szövetségnek is elnöke és egyik tótum-faktuma Kramer, ki a vasutas-szövetségnek is ügyvezető alelnöke. Sőt még az intézet neve sem ejtheti tévedésbe a vasutasokat, mert hiszen köztudomású, hogy ott a részvények többsége dr. Steiner orvos, gróf Vay Ádám, Zsom-bory főrendiházi tag, gróf Somssich Tivadar és dr. Kováts Emil gyáros kezében vannak, akik pedig nem vasutasok. Azt is tudják, hogy gróf Batthyánynak mindössze 40-50 darab részvénye van, legfeljebb kétezer korona értékben, ami a jelen esetben éppen nem számottevő, továbbá az sem titok előttük, hogy Kramer ügyvezető alelnök éppen kétszer akkora fizetést huz a takarékpénztártól, mint a szövetségtől. Ott hatezer korona fix fizetésben és jutalékban, itt háromezer korona tiszteletdíjban részesül.

Hogy tehát most az árvapénzeket ide, ebbe az intézetbe szállítsák be, annak hátterében a vasutasok első sorban üzleti számítást láthatnak, holott nézetük szerint az árvák pénzének minden esélynek és minden konjunktúrális meglepetésnek mindenkor felelté kell állani.

De más szempontból is aggályosnak tartják a százötvenezer koronányi összegnek a vasutas takarékpénztárnál való elhelyezését, mert ez által könnyen megtörténhetik az, hogy a vasutas-szövetség függő helyzetbe jut a takarékpénztárral szemben és kényszerül terveiiben és eselkedeteiben annak deferálni. Ez pedig nem volt célja a vasutas-szövetségnek akkor, amikor a vasutas-bank megalkotását propagálta.

A vasutas-bank megalkotásával az volt a célja a szövetségnek, hogy a szövetséget és annak tagjait bizonyos mérvű anyagi függetlenséghez juttassa, nem pedig hogy egy nem vasutas intézményhez elválaszthatatlanul odaláncolja. Gróf Batthyány Tivadar is ezt vallotta, amikor a múlt évben a mozgalom élére állott és éppen azért, mivel a szükséges részvénytöke összehozását a vasutas-szövetségtől nem remélhette, kezdetben állami, majd az államvasutak támogatásával utóbb csak szavattossággal akarta keresztülvinni a tervet. Mikor ez nem ment és a megalakulás határideje ez év február havában lejárt, akkor — ahelyett hogy bevallotta volna, hogy a bankot a céljának megfelelőleg összehozni nem tudja — hirtelen fuzionált a „Budapesti székesfővárosi takarékpénztár“-ral,

mely azután a vasutasoktól várható jó üzletek reményében a még hiányzó részvénytöket beszállította. Ezzel azonban a vasutas-szövetség, sőt az egész vasutas-szövetség idegen üzletemberek nyereségvágyának szolgáltatott ki, amely mögött ott lapang, nem a tervbe vett és Batthyány által teljes jóakarattal és a legjobb intenciókkal kihirdetett anyagi függetlenség, hanem a legteljesebb függés. De visszatetszést keltett a szövetségben az a körülmény is, hogy míg a Posti Magyar Keresek, Bank a szövetségnek nyújtott kölcsönökért csak 5%-ot kért, addig a vasutas-takarékpénztár 5½%-ot követel. A gyümölcsözötésnél pedig magánosoknak 4½%-ot hirdet, míg a szövetségnek csak 4%-ot ad.

Ezek voltak azok a rugók, amelyek az árvapénzek elhelyezésének kérdésében a fővárosi kerületek elégedetlenségét a mostani mozgalom megindításához vezették.

Ennek első megnyilatkozása a szövetség budapest-északi kerületének, az ország legnagyobb vasutas kerületének folyó év november hó 17-én tartott választmányi gyűlésén történt, mikor is a kerület elhatározta, hogy átír a többi 38 szövetségi kerülethez az árvapénzeknek a vasutas takarékpénztártól való kivétele iránt.

Ez az átírat a következőképp hangzik:

Vasutas-szövetség. Budapest északi kerület.

Tekintetes társkerületi Elnökség

Tisztelettel értesítjük, hogy a budapest-északi kerület f. évi november hó 17-én tartott rendes választmányi ülésen előterjesztett indítvány alapján a következő határozatot hozta:

„Keressenek meg az összes társkerületek azíránt, hogy írjanak fel a központi elnökségnek azon célból, hogy a vasutasok árvaházi alapja javára összegyűlt és a Vasutas-banknál letétbe helyezett 150,000 koronát meghaladó összeg a Vasutas-bankból kivétsék és egy teljes garanciát nyújtó nagy pénzügyintézetnél, esetleg állampapírok beszerzése által gyümölcsözőleg helyettesítsék el.“

Midőn a választmányi ülés ezen határozatát szíves hozzájárulás céljából közöljük a t. Társelnökséggel, felkérjük egyuttal, hogy jelen határozatunkat pártolni sziveskedjék. Megjegyezni kívánjuk, miszerint ezen határozatunk hozatalában semminemű animozitás a Vasutas-bank ellen bennünket nem vezérelt, egyedüli célunk csakis az volt, hogy ezen magasatos célra összegyűjtött adomány minden körülmények között feltétlenül biztos elhelyezést nyerjen.

Ez ügyben hozandó bármily határozatáról bennünket értesíteni sziveskedjék.

Budapest, 1909. évi november 22-én.

Kartársi üdvözléssel

Bodó Antal s. k., Vrana István s. k.,
ker. titkár. ker. elnök.

E felhívás természetesen a vezetőségre nézve sem maradhatott hatás nélkül. Gróf Batthyány Tivadar és Kramer ügyvezető érezték, hogy az északi kerület körlevelével szemben tenniük kell. De csakhamar érezték azt is, hogy a kérdésben többé a központra sem számíthatnak és épp ezért eselkéseik színterét áttették a szövetség központi helyiségeiből a bankba. November hó 26-án a bankban egy ellentétes tartalmú körlevelet szerkesztettek, amelyet gróf Batthyány Tivadar elnök a saját nevében adott ki s amelyben az árvapénzek másutt leendő elhelyezése esetére felveti magára nézve a bizalmi kérdést.

A körlevél a vasutas-szövetség pecsétjét is magán viseli, amelyet Kramer ügyvivő a központi vezetőség más tagjainak tudta nélkül egy szolgál hozatott át a bankba.

Gróf Batthyánynak a körlevele így hangzik:

Tekintetes kerületi elnökség!

A Budapest északi kerület folyó év november hó 22-én egy körlevelet intézett valamennyi kerületi elnökséghez, melyben annak a határozatnak a pártolását kéri, hogy az árvapénzek a vasutas-takarékpénztártól kivétsenek és máshol helyettesítsenek el.

Ezt a határozatot és ennek esetleges következményeit, mint minden a vasutas-szövetség érdeklő kérdést, megfontolás tárgyává tettem és arra a meggyőződésre jutottam, hogy az északi kerületnek ezen akciója a vasutas társadalomra nézve a legvalóságosabb körülményekkel járhatna. Ennek folytán, mint a szövetség elnöke, erkölcsi kötelességemnek tartom a t. kerületi elnök urat és vas-

utas barátaimat óva inteni és figyelmeztetni, hogy mielőtt ebben a nagy horderejű kérdésben határozna, minden számbajövő körülményt alapos megfontolás tárgyává tenni sziveskedjenek.

A vasutas-takarékpénztár legjobb tudomásom szerint alapos szaktudással és korrektil vezetettik minden irányban, amit legjobban bizonyít az a körülmény, hogy dacára annak, hogy mint minden ilyen új vállalkozásnak — a takarékpénztárnak is — sok ellensége van s ezek több ízben meg is próbálták ellene a támadást — eddig egyetlen helytálló és okadatolt váddal sem találkoztam volna, kötelelességem tartanám, hogy erre a vasutasokat magam figyelmeztessem.

A vasutas-takarékpénztár fennállása és hitele ma már nem közömbös a vasutasokra nézve, mert részint részvényjegyzések, részint hitelezések által, valamint abban az akcióban, melyet a vasutas-takarékpénztár a szövetség aegise alatt működő fogyasztási szövetkezetek hitelviszonyainak rendezése érdekében megindított, sok százezer koronával van a vasutas társadalom a takarékpénztárnál érdekelve. De érdekelve van a vasutas-szövetség erkölcsi is, hiszen a takarékpénztár vasutas alkotás és vasutas nevet is visel.

Aki pedig egy hitelintézet jó hírnevét megingatni törekszik, az akár tudatosan, akár jóhiszeműleg az intézet érdekeinek érdekeit is veszélyezteti. Amidőn tehát az északi kerület, melynek jóhiszeműségét kétségbe vonni nem akarom, határozatát meghozta és azt a kerületek között körözi, mindenesetre oly akcióit indított meg, mely okvetlenül a vasutas-takarékpénztár iránti bizalom megingatását eredményezheti, aminek természetes következménye, hogy a több százezer koronával érdekelte vasutas-szövetség erkölcsi és anyagi érdekeit is veszélyezteti.

Nem tagadhatjuk, hogy amint előbb említettem, a vasutas-takarékpénztár, jöllehet annak alapítókéjéhez a vasutas-szövetség csak részben járult hozzá, mégis a vasutasok érdekében alakult és a szövetség és annak vezetősége erkölcsi presztízse alatt működik. Ha most már a szövetségi kerületek az említett határozat alapján vagy más címen mintegy a takarékpénztár iránti bizalmatlanság kérdésével foglalkoznak, ezzel sajnosan kompromittálják nemcsak a takarékpénztárt, de kompromittálják magát a szövetséget s a szövetség vezetőségét is.

A magam részéről örömmel konstatoálom, hogy a megalakulása óta a legtekintélyesebb pénzügyi körök a legnagyobb bizalmat előlegezték a vasutas-takarékpénztárnak.

Ezzel szemben, tekintettel az intézet rövid idejű működésére, méltán elvárhatjuk az ügyekben nem avatott idegenektől is, de különösen a szövetségi szervezeti részről, hogy itéletükkel addig rezervában maradjanak, míg az intézet legalább egy-két évi működéséről tájékozott törvényes adatok birtokába jutnak.

Ismert dolog, hogy egy új intézetet megalakulása első idejében mindenféle eszmékkel, tervekkel és személyes ambíciókkal meg szokták rohamni. Igen természetes, hogy egy kötelességeinek tudatában lelkiismeretesen működő vezetőség igen gyakran jut abba a helyzetbe, hogy ilyen törekvésekkel az intézet jól felfogott érdekeiben szembe kell helyezkednie, miáltal egyesek elkeseredésének s az ebből folyó elfogult bírálatnak teszi ki magát. Ezek a bírálatok azonban egy céltudatos vezetőséget céltudatos eljárásától el nem tántoríthatnak s komoly gondolkodású embereket meg nem téveszthetnek. Kötelességemnek tartottam, mint a szövetség elnöke, a fentieket a t. kerületek figyelmébe ajánlani akkor, amikor az északi kerület javaslata felett határozni, nehogy utólag bárki is azzal a szemrehányással illethesen, hogy a vasutas-szövetség érdekeit egy pillanatra is szem elől tévesztettem.

Végül, — bárha magától érthetőnek tartom — ki kell emelnem azt is, hogy az északi kerület határozata reám kettős minőségben hárítja a megfontolás kötelességét és ez a kettős minőségem, vagyis a szövetség elnöksége és a takarékpénztár elnöksége reám nézve lehetetlen tenni, hogy az ebből a vasutas társadalomra háramló valószínű kedvezőtlen következményekért a felelősséget vállalhassam.

Mindezek következtében kötelességemnek tartottam felfogásomat elnöki minőségemben a fentiekben a t. kerület vezetőségével közölni, anélkül, hogy a t. kerület alapszabályszerű elhatározási jogát sérteni akarnám.

Budapest, 1909 november hó 26.

Batthyány Tivadar s. k.
szövetségi elnök.

E körlevél a három budapesti kerület és a központ kivételével az összes vidéki kerületeknek megküldött. E tényből megállapítható, hogy gróf Batthyány a továbbiakban csak a vidéki kerületekre számít, a fővárost már a felvett harc kezdetén a maga számára elveszítettnek tekinti.

De ennél sokkal súlyosabb következményekkel járhat a körlevél szétküldőire nézve az, hogy a körlevél szétküldése a szövetség ügyrendjének súlyos megsértését képezi, amennyiben a kerületek szabad elhatározásának az útjába áll. Az elnökségnek meg kellett volna várnia a kerületek állásfoglalását és csak azután lett volna szabad ő neki is állást foglalnia. Valamely kerület átírtát az elnökség *önhatalmulag* meg nem előzheti.

Ez a körülmény tehát éppen nem fogja a Batthyányék malmára hajtani a vizet. És épp erre vall a budapesti déli kerületnek legutóbb történt állásfoglalása is, amely *Barok Sándor központi szakcsoport* előadó indítványára az elnökség összes ténykedéseit bíráló tárggyá kívánja tenni. Ez az indítvány így hangzott:

A kartársak között a szövetség eszméje iránt lekesedést kelteni nem lehet és minthogy az utóbbi időben a szövetségből tagtársaink tömegesen lépnek ki, szükségét látom a t. választmány becses figyelmét idejében felhívni, hogy ne engedje ezt a mindannyiunk érdekében felállított szövetséget züllesztésnek indulni.

Szerintem ezen visszaféjlődést abban kereshetjük, hogy a szövetség élén ez időszerint olyan egyén áll, ki közös érdekeink nem istápolja, ügyes-bajos dolgaink iránt nem viseltetik érdeklődéssel, a saját egyéni boldogulását, úgy a szövetség, mint a bank utján, előbbre helyezi mindannyiunk ügyénél.

A szövetség belételeiben hiányzik a munkakedv, hiányzik a melegség, hiányzik ott minden, ami örömet és kedvet nyújthatna. Ezen türethetetlen állapotokért egyenesen az ügyvezető hibázható, ki egy személyben elnök, alelnök, titkár, jegyző és minden, amit csak akarunk. Hatásköre ott egyedül csak neki van. Ha érdeke úgy parancsolja, keresztül gázol mindenben és mindenkin, keresztül gázol alapszabályt épp úgy, mint ügyrendet.

Ezt tovább tünni nem szabad. A szövetséget nem azért állítottuk fel, hogy az kapzsi embereknek nagy jövedelmet, gyors és biztos meggazdagodást teremtsen vagy jogtalan hatalmi pozíciókat biztosítson.

Arra kérem a t. választmányt, mondja ki határozatként, hogy a szövetség jövőjének biztosabb alapra fektetése és ezen visszás állapotok kiküszöbölése végett keresse meg a Budapesten székelő társ kerületeket, hogy a legrövidebb idő alatt tartson a három kerület együttes értekezletet, mely hivatalos lesz ezen züllesztett állapotokról az ismertetés után véleményét mondani.

Barok Sándor.

A javaslatot a választmány egyhangulag tette magáévá.

Vasutas körökben most már élénk érdeklődéssel várják a budapesti kerületek együttes értekezletét, amelynek érdekes fejleményei lehetnek.

ÜJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár: Péntek, december 3. — Róm. kath. és prot.: Ferencz. — Görög-orsz.: nov. 20. Dek. Gerg. — Zsidó: Kisz. 20. — A nap két reggel 7 óra 30 perczkor, nyugszik este 4 óra 9 perczkor. — A hold két este 10 óra 20 perczkor, nyugszik delután 12 óra 34 perczkor.

A kereskedelmi miniszter fogad d. u. 4 órakor,
A belügyminiszter fogad d. u. 3 órakor.
A földművelésügyi miniszter fogad d. u. fél 5-kor.
A közoktatásügyi miniszter fogad d. u. 4 órakor.
A közoktatásügyi államtitkár fogad d. u. 4-kor.
A főváros pénzügyi és gazdasági ülése d. e. 10-kor.
A Könyves Kálmán karácsonyi kiállításának bemutatója a sajtó képviselőinek 10—6-ig.
A Petőfi Ház (ereklyemuseum) Bajza-utca 21. szám. Nyitva naponta, vasár- és ünnepnapokon is, 10—2-ig. Belépődíj 1 korona, keddi napokon ingyenes.
— A Magyarok bejövetele, Feszty Árpád körképe a Városligetben. Nyitva egész nap. Belépődíj 1 korona.
— A Mücsarnok téli tárlata. Nyitva 9—3-ig. Belépődíj 1 korona. — Gulácsy-Fáy kiállítás az Uránia Kigyó-téri szalonjában. Nyitva egész nap. Belépődíj nincs.

Nyitvalevő muzeumok: A Nemzeti Múzeum régi-ségtára 9—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum 10—2-ig. — A Mücsarnok téli tárlata. Nyitva 9—3-ig. Belépő-vészetű Múzeum 9—1-ig és 3—7-ig. — Karácsonyi vásár az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat helyiségében (IX., Ullői-ut 33—37. Iparművészeti Múzeum) megtekinthető d. e. 9—1-ig és 3—7-ig. Belépődíj nincs. — A Történelmi Képesarnok 10-től fél 2-ig. — Az Aquincumi Múzeum egész nap. — Az Erzsébet Múzeum 9-től fél 1-ig és 3—4-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: A Nemzeti Múzeum könyvtára 9—4-ig. — Az Akadémia Könyvtára 3—7-ig. — Az Egyetemi Könyvtár 9—12-ig és 3—8-ig. — A Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára 9—2-ig és 6—8-ig.

Élek.

— Fernand Gregli. —

Az élet forgatagába beléptem . . .
Gyöngye vagyok, félénk, ideges és sápadt;
Vágy, kívánság, óhaj, emlékezet, bánat,
S reménység az életem . . .
Nem tudom már azt se, hogy mit akarok,
Nem tudom én azt se, hogy miért is élek;
Változékony, szeszélyes, más és más vagyok . . .
Fel sem veszem én az örömet, bánatot;
Csak élek.

Szeretek és nem tudom, mennyire szeretek;
Borzadok és félek mint egy varázs alatt.
Szeretek egy illatos, friss ajkát,
Egy hullámzó, képzeltévkony haját,
Könnycseppjeit s rajta a drágakövet;
Szeretek nagy, fekete, selymes szemeket,
Melyeken bánat ül, vagy mosoly nevet,
S melyeken, ha lezártad, árnyékot hagyott
A lány pilla, mely felér egy tekintet.
És nem keresem, hogy mennyire szeretek
És szeretve, hogy vagyok;
Csak szeretek.

Akarom a dícsőséget s magam se tudom,
Vajjon meg van-e bennem ez az akarat;
Gondolozom s leírom a gondolatom,
A bizonytalan, félénken hangzó szavakat.
Verseim itt a homlokom alatt zenélnek:
De nem bánom, hogy vajjon ezek túlélnek,
Elmondva izgatok, elragadok;
Hangomat fékezni többé már nem bírom,
Költő vagyok-e, nem tudom;
Csak dalolok.

Élek s körülöttem tömkelege az eseményeknek;
Nem tudom, jók-e, vagy rosszak ezek,
Mert gyakran hízlegetnek,
Gyakran megsebeznek,
És kedvesek előttem az enyhe dombok, a nagy hegyek,

December, június cyprus és rózsafa,
Tenger mormogása, Páris moraja . . .
Nem tudom, jók-e, vagy rosszak ezek;
Csak élek, járok-kelek
S mindent szeretek.

És látok utamban nőt, férfit sokat,
S a homlok alatt a tekintetben ott égnek a lelkek;
S elsiklanak összeverődve s kápráznak szemem.
Az élet olyan, mint árnyék suhanása, madárnak a röpte,

Fellobbanó lángnyelvek,
S szeretném elvonulni látni alattam
Fenn állva sziklás hegyen . . .
Férfiak bántottak s láttam zokogni asszonyokat;
Szeretem a férfiakat és asszonyokat;
Hisz élek.

És meg fogok halni, később, jó későn, most mind-járt talán:

Mit tudom én.
És el fogok jutni talán
Az ismeretlenbe, el, oda, oda,
Mint a madár kirepül részegen a szobának ablakán!
És az ismeretlenbe fogok eljutni, el, oda, oda,
Ujjászületni az isteni nap sugarán!
Mit tudom én.

Vagy aludni fogok és rothadni fogok örökké
Pár lányira a földnek méhében,
Miesze a fáktól, szeretőimet nem látva már többé,
Emlékesedés éjben . . .

De ha a sor rám kerül, ismertem legalább
Még lelkétetűs az életnek:
Szembem felragyog viszképe
Vakító perczeknek,
Az élet örök fénye;
És a nagy lakomán a g. önyör poharában
Cseppet sem hagyok;
Mást mit akarok?
Éltem legalább.

— És meghalok.

Fordította: Ifj. Bókay János.

Gyülesező diákok.

* * *

Néhány nappal ezelőtt zajlott le (csak-ugyan zajlott) egy pár száz egyetemi hallgató gyűlése Pécsen. Ennek a mindenkire nézve teljesen közömbös, a veszekedő diák urakon kívül egy emberfiát sem érdeklő ülésezdi játéknak a „diákkongresszus“ nagyhangú nevét adták azok, akiket a fészkelődő ifjui energia odahajtott a gyűlésbe. És a fiatal temperamentumok bizony ki-kitörték a komolykodó környezet daczára is. Sőt, egyebet se tettek, mint temperamentum-kitörésekkel szórakoztatták egymást és ijesztgették Pécs város békés polgárait. Egyetlen zajlás volt ez a diákkongresszus és elődei tradícióihoz híven alaposan kilégénykedte magát a magyar ifjak egyébként bájosan zsenge testülete. Aztán, miután elég volt már nekik is a honmentésből és miután berekedtek vala szónokló torokok és szárazan kongottak a keményen rivalló hangok, berekesztették a gyűlést. De a „vitát“ nem. A vitát folytatják. Nyilatkoznak, fontartanak, visszavonnak, megczáfolnak, elismernek, fölhaborodnak, lelkesednek és hirlapilag polemizálnak. Persze, hogy ez sem új dolog, mert hiszen nincs az az időtlen idegig elhuzódó kongresszus, amelyen száz „diák“ el tudná mondani azt, amit egyébiránt az emberiségre zuhanó minden kár nélkül el is hallgathatna. Az utóvita éppen olyan tradícionális eleme a diákkongresszusoknak, mint például a bankettek után következő berugás. Mikor majd ezt is megújja Magyarország nagyreményű új generációja, akkor, elülvén a lelkek vihára, elhallgatnak a keményen rivalló hangok, hogy pihent torokkal újra kezdjék egy esztendő múlva ott, ahol most félbeszakították.

Ha ezek a diákkongresszusok csakugyan az egész diákság összjövetelét jelentenék, még csak mosolyogni sem volna szabad rajtuk. Az egész magyar ifjuság politizáló, gyülesező éretlensége nem vigjáték, hanem a nemzeti éretlenség sirni való szimptomája. Még vizsgálódó, hogy a diákkongresszusok egyáltalában nem képviselik a diákságot és csak töredékes elemét jelentik a nagy egésznek. Semmi joguk azoknak az uraknak, hogy az egész magyar diákság nevében beszéljenek és a nagyokat játszó komédiájukkal kompromittálják azokat is, akiknek nincs közük az ő kised háborúságaikhoz. Az élet beléfejlődött a kultúrába nálunk is és ez a kultúra megváltoztatta a diákságot is. Talán szomorubbá, talán fájdalmasabbá, talán küzdelmesebbé tette a fiatalságot, de komolyabbá és érettebbé is. Munkába fogta őket, belekergette az ökölharezba, rájuk zudított kenyértragédiákat, öreggé rokkantotta őket és megkóstoltatta velük a nyomoruságot. A diákság legnagyobb része korán öregedett, kenyérkereső ember. Munkás, fölényes a politikai éretlenkedőkkel szemben, nemtörődő a szereplő gyerekekkel. Az ideje drága ahhoz, hogy kongresszusdit játszzék. És a kultúrája nagyobb.

Azok, akik a diákságról, mint egységes osztályról beszélnek, és amelynek állítólag a nevében beszélnek, társadalmilag nagyobb részt olyan fiatalemberek, akiket az élet nem fogott munkába, akiket a kultúra szele el nem ért és akiknek egyéb dolguk nincs, mint hogy szerepeljenek. Ezek az urak társadalmilag valamiféle el nem vitázható rokonságban vannak a nagy politikát csináló urakkal. Egy-mást támogatják, egyik folytatója a másiknak. A politikus urak a maguk czéljaira használják ki a gyerekek zöltségét és komolyan veszik őket akkor, amikor nekik ez így kényelmes. És belénevelik őket a politizálásba, amihez végre is nem kell egyéb, mint jó torok. A mi politikus, gyülesező fiatalságunk a pénz, nem dolgozó fiatalság. Ugyanaz kicsiben, mint a politizálók kasztja nagyban. És mert

munka nélkül, tudás nélkül, éretlenül szerepelgetnek, mert a szereplésük megcsinálja nekik a mi szomorú, gyerekkálamunkban a jövő politikai karriert, hát ezek az ifjak egy pár esztendő múlva csakugyan politikusok lesznek és mentik a hazát. Éppen olyan éretlenül, éppen olyan kevés tudással, éppen olyan gyenge-zölden, mint ahogyan most játszadoznak. És előáll az a helyzet, hogy amíg az ország, a társadalom nagy része dolgozik, addig a kicsi, a nem dolgozó, a kulturálatlan elem elpolitizálja amannak a sorsát. És kifejlődik lassanként egy tradícionálisan politizáló, de nem tanuló, nem dolgozó osztály.

És akik hozzádörgölődnek vagy belé akarnak tartozni, azoknak tulajdonképpen igazuk van. Hát van ebben az országban jobb pálya, biztosabb megélhetés a politikánál? Nem a legkevesebb kvalifikáció kell itt ahhoz, hogy valaki politikus legyen? Nem az örök dolce far niente jelenti nálunk a politikai foglalkozás? Egy fiatalembertől, akit valamelyik bank harminczkét forint huszonhat krajczár fizetéssel alkalmaz, megkövetelik, hogy vizsgázott ember legyen, hogy jogot értsen, nyelveket tudjon, kereskedelmileg egész embernek mutatkozzék. A politikus embrióktól nem követelnek semmit. Ez a legszabadabb pálya. Minden ember született politikus.

Ezt a szerencsétlen országot tönkretett már régen a politika. És megölték a kulturánkat a kulturálatlan, éretlen politikusok. Politikusunk van elég, dolgozó emberekre van szükség. Olyanokra, akik fiatal korukban nem kongresszusznak Pécsen, öregretekten pedig megmondják a pécsi fenegyerekeknek, hogy: „Ne járjon a szátok, elég volt a nagyokat majmoló játékból, takarodjatok vissza a könyvetekhez és tegyétek le a második alapvizsgát!”

— Személyi hir. Henrik herceg Berlinbe utazott.

— Uj német főkonzul Budapesten. A „N. Fr. Pr.” budapesti híradása szerint a budapesti német főkonzul, Schönburg-Waldenburg herceget legközelebb visszahívják és helyébe a bécsi német nagykövetség jelenlegi tanácsosát, Brockdorff-Rantzau Ulrich grófot nevezik ki Budapestre főkonzulnak. Ezt a kinevezést már csak arra való tekintettel is biztosra veszik, mert eddig is az volt a szokás, hogy budapesti főkonzullá a bécsi nagykövetség első tanácsosát nevezték ki. Schönburg-Waldenburg herceg távozását indokoltá teszi az a körülmény, hogy két hónappal ezelőtt kitudódott, hogy a főkonzul Németországban olyképp informálja a nagykereskedő-szégeket, hogy a magyar kereskedők általában megbízhatatlanok és ezért azt ajánlotta a német kereskedőknek, hogy inkább a bécsi üzlekek közvetítését vegyék igénybe. Akkoriban a sajtó erős támadást is intézett a főkonzul ekmunkája ellen s valószínű, hogy éppen ebből az incidensből kifolyólag vált tarthatatlanná a helyzete. A főkonzul távozása mellett szól az a körülmény is, hogy Schönburg-Waldenburg herceg máris szabadságon van és ez idő szerint a bukaresti követési tanácsos helyettesíti.

— A szerb királyi család Pétervárott. Januárban az egész szerb királyi család Pétervárra utazik. György herceg Helén hercegnővel t. J. Rómába megy, ahova január 14-én indulnak el Belgrádból. Péter király és Sándor herceg még januárban elutazik Pétervárra.

— Manuel király háztűznözében. Londonból jelentik: A megbízható udvari értesüléseiről híres „Truth” című hetilap közlése szerint, Manuel király a jövő évben ellátogat Bécsbe és egy osztrák főhercegnőt fog eljegyezni. Ez a főhercegnő állítólag Mária Valéria főherceggasszony legidősebb leánya, Erzsébet Franciska főhercegnő, aki január 27-én lesz 18 esztendő, de nem lehetetlen, hogy Frigyes főherceg legidősebb hajadon leánya, Gabriella Mária Terézia lesz a választott, sőt ez az utóbbi verzió valószínűbb, mert a lap értesülése szerint, az illető főhercegnő apja nagyon gazdag.

— Károly Tivadar bajor herceg temetése. Holnap, december 3-án szállítják át az elhunyt Károly Tivadar herceg holttestét Kreuth-fürdőből Tegernseebe, ahol a kastély sírboltjában helyezik el. Temetése egészen esendben megy végbe, mert maga a herceg így kívánta. A király a temetésen Ferenc Szalvátor főherceggel akarta magát képviseltetni, így azonban ez is elmarad. A bajor kamara elhatározta, hogy pénteken, a temetés napján nem tart ilést; a színházak szombatig zárva maradnak. — A temetés idején Münchenben — mint onnan újabb jelentik — az udvari templomban gyásztisztizetelet lesz, melyen jelen lesz a régensherceg a királyi család tagjaival és a diplomáciai kar. A herceg utolsó kívánságának megfelelően arra kérték azokat a külföldi uralkodókat, akik a temetésen képviseltetni akarták magukat, hogy tervüket ejtsék el. — Bécsből jelentik: Károly Tivadar bajor herceg elhunyt alkalmából hat heti udvari gyászt rendeltek el.

— Tanügyi kinevezések és áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Schramm Béla hodosányi és Dergovics György muracsányi állami elemi iskolai tanítókat kölcsönösen áthelyezte. Kemény Károly okleveles tanítót a kudzsi állami népiskolához rendes tanítónak, Jékly Vilma okleveles kisedővönöt a nagymási állami kisedővönökhöz, kisedővönövé, Brenyo Elek okleveles tanítót a dióskai állami elemi népiskolához rendes tanítónak nevezte ki.

— Szogyeny-Marich ebéde. Berlinben Szogyeny-Marich nagykövet és neje tegnap dinert adtak, melyre a többi között megjelentek Fürstenberg herceg, Thun és Taxis Miksa herceg és neje, a bajor és németalföldi követ, az amerikai ügyvivő és neje és az arisztokraczia és a diplomácia más tagjai.

— Samassa bitoros-érsek. Dr. Samassa József bitoros érsek nyugalmába készül vonulni. Legutóbb azt mondta a nála tisztelgő papságnak, hogy nincs már messze az idő, mikor az egyházmegye terhet, amelyet majdnem négy évtized óta visel, erősebb vállakra helyezheti át. A bitoros most nyolczvanegyes éves; ha koadjutort venne maga mellé, mint azt Bubits Zsigmond, a volt kassai püspök tette, az nem lehetne más, mint Szmrecsányi Lajos felszentelt püspök, akinek eddig is nagy része volt a bitoros érsek mellett az egri egyházmegye igazgatásában.

— Tauffer Vilmos kintüntetése. Dr. Tauffer Vilmos egyetemi tanárt, aki a nemrég lefolyt nemzetközi orvosi kongresszus nőgyógyászati szakosztályát szervezte és vezette, egyszerre három jelentés és megtisztelő kintüntetés érte. Tiszteleti taggá választotta a római societa italiana di ostetricia e ginecologia, a müncheni ginecologische Gesellschaft és a lipcei Gesellschaft für Geburtshilfe und Gynaecologie. Ritkán érnek nálunk szakember ilyen kintüntetések és ez alkalomból az elismerés szól Tauffer tanár nagy munkásságának, amelyet mint az operatív nőgyógyászat megalapítója, hazánkban harmincz év óta kifejt.

— Shakleton hadnagy Budapesten. Shakleton hadnagy, a déli sark világhírű fölfedezője, a jövő hónap elején Budapestre érkezik és fölfedező útjáról nyilvános felolvasást fog tartani. A híres kutató meg fog jelenni a Magyar Földrajzi Társaságban és a Lipótvárosi Kaszinóban is, ahol lakomát adnak tiszteletére.

— Munkásházak. Békésmegyében az idén 122 munkásház készült el s lesz átadva a különböző községek munkáslakóinak. Egy-egy ház 300 négyzetl területnyi udvarral, 25 négyzetl területű szobával, ugyanilyen konyhával és felényi kamrával félevenként 60—70 koronába kerül s 30 év után a lakó tulajdonába megy át. A szobák nemcsak szélesek, de magasabb is és lényegesen egészségesebbek és csinosabbak az alföldi parasztlakásoknál. A jövő évben még 178 munkásház épül.

— Az első megyei hivatalnok. Békésmegyében e hó 1-én foglalta el helyét az első nőhivatalnok, Berthóthy Margit, dr. Berthóthy István főszolgabíró huga. A kisasszony az orosházi főszolgabíróságnál irnoki minőségben alkalmaztatott.

— A Mentők igazgatójának kintüntetése. A temesvári önkéntes mentőtársulat, a legrégebb magyarországi mentőtársulat, dr. Kovács Aladárt a budapesti önkéntes mentőegyesület népszerű és neves igazgatóját utóbbi közgyűlésen disztagjává választotta. A megválasztásról szóló okiratot tegnap adta át a temesvári mentők nevében dr. Tauffer főorvos, Kümmelheim titkár és Radány parancsnok a megválasztottnak. A küldöttség felhasználva a kellemes kínálkozó alkalmat, tisztelgett gróf Karátsonyi Jenőnél a mentés ügy előkelő harcosánál és főmecenásánál a krisztinavárosi palotában. A gróf és neje gróf Andrássy Karolin a legszívesebben fogadták a küldöttséget, melegen érdeklődve a temesvári mentőtársulat ügyei felől. A tisztelgéseket lakoma követte, amelyen a temesvári küldöttség és a budapesti mentők között élénk barátkozás és tosztozás folyt.

— Szerb összeesküvés Ferdinánd király ellen? Belgrádból jelentik: A szófiai Vecserna Posta-nak azt a híré, mely szerint Belgrádban 1906-ban orosz segítséggel Ferdinánd király ellen összeesküvést szöttek, amelyben állítólag szerb államférfiak is résztvettek, kohlománynak jelentik ki. A szerb sajtóiroda felszólította a Vecserna Posta-t, hogy az állítólagos összeesküvés részleteit hozza nyilvánosságra.

— Mickievicz-ünnep Konstantinápolyban. Vasárnap délután megható ünnepség folyt le a konstantinápolyi Petit champsbeli színházban. A híres lengyel költő, Mickievicz Ádám halálának évfordulója alkalmából a konstantinápolyi lengyel kolónia kifejezni akarta háláját a török nemzet iránt, mely vendégzerető oltalmába fogadta a nagy költőt és az emigráns lengyeleket. Erre az ünnepségre meghívták mindazon nemzeteket, melyek politikai menekültjeit szintén Törökországban találtak barátságos otthont és védelmet. A szofialásig megtelt színház színpadán hét nemzet képviselői foglaltak helyet, köztük a konstantinápolyi magyar egyeslet köztisztviselő elnöke, Baumgarten Izidor. Francia nyelven elmondott beszéde viharos tapsokra ragadta a közönséget, melyek sorában volt Talaat bey belügyminiszter és számos fötiszt is. Hangsúlyozta, hogy miként a lengyelek, úgy a magyarok is bizonyosságot tehetnek a világ népei és a történelem ítélőszéke előtt, hogy a török nemzet mindig nagylelkű volt azok iránt, kik menedéket és vendégzeretetet kerestek nála. A gyűlés elnöke, Gastowt lengyel történetirő, bezáró beszédeben felhívta a törökök figyelmét, hogy különösen a magyarokkal való barátságot ápolják és tapasztalatokat gyűjteni menjenek Magyarországra. Az ünnepségen katonai zenekar játszott és egyebek közt előadta a híres szabastopoli marsot is, ami miatt másnap nagyon megorroltak — az orosz nagykövetségégnél.

— Az alkém. A hadügyminisztériumban átvizsgálták a tisztviselő lajstromát és azt találták, hogy a Rossi név husz év óta nem fordul elő a tisztviselők nevei között és így kétségtelenül megállapítható, hogy az az ember, aki magát Rossinak mondja és a francia hadügyminisztériumnak ellopott iratokat ajánlott fel, csaló. Egyéb-ként az ilyen alkémekkel az olasz hadügyminisztériumnak is sok baja van. Napirenden vannak ott is az ilyen ajánlatok, amely alkalmakkor idegen állam erődítési terveit kínálgatják a legtöbbnyire rovtu multu emberek. Így nemrég egy német ember ajánlotta fel egy nagyhatalom erődítési terveit az olasz hadügyi kormányának. Azok közül a francia tiszték közül, akiket Rossi hazaárulással vádolt, kettő Párisban, egy pedig Marsaillesben állomásozik. Az állítólagos Rossiról kiderült, hogy Repeltinek hívják és notórius szédelőg, akit néhány év előtt kiutasítottak Franciaországból, mert több tisztet kémkedés vádja alapján meg akart zsarolni.

— Egy modern gyógytárral szaporodik ismét a székesfőváros. A Rákóczi-terén lévő Szent Péterhez címzett gyógyszerár ugyanis december elsején Glicke Rezső ismert budapesti gyógyszerész tulajdonába megy át, aki ezt a régi gyógyszerárat egész modern stílusban alakítja át.

— Haverda Mariska új ügyésze. A szegedi kir. büntetőtörvényszék elnöke ma értesítette a szabadkai törvényszék elnökét, hogy a Haverda-ügy tárgyalásának idejére, 14 napra Szabadkára rendelte Goyzel királyi ügyészt.

— **A Magyar Athlétikai Club diszlakomája.** Legelső sportegyesületünk, a Magyar Athlétikai Club hagyományait vált társadalmi ünnepe, amelyet évenként, december elsején, a klub alapítója, néhai Esterházy Miksa gróf emlékeztetének szentel, a székesfehérvári Vigadóban másfélszáz főnyi előkelő társaság jelenlétében volt. Az ünnepi beszédet a dr. Gerenday György által adományozott „Emlékezzünk régiékről” jellegű serleggel a kezében ögróf Pallavicini György országos képviselő tartotta. A következő szónok dr. Mennyei László volt, aki igazán szép, eszmékben gazdag beszédében a Magyar Athlétikai Club elnökségét, gróf Andrássy Gézát, gróf Nákó Sándort, gróf Széchenyi Lászlót, Libits Adolfot és az érdemekben gazdag és közszeretettel álló ügyvezető-elnököket, dr. Gerenday Györgyöt köszöntötte fel. A klub bajnokaira és az elmúlt sportév győztesire dr. Polónyi Dezső országos képviselő mondott szép felkészítőt, mire dr. Gerenday György Simon Pálnak és Las-Torres Bélának, a MAC. ezidei legsikeresebb atlétájának a klub aranyból vert egyesületi jelvényét nyújtotta át emlékül. Az új tagokra az elnökség nevében Gerenday György mondott hatásos tászlót, míg az új tagok nevében dr. Baránszky Gyula éltette az egyesületet. A fényes lakoma, amelyen különösen ismételt s jól kiérdemelt meleg ünneplésben volt része dr. Gerenday György alelnöknek, külsőségeiben is kifejezője volt annak az előkelő pozíciónak, amelyet az immár 35 éves multa visszatekintő egyesület úgy a társadalmi téren, mint a sportbeli viszonylatokban betölt. E külsőségek egyik érdekes része volt az a gazdag s a maga nemében egyedül álló kiállítás, amelyet ez alkalommal a Magyar Athlétikai Club nagy értéket képviselő tiszteletdíjából, sportbeli működésének legfényesebb bizonytságaiból rendeztek.

— **A montenegrói összeesküvők kivégzése.** A kolasini haditörvényszék ítélete Belgrádban izgalmas hatást keltett. A helyzet annál kínosabb, mert a nemtetszés nyilvánítását politikai okokból tartózkodnak. A hivatalos lapok, amelyek a cettinjei bomba-ügy alkalmával a Tomanovics-kormányt élesen kritizálták, ma kénytelenek a kolasini ítéletet kommentár nélkül közölni. A „Politika” ellenben, amely a múlt évben a legjobban küzdött a Montenegroval való szövetségért, az ítéletet Montenegro ezgyenbélgyegének nevezi, amely nem maradhat megboszulatlanul. A „Stampa” az igazság lábballiprásának minősíti az ítéletet.

— **Fejedelmi hagyomány.** San Remóban meghalt egy *Castino* nevű vercelli-i gazdag polgár, aki 600.000 lírát hagyott a vercelli-i közkórháznak.

— **Összeesküvés Rockefeller ellen.** A Daily Chroniclek jelentik Clevelandből (Ohio), hogy egy ottani lap szerkesztője összeesküvést fedezett fel Rockefeller petroleumkirály ellen. Az összeesküvők a Fekete kéz tagjai, akik a milliórdost foglyul akarják ejteni, hogy aztán rengeteg váltásdíjat csikarjanak ki érte. A félénk Rockefeller is nesztét vette a dolognak és azóta nem mozdul ki palotájából, egyetlen kedvteléséről, a Golf-játékról is lemondott, nem lépi át hatalmas kökerítéssel körilve kastélyának kapuját, amelyet éjjel-nappal detektívek raja és fegyveres szolgák őriznek. A park is hemzseg detektívektől, akiknek szigorúan meg van hagyva, hogy irtalmatlanul löjjenek le mindenkit, aki hivatalosan jön a kastélyba. Rockefeller e héten a baptisták templomában prédikációra készült, de ez is elmaradt. A petroleumkirály annyira fél, hogy *különvontan akar menekülni*.

— **Harmincz éves magyar szaklap.** Három évtizedes multjának évfordulója alkalmából a „Válalkozók Lapja” jubiláris számot adott ki, amelynek változatos tartalma a fejlett külföldi szaklapokéhoz eléri. A szaklap az építésszek, mérnökök, építésmesterek és az ország építőiparosai körében olyan széles körben terjedt el, amilyennel kevés szaklap dícselkedhetik még a külföldön is. A kitűnő szerkesztést *Lakatos Lajos, Sós Izor és Komor Marcell* építész végzik s derekasan állják a vállalt kötelességet, mert nélkülözhetetlen lapot adnak olvasóik kezébe. Kívánatra a lap ikadóhivatala (Erzsébet-körút 8.) bárkinek szívesen küld ez értékes tartalmu lapból mutatványszámot.

— **A méregkeverő főhadnagy.** A méregpirulák ügyében napról-napra új és újabb terhelő adatok merülnek fel Hofrichter főhadnagy ellen; ezek az adatok azonban még jobban összebonyolítják az amugy is kusza és homályos büntény nyomozatát.

A merénylet elkövetésével vádolt főhadnagy első ténybeli, ugynevezett megállapító kihallgatása hétfőn lesz. A katonai hatóság addigra azt reméli, hogy sikerül gyors tempóban a hátralevő tanuk kihallgatását lefolytatni, s hogy ezzel aztán tisztázódik, ami rejtélyes a nyomozatban.

Kunz százados hadbíró Linzbe utazott és ott főbb tanukihallgatást végzett. A legjelentősebb ezek közül Ritzberger droguista megismélt valómása. Két sógorával, akik a kritikus időben éppen jelen voltak, bizonyította azt, hogy egy tiszt szolga valóban járt az üzletében és nagyobb adag cziánkálit vásárolt. Jelentkezett az a Harring József nevű tisztiszolga, aki vallomást tett arról, hogy Hofrichter számára ő vásárolta a chinint, ami a cziánkáli szagtalanításához volt szükséges.

Megidéztek a Hofrichternél szolgáló szobaleányokat is. Sem Wiesauer Mária, sem a másik leány, Frösl Aloizia nem tudnak semmi lényegesebbet mondani. Az utóbbi emlékezett reá, hogy amidőn urnője Bácsbe utazott, a főhadnagy odahaza tartózkodott.

A Hofrichter bécsi utazására vonatkozó tanuvallomások a lehető legellentétebbek. Az egyik tanu azt állította, hogy a főhadnagy akkor a linzi 14-ik gyalogezred egyenruháját viselte, másik viszont biztosan emlékszik reá, hogy Hofrichter, előbbi — magyar — ezredének egyenruhájában utazott.

Maga Hofrichter is azt erősítette, hogy a győri 2. számú közös gyalogezred egyenruhájában volt azon a kritikus napon. A vizsgálat tényleg megállapította, hogy az a tanuvallomás felel meg az igazságnak, amely azt bizonygatta, hogy a büns főhadnagy a linzi ezred egyenruhájában utazott.

A Neuigkeite Weltblatt egy munkatársa meginterviewolta báró Weigl linzi hadosztályparancsnokot, aki azt mondta, hogy ő személy szerint meg van győződve Hofrichter ártatlanságáról, de az ellene szóló végzetes körülményekre való tekintettel kénytelen volt kötelességét teljesíteni.

— **Azóta még megerősödött az az egyéni érzésem, hogy a szegény Hofrichter ártatlan** — mondotta az altábornagy.

Báró Weigl megczáfolta azt a hírt, hogy tömegesen kapott anonim leveleket, amelyekben az igazi tettes nyomára akarták vezetni, csak egy névtelen levél jött hozzá néhány nap előtt és azt eljuttatta a hadbírónak.

— **A Ferenc József-rend jubileuma.** Ma, december 2-án van hatvanadik évfordulója a Ferenc József-rend alapításának. A rend jellegje: „viribus unitis” és a „születésre, vallásra és rangra való tekintet nélkül” személyes érdemek jutalmazására szolgál. A jubileum alkalmával nagy díszművet fognak kiadni, amely a rend történetét is magában foglalja; a történelmi részt a rend mostani kancellárja, Helfert báró, titkos tanácsos írja, a mű szerkesztője különben Schnurer Ferenc dr., a rend irodatisztje s a hitbizományi könyvtár igazgatója. — A rendjel rajzait Daeh báró miniszter készítette el és 1850. év elején mutatta be az uralkodónak, aki február 16-án hagyta jóvá. A rend első kancellárjává a király 1850. április 16-án Schwarzenberg Félix herceg külügyminisztert nevezte ki. Előterjesztésére a rend kincstárosává Pflügl Vilmos udvari és miniszteri tanácsost neveztek ki. Mindjárt az első évben a rend alapítása után 216 rendjeladományozás történt. Schwarzenberg herceg hirtelen halála után, 1852-ben a rend kancellári állása egy évtizedig betöltetlen maradt. 1862-ben ő felsége liechtenfeli Peitner bárót, az államtanács elnökét nevezte ki a rend kancellárjává. Ennek utódjai voltak: Heiss Ferenc báró, Trauttmansdorff-Weinsberg Ferdinánd gróf. Azóta Helfert Sándor báró titkos tanácsos a rend kancellárja.

— **Gyilkosság.** Az aradmegyei Kladova községben Blázs István és Blázs György baltával agyonverték Blázs Florét. A gyilkosság oka örökségből származó viszály.

— **Cook bizonyítékai.** Cook észsarkári följegyzéseit Cook titkára, Lonsdale, Newyorkból Kopenhágába hozza és az egyetemi szakértőknek fogja átnyújtani. Lonsdale megérkezését december 7-ére, vagy 8-ára várják Kopenhágába, amikor is rögtön meg fogják kezdeni az okmányok tudományos felülvizsgálását. Lehetséges azonban, hogy az egyetemi tanárok nem fogják hamarosan nyilvánítani a véleményüket, mert egyrészt meglehetősen nagy anyaggal kell megküzdeniök, másrészt mert Cook eredeti feljegyzései, amely tudományos megfigyelésekre vonatkoznak, nem teljesek, minthogy egy részüket Cook *Etahban* hagyta hátra. Remélhetőleg azonban, a meglevő okiratokból is lehet majd végérvényes ítéletet mondani Cookról. Szaktudósokban nem szűkölködik a kopenhágai egyetem. Cook egyik bírója *Strömgreen* svéd tudós lesz, aki a dán egyetemen már évek óta a csillagászat tanára, a közismert szaktekintély. Strömgreen tanár Cook híve, de érdemleges ítéletet még eddig nem mondottak róla.

— **Szultánából eseléd.** Madridból írják: Melilla utczán gyakran lehet most látni korán reggel, amikor a eselédék bevásárolni mennek, egy esinos, európai módon öltözött eselédleányt, akit Marinak hívnak, aki azonban valóságban egy Rif vidékéről származó mörleány. Amikor még Bu Hamara mint allenszultán Seluanban lakott, ő is arra gondolt, hogy háramet rendezzen be magának. Hogy ezt a szándékát megvalósítsa, követeket küldött szét, akik a Beni-Bu-Riaja kabilok között találtak Marira, akit akkor még Fatimának hívtak. És Fatima, mihielyt a szultán udvarába került, mindjárt meg is hódította a roghit, aki kegyenceznőjévé tette őt a többi 130 háremhölgy fölött. Korlátlanul azonban csak akkor kezdett uralkodni, amikor egy napon fucsakával ajándékozta meg a roghit, akinek mérhetetlen volt az öröme. Fényes ünnepséget rendezt Fatima tiszteletére és drága ékszerekkel ajándékozta meg. Azonban a jómód nem sokáig tartott. Amikor a roghi végső erőfeszítéssel le akart számolni Mulei Hafiddal és elindult végzetes utolsó útjára, akkor Fatima, mint igazi hitves, követni akarta. De a roghi ezt már nem engedte meg. Megajándékozta pénzzel és elbueszotta tőle. Fatima akkor az éj leple alatt el akart menekülni Melillába, de nem sikerült neki. Utközben ugyanis kirabolták és a nála levő pénzből csak egy keveset hagytak meg a rablók. Eszméletlenül állapotban maradt a földön és amikor fölébredt, akkor Polygonoban találta magát egy mör házában, aki őt az uton megtalálta és sebeit bekötözve, házába vitte. De házigazdája elvette megmaradt pénzét és amikor ez elyogott, kiadta az útját. Fatima erre elkeseredve elhatározta, hogy szakít honfitársaival. Eldobta a fátyolt.

— **Házasság.** Előkelő esküvő volt ma délben tizenkét órakor a fásori ágostai evangélikus templomban. *Steyschkal* Richárd várüzérőfőhadnagy kötött frigyét *Bajza* Piroskával, *Bajza* Lajos államvasuti felügyelő leányával, *Bielek* Miksa műegyetemi tanár úr. kájával. Tanuk az esküvőn *Horvath* Mihály ügyvéd és *Maab* Ottó várüzérkapitány voltak s az ünnepélyes szertartáson fényes násznép vett részt, köztük *Zimmermann* Ferenc magyar államvasuti felügyelő, dr. *Keller* Zoltán, dr. *Bielek* Károly ügyvédek stb.

Dr. *Lakatos* Mihály városi tiszti orvos november 28-án tartotta esküvőjét *Ábrahám* Mária zongoramű. vésznővel Nagybanján.

Munkácsy Annuska és *Peplár* Lajos utász-százados november 29-én tartották esküvőjüket Szegeden.

Bergsmann Ernő kereskedő eljegyezte *Bruck* Margit kisasszonyt Budapesten.

Bocskor Annát eljegyezte *Mihályi* Béla Szászvároson.

— **Nászajándékok.** Jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műorás ékszerterelő, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szerkesztők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Gyilkos bíró.** Turmán János sárosujlaki bíró házában lakodalmat ültek. Szerzán András ottani legény társaival behatolt a házba és a jövevények rendetlenkedni kezdtek. A házgazda előbb rendre utasította őket, majd a vendégek kituszkolták. Szerzán revolverével lövöldözni kezdett. Erre a bíró puskájával kiment és a megfutamodott legények után lőtt. Az egyik golyó oly szerencsétlenül találta Szerzánt, hogy nyomban meghalt. A esendörök a bírót letartóztatták.

— **A levegő meghódítása.** Kilenz esztendei munka után Forlanini mérnök és Dal Fabbro Cremonzagoban öt kilométernyire Milanó kapujától elkészültek egy léghajóval, amelylyel meglepő sikertű kísérleteket végeztek. A léghajó, amelyet építői „Leonardo da Vinci” nevről kereszteltek el, jelentékeny haladást mutat az eddigi léghajótípusokkal szemben. Nincs gondolája, hanem egy kabinja a vezető részére és a motorszerkezet közvetlenül a jármű hajlásánál van elhelyezve. Ezáltal elkerülük a levegőnek azt az ellenállását, amelyet a gondola megerősítő szerkezete idéz elő. Félmerev rendszerű az új léghajó, de a bordázata más, mint a Lebaudy-féle léghajóé és a léggömb alsó részét teljesen befödi. Ezáltal lehetséges volt minden nagy készüléket, a kormányt, a magasságkormányzót a bordázatra erősíteni. A két csavar is a belső bordázatra van erősítve s két oldalon vannak elhelyezve, miáltal hozzájárulnak az egyensúlyozáshoz. Egészen új végül a légkamara. A gázir alatt van elhelyezve, amelytől egy posztóful választja el. Ennek a szabályozásával el lehet kerülni a léghajó hosszbeli ingását. A léghajó negyven méter hosszú és átmérője is negyven méter. Négy vagy öt személyt képes szállítani és körülbelül három tonna súlyt.

— **Az állati tuberkulózis gyógyítható.** Párisban nagy feltűnést keltett Chauveau tanárnak előadása a tudományos akadémiában, aki Arloing lyoni állatorvosi főiskolai tanárnak eredményes kísérleteit ismerte. Arloing évek óta oltással kísérletezik a szarvasmarhák tuberkulózisa ellen s eddigi kísérleteiből megállapítható, hogy a beoltott állatok 50 százaléka teljesen meggyógyult, míg 25 százaléknál lényeges javulás mutatkozott. Arloing kijelentette, hogy módszer még nem tökéletes, miért is kísérleteit folytatja. Az új gyógymódszer jelentősége, tekintettel a tuberkulotikus tehenekre, az emberi higiéniára is rendkívül nagy.

— **Vasúti hid India és Ceylon közt.** Morley lord indiai miniszter jóváhagyta azt a tervet, amely szerint Indiából hidat építenek Ceylon szigetére. A tervezet szerint ez a hid a Mannar-öblön át fog vezetni és egyes részeinek azok a szigetek fognak támpontul szolgálni, amelyek az öblön át, majdnem egyenes vonalban sorakoznak és amelyek valamikor az összekötő földszorost alkották India és Ceylon közt. Ezek közül a szigetek közül a Rameswaram és a Mannar-szigetek a legnagyobbak. A hid kiinduló pontja Indiában Mandapam lesz, amely állomásnál az összes délindiai vasutak összekapcsolódnak. Innen kell majd épülni egy viaduktnak a pambami tengerszoroson át, egészen Rameswaram-szigetéig, ahonnan az áthidalás szabadon mozgó hid útján folytatódik az Adams-szigetekig, anélkül azonban, hogy ez a hid a hajóközlekedést gátolná. Innen kezdődőleg a hid merész ívben öleli át az öceánt, eléri Mannar-szigetét és innen, mint óriási függő hid folytatódik tovább, egészen Ceylonig, ahol a mantoddalei pályaudvarba torkollik majd bele. Az India és Ceylon, tehát a hid két végpontja közti távolság százhusz kilométer és hogy milyen hosszúak lesznek az egyes hidak, arra nézve még nem tették közzé az adatokat. Az angolok a hidtól a kereskedelem és a turisztika óriási fellendülését várják.

— **Megmérgezett örültek.** A friedrichsbergi elmegyógyintézetben tegnap rizs élvezése után több száz ember mérgezési tünetek között megbetegedett. Két ember néhány óra múlva meghalt. Az ételmaradékokat a bakteriológiai intézetben megvizsgálták. Miután a szakácsok vallomása szerint a rizs kifogástalan volt, felteszik, hogy mérgezési kísérletről van szó. Egy újabb jelentés szerint erősen tuzoznak azok a hírek, amelyek a friedrichsbergi tébolydában történt mérgezésről szólnak és azt ujságolják, hogy több száz beteg súlyosan megbetegedett a mérges rizstől. Hivatalos jelentés szerint két örült meghalt. A holttesteket felboncolták és megállapították, hogy a két szerencsétlen amugy is nagyon gyöngö szervezete volt. Hamburgból vizsgálóbizottság ment ki Friedrichsbergbe. Még nincs kiderítve, vajjon romlott volt-e a rizs, vagy tényleg mérgezés esete forog fenn.

— **A megmérgezett svadron.** Charles Faraco altisztnek, a verduni mérgezési eset szerzőjének már előzőleg is volt dolga a hatósággal kétszeri betöréses lopás miatt. Ebből a két ügyből kifolyólag csak nemrég fizetett ki az atyja helyette 1950 frankot egy ékszerésznek. Ebből magyarázható, hogy a cziankális mérgezés után megindított vizsgálat alkalmával mindjárt ő reá gyanakodtak, mihelyt a multjáról tudomást szereztek. A vizsgálatot a hadügyminiszter megbízásából Hellet őrnagy vezeti. Faraco, az őrnagy előtt, aki kihallgatta, kijelentette, hogy csak tréfát akart csinálni és egészen megrémült, amikor meghallotta, hogy a levesbe tett cziankáli milyen óriási szerencsétlenséget idézhetett volna elő. A vizsgálat eddigi eredményét állítólag azért tartják titokban, mert még nem tudták megállapítani, hogyan szerezte az altiszt a cziankáli. Most tudódott ki, hogy a 8. huszárezred illető eskadronjának legénységét egy dandárparancsnok mentette meg a biztos haláltól. Mikor ugyanis a megmérgezett levest kitalálták és a legények sajkákban szobákba vitték, a dandárparancsnok éppen a kaszáryában volt és váratlanul vizsgálatot tartott. Az a két legény, aki elsőnek kapott és evett is a levesből, nyomban rosszul lett s ezt azonnal jelentették a folyosón a dandárparancsnoknak, aki az ezred parancsnokával és több tiszttel arra haladt. A dandárparancsnok bekiáltott a legénységi szobákba azoknak a huszároknak, akik már éppen kanalazni akarták a levest: Fel a kézzel! A huszárok talpra ugrottak s szerencsére a két katonán kívül más senki nem nyult a leveshez. A gyanu rögtön Faraco altisztre irányult, mert a szakácsoknak feltűnt, hogy ő főzés közben a konyhában forgolódott, noha ott semmi dolga nem volt. Jelentették is ezt a szakácsok a dandárparancsnoknak. Mikor a huszárok látták, hogy két bajtársuk göröcsökben vonaglik, megrohanták Faracot és talán megfojtják, ha a dandárparancsnok nincs ott.

— **Háborúság a Kanári-szigeteken.** A Kanári-szigetek között összeütközés van kitörőben, amelyre a szigeteknek egymásra való féltékenykedése szolgáltat okot. A szigetesopornak hét lakott szigete van, amelyek a következők: Lanzarote, Fuerteventura, Gran Canaria, Tenerife, Gomera, La Palma és Hierro. Az ellenségeskedés a szigetek lakosait két ellenpártba tömörítette: az egyikbe tartoznak Gran Canaria, Lanzarote és Fuerteventura, a másikba Tenerife, Gomera és Hierro. Semleges állást csak La Palma foglal el. A viszály oka a tenerifei Santa Cruz és a gran-canariai Las Palmas városoknak az elsőszéki való versengése. Las Palmas 1494—1822-ig fővárosa volt a szigetesopornak, 1822-től kezdve pedig Santa Cruz a főváros. 1852-ben a szigetesoport két kerületre osztották, 1858-ban két tartományt alakítottak belőle, de közös fővárosnak meghagyták Santa Cruzt. Las Palmasnak ez sehogysem tetszett és e pártnak több képviselője Madridban hangosan követelte az ügynek igazságos elintézését, mire a kormány azt a Salamoni ítéletet hozta, hogy ezentul Santa Cruz is. Las Palmas is főváros lesz és a kormányzó hat-hat hónapon át fog felváltva mindkét városban tartózkodni. Las Palmas meglehetősen fogadta a kormány döntését s a nép örömjajába harangzúgás vegyült. Santa Cruz azonban tovább lázongott, a tömeg letépte a városházáról a spanyol lobogót, sőt kijelentette, hogy ha a kormány fozanatosítja határozatát, bojkottálja a spanyol árukat. Moret miniszterelnök ezzel szemben kijelentette, hogy a határozatot érvényben tartja s a katonai hatóságokat utasította, hogy ha kell, lövésnek fel a nemzetellenes irányzat ellen. Perez Galdos, a híres író és képviselő, aki a Kanári-szigeteken született, azt a javaslatot tette, hogy hívják egybe Madridba a hét sziget képviselőit és vitassák meg a dolgot, hogy a polgárháború elkerülhető legyen.

— **Büntanya Pétervárott.** Az orosz fővárosnak ismét esunya botránya van. A rendőrség leleplezett egy büntanyát a város kellős közepében. La Croix báróné az előkelő városnegyedben lévő lakásán orgiákat rendezett az aranyifjuság és a gazdag élvágyó öreg urak számára. A francia bárónénak ügynökei voltak, akik a lányiskolákból a hírhedt szalonba csalták ajándékokkal a szerencsétlen teremteseket. Több feljelentés irányította a rendőrség figyelmét a báróné szalonjára és sikerült a bűnös társaságot szétugrasztani. A vizsgálat kiderítette, hogy sok előkelő nevű és magas állású, férfiu szerepela botrányban.

— **Méregkeverő szerelmeseik.** Pár hónappal ezelőtt Prágában Král vendéglős feleségét letartóztatta a rendőrség, gyilkos merénylettel vádolva a szép és fiatal korcsmárosnét. E letartóztatást nyomon követett egy másik, sokkal feltűnőbb, az asszony állítólagos szeretőjét: dr. Kohn csernovitzi egyetemi asszisztent is letartóztatták. Kohn megelőzőleg Prágában lakott és mikor Csernovitzba helyezték át, posterestanto levelekben méregkivonatot küldözgetett időnkint az asszonynak azzal, hogy keverje férje ételébe. A levelek közül egy véletlenül a rendőrség kezébe került s így indult meg az eljárás. Ugy az asszony, valamint a terv kidolgozásával gyanúsított dr. Kohn tagadtak. Azt vallották, hogy a levelekben bromkálium volt, amelyet az asszony kértére orvosként küldött az asszisztens. Ellenük szolt azonban a kihallgatott férj, aki pedig azt vallotta, hogy egy idő óta beteges érzetei voltak és főképen, abban az időben, amikor a vizsgálat szerint egy-egy méreggel bélelt boríték érkezett. Tárgyi bizonyíték hiányában, dr. Kohn lakásán próbáltak valami nyomra találni. Találtak is egy nagyobb adag mérget, erről azonban dr. Kohn azt állította, hogy tudományos célokra használta. Így állott az ügy és ki tudja, hogy a vizsgálóbíró miként határozott volna a gyanúkok alapján, ha meg nem jelenik előtte a férj, a vendéglős, aki majdnem hogy belepusztult felesége gyilkos praktikáiba. Kérte, hogy felesége ellen ejtse el a vádat, mert hosszas meggondolás után hihetetlennek tartja, hogy neje az ő életére tört volna. Végül kérte a felesége azonnali szabadlábra helyezését, mert a konyhában szükség van reá. Erre a vizsgálóbíró szabadonbocsátotta az asszonyt. Dr. Kohn ellen szintén megszüntette az eljárást; nem úgy azonban a csernovitzi egyetemi tanács, amely fegyelmet indított ellene és tanszékétől felfüggesztette.

— **A meglopott posta.** Az oppelni postaigazgatóság táviratilag értesítette a fiumei rendőrséget, hogy a ribniki postahivatal vasszekrényéből ismeretlen tettes szerdán este 6 óra felé 20.300 márkát különféle pénznemekben ellopott. A gyanu Langer József elbocsátott postaalkalmazottra irányul, akinek személyleírását csatolva, az oppelni igazgatóság megkereste a fiumei rendőrséget, hogy értesítse a fiumei pénzüzeteket, amelyeket a rabló valószínűleg fel fog keresni a pénz felváltása végett. A tettes letartóztatására 1000 márka jutalmat tűzték ki. Az esetről táviratilag értesítették a budapesti főkapitányságot is.

— **A gyógyíthatatlan betegek karácsonya.** A San-Marco-uton levő Irgalomház, amelyben szegény gyógyíthatatlan betegeket gondoznak, a szinylök számára karácsonyfát szokott állítani a nagy ünnepen. Nem is az Irgalomház állítja ezt, amely bizony a betegek ellátását is alig tudja vállalni, hanem a közönség, amely szeretet ünnepe apró ajándékokkal aggatja tele ezeknek a nyomorult embereknek a karácsonyfáját. Szébb és nemesebb jótékonyágot igazán nem művelhet az, akinek módjában van és azoknak ajánljuk figyelmébe az Irgalomházának kérését. Bármiféle adomány, pénzben vagy természetben, még oly kicsiny is az Irgalomháza főnöksége címére II., San Marco-u. 60. szám alá küldendő.

— **A budai Mária-kongregációk jubiláris ünnepélyei.** A budai Mária-kongregációk december 8-án tartják jubiláris ünnepségüket. Az ünnepély a szent Erzsébetről elnevezett apácák templomában (II., Fő-u. 43.) misével kezdődik, mely alatt a kongregánisták áldoznak. Délután ugyanott felvételi ünnepély lesz, melyen a szertartást dr. Kohl Medárd felszentelt püspök végzi. Este fél kilenc órakor ünnepi lakoma lesz a II. ker. érseki főgimnázium földszinti termeiben.

— **Öngyilkosság villamossággal.** Az olaszországi Castiglionében borzalmas öngyilkosságot követett el egy Danesi nevű újoncz. A katona szüleinek látogatására szabadságot kapott s ezt falujában töltötte, hol éppen valami ünnepegy volt. Mikor a távozás ideje megérkezett, Danesi rokonai és barátai szemelátára felmászott a villamos vezeték egyik oszlopára, onnan barátságosan intgetett, azután megragadta a vezeték sodronyát. A szerencsétlen ember teste szénné válva zuhant a földre.

— **Inzultált urinó.** A „P. N.” mai számában megírja, hogy tegnap délelőtt detektívek egy urinót megállítottak az utcán és durván igazolásra szólították fel. A rendőri sajtóiroda ma a következőket jelenti ebben az ügyben:

A Pesti Napló mai számában detektívek súlyos beszámítás alá eső visszaéléseiről ír s elmondja, hogy tegnap este felé az Andrassy-uton két detektív egy előkelő uriaszonyt megszólitott és reprodukálhatatlan hangon igazolvány felmutatását követelte tőle. Az urinó hivatkozott arra, hogy tisztességes asszony, de a detektívek tovább is felháborító tónusban beszéltek az uriaszonynyal, amíg az bement a férje nevét és lakását. Erre a detektívek gyorsan eltávoztak. E közlemény alapján dr. Boda Dezső főkapitány széles körű, szigorú vizsgálatot rendelt el, amelynek vezetésével Miskolczy László rendőrkapitányt bízta meg. Az inzultált urinóval szembesítik az államrendőrségi detektíveket s azt, akikben felismeri bántalmazóját, kérelmelhetetlen szigorral sújtja a főkapitány. A vizsgálatnak prejudikálni nem lehet, de viszont különös módon kapcsolódik az esethez egy áldetektívnek tegnap éjszaka történt letartóztatása. Ez az ember Ukalik Sándor 30 éves rosvott multu ember, aki a főváros területéről ki van tiltva. Ukalik tegnap az Andrassy-uton igazolásra szólította az igazolványos rendőri felügyelet alatt álló nököt, durván rájuk támadt és két leánytól 3—3 koronát ki is zsarolt. Megtörténhetett, hogy ez a szélhámos rablóhadjárata közben tisztességes nököt is megtámadott. Ukalikot éjszaka fogták el az Andrassy-uton és letartóztatták. Utóbb kiderült, hogy az áldetektívnek társa is volt, aki az esti órákban elvált Ukaliktól és éjszaka a Rákóczi-uton zsarolta az igazolványos nököt. Ezt az embert nyomozza a rendőrség. Az Andrassy-uton megtámadott urinóval szembesíteni fogják a letartóztatott áldetektívet is, mert nem lehetetlen, hogy ez volt a támadó.

— **Hordárok tiltakozó gyűlése.** A küldöncvállalat megalakulása óta a fővárosi hordárok élénk agitációt kezdtek a kenyereik érdekében. Körülbelül nyolcezres hordár néz aggódva a tél elé, amely nyomorúságot jelent számukra. A megriadt emberek tiltakozó gyűlés egybehívását határozták el és a gyűlésre a következő fölhívást bo csátották ki:

Fölhívás! Budapest székesfőváros összes közszolgá iparosaihoz, Kartársak! Testvérek! A Messenger boy föllállítása által megelhetésünk alapján meg van rendítve. Ipartársulatunk vezetősége még most sem jutott tudatára kötelességének s tétlenül nézi, hogy 800 családfenntartó iparos télvíz idején kenyér nélkül maradj családostul együtt. Az ipartársulatunk nemtörődomsége arra késztet, hogy saját érdekekben 1909. évi december hónap 5-én délután 3 órakor Pulai Gyula Szentkirályi-utca 4. szám alatti helyiségében tartandó tiltakozó gyűlésre benneteket meghívjunk. Jöjjetek el mindnyájan s beszéljünk meg a további teendőket, mert ugy a saját, valamint családunk léte forog veszélyben. Több magasrangú jóakarónk megígérte, hogy gyűlésünk fényét személyes jelenlétével emelni fogja. Kartársi üdvözléssel az egybehívók.

A főváros hordárai bizonyára sajnálatraméitök és megérdemelnek minden támogatást. De a haladás sújtott már más embereket is; egy gép föltalálása sok ezer embert tesz fölöslegessé, azért mégis bajos kívánni, hogy a dolgok ne fejlődjének s maradjon minden ugy, ahogy évtizedek előtt volt. A szegény, öreg hordárok el fognak tűnni az utcaszarokról.

— **Vasuti balesetek.** Az árvavölgyi vasut 1021. sz. személyvonata ma délelőtt Turdossin állomás mellett az Oravicza-folyó hidján kiskiklott. A kiskiklást a hó olvadása és az esőzések okozták. Szerencsétlenség nem történt, csupán a vonat három órai késéssel folytathatta útját. — Tegnap este hat és hét óra között a nagyecsedí vasuti állomáson hibás váltóállítást folytán három kocsi kiskiklott és többé-kevésbé megrongálódott. Emberéletben nem esett kár. A vonat egy órai késéssel folytatta útját.

— **Könyves Kálmán katalógusa.** Minden érdeklődőnek megküldetik a Könyves Kálmán nagy katalógusa, aki 50 fillért levelezvényekben előre beküld a Könyves Kálmán Magyar Műkiadó-részvénytársaságnak, (Budapest, Nagymező-utca 37—39.) Képrendelésnél ezen 50 fillér is visszatérítettik.

— **Gyilkos legények.** Bácsorsodas község lakosságát rémes kegyetlenséggel elkövetett gyilkosság tartja izgalomban. Vasárnap este hárman iddogáltak a Léhmann-féle korcsmában, Lórencz Jakab, Knöbl György és Mergl József s valami miatt összevesztek, mire Lórencz eltávozott. Azonnal utána ment Knöbl és Mergl. Knöbl az utjában levő házába ment s kihozta disznóölő kését, melylyel szombaton még disznót ölt s Lórencz után szaladt, akit addig Mergl fogva tartott. Knöbl hót késszurást ejtett Lórencz hátán, ki azonnal meghalt. Az egyik szurás a tüdejét furta át. Ezután Knöbl a kútból dobta s mindketten hazamentek aludni, de reggel három órakor a csendőrök letartóztatták őket s töredelmes vallomástétel után vasraverve vitték őket a hódásági járásbíróóság börtönébe.

— **Nemzetközi kabaré- és artistaügynökség.** Kovács Sándor Budapesten, Erzsébet-körut 30. száma alatt nemzetközi kabaré- és artistaügynökségi irodát nyitott. A szerződötési osztály Sarkadi Gusztáv tükár vezeti.

— **Éjjeli látogató.** Egy Schraeder Rudolf nevű osztrák építész St. Raphaleben késő este betévedt Maurice drámairól nyaralójának kertjébe. Az éjjeli őr rálőtt és a golyó az építész szemébe fúródott. A titokzatos esetről még nem tudnak részleteket.

— **Elfogott tolvajok, orgazdák.** Hajdu Árpád szállító (Liszt Ferenc-tér 18.) néhány nappal ezelőtt panaszt tett a főkapitányságon, hogy szállítmányait állandóan lopkodják s eddig mintegy 8000 korona kárt szenvedett. A rendőrség megállapította, hogy a tolvajok Pollák Gyula 26 éves lerakodó munkás és Aigner Gusztáv 18 éves rosvott multu pinézér. Orgazdájuk volt Kellner Pál 35 éves vendéglős, akinek az O-utca 26. szám alatt van a korcsmája. Kellner az orgazdaságot nagyban üzte. Korcsmájában mindenféle gyanus alakok szoktak összegyűlni. Szokásos lebujok lakói jártak korcsmájába, akik a lopott holmit állandóan Kellnernek szállították. A lakásán temérdek botot, esernyőt, fehérneműt, ágyneműt, sok kávéházi ezüstneműt, ókszereteket, 20 ezüst órát, zsuzst találtak. A rendőrség a tolvajokat és az orgazdát letartóztatta.

— **Tüz az Urániában.** Ma a déli órákban az a hír terjedt el, hogy az Uránia-színház ég. A tüzoltók minden kerületből nagy felszereléssel, automobil-létrákkal, gőzfeszítőkkel vonult ki. Szerencsére a hír tulzott volt. Az Urániában ma délelőtt tanuló-előadás volt. A levegő meghódítása című darabot adták. A nézőteret kisebb tanulóktól töltötték meg. Egy mozgófénykép filme fogott lángot, amitől a vetítőlémez is meggyulladt. Mielőtt veszedelem támadhatott volna, a tüzet eloltották. Az előadást nem folytatták.

— **Csecsemőholttest a vásáresarnokban.** Ma reggel a Hunyadi-téren levő vásáresarnokban Teodorovics Nádó gyümölcsáros árusítóasztala alatt egy rongyokba burkolt ujszülött leánycsecsemő holttestét találták. A rendőrség megállapította, hogy a csecsemő megfagyott. A kis holttesten külső erőszak nyomai nem látszóttak. Valószínű, hogy a csecsemőt Teodorovits valamelyik kedvese tette ki. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Felrobant akna.** Az éjszaka az Első Magyar Villamosági Részvénytársaság 10. számú aknája, amely a Zsigmond-utca és Margit-körut sarkán van, eddig ismeretlen okból felrobant. Kár nem történt.

— **Öngyilkos kísérlet a Menhelyen.** Az éjszaka Zólyomi György 32 éves asztalossegéd az Alföldi-utcai menhelyen afeletti elkeseredésében, hogy munkát nem kapott, cziánkálkí vett be. A mentők a Rókus-kórházba vitték.

— **Fővárosi Orfeum.** Rendkívül zsufolt ház és nagyon elegáns közönség előtt mutatkoztak be a hó elsején a decemberi attrakciók a Fővárosi Orfeumban. Az új számok között Clédo de Mérode és Chevalier Thorn határozottan világhírűek. A mesésen szép táncosnő, kinek lábai elé egy koronás fő rakta le szívet és kincseit, mióta utoljára járt Budapesten, külső bűfájából mítsem vesztett, táncművészeti szempontból pedig határozottan sokat nyert. A premiére-közönség élénk lelkesedéssel üdvözölte a nagynevi start, aki ezuttal csak rövid 15 napig, vagyis december 15-ig marad Budapesten, mert kötelezettségei másfelé szólítják. Ennek következtében kivételleg két délutáni előadás is fel fog léni és pedig december 5-én, vasárnap és 8-án, Boldogasszony napján, hogy azoknak is alkalmuk legyen a hírneves művésznőt látni, akik hívatásuk vagy mesze eső lakásuk miatt az esti előadásokat nem látogathatják. A két szenzációs délutáni előadás helyárai mérsékeltnek lesznek. Chevalier Thorn illuzionista mutatványai ezen a téren a legjobbak, a műsor többi számai pedig kivétel nélkül elsőrendűek.

— **Halálozás.** Tharnói Kostyál Sándorné szül. szentmiklósi és óvári Pongrácz Kamilla ügyvéd és 1848/49. honvédkapitány özvegye életének 71-ik évében elhunyt.

Özvegy **Taudlich** Rafaelné meghalt Orafkán, Arvamegyében 71 éves korában. Az elhunyt urinót meggyezerte ismerték és tisztelték jó szíve és emberbaráti szeretetért. Halála nagyszámu rokon-ágot ejtett gyászba.

x **Akinek fájós foga van** vagy bármilyen okból fogorvosi kezelésre szorul, annak legjobban dr. Batizfalvy I. Z. Ki. Egt. tanár, a műtőfogászat és műtőfogászat szakorvosának Fogorvosi Intézetét ajánlhatjuk. A főváros ezen legelső intézete *Károly-körut 3. sz.* alá lett legújában áthelyezve, egyenesen e célra átalakított és a legkifináltabb gépekkel és villanyos készülékekkel ellátott helyiségekbe, melyek lehetővé teszik a fogaknak teljesér fájdalomtalan kezelését. A min. v. közt. okt. miniszter is elismerő leiratával tüntette ki e magy. nemében páratlan intézetet, melynek technikáj osztályában, mint számtalan esetben alkalmunk volt meggyőződni, a természetestől meg nem különböztethető műfogópótlások eszközöltenek, melyekkel tökéletesen lehet beszélni és rágni. Természetes, hogy minden művelet dr. Batizfalvynak, az ismert szakembernek felügyelete alatt és részben általa is végeztetik, miért is a legteljesebb bizalmat is megérdemli.

x **Bob hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.**

x **Fodor-féle vivóterem** a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordítják a gyermektorna- és vivásra.

x **Szép a bajusz Hajdusági pedróval.**

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Busoni.** A rendkívüli művészek közül való, azok közül, akiknél az interpretálás bensőséges művészi munka és nem kottalejátszás. És a nagy földolgozók közül való Busoni, akiknél a megjátszást átélések előzik meg. A játéka pedig az átélés megnyilatkozása, kifejezésre jutott átgondoltság. Kicsit németes temperamentumában van valami nagy nyugalom, a játéka nem is visz bele lobogó szenvedélyeket, érzészuhatagot, mámbort, — de ami hiányzik az egyéniségéből, azt pótolja csudálni való nagy artisztikus érzékével. Még a virtuóz-daraboknál is egyszerű akar lenni és elkerüli a zenei kőcsevést és a zsonglórfogásokat. És nagy, nagyon nagy akkor, amikor zenét ad. Amikor Beethovent, Bachot, Chopint játszik. Bach hangdinamikáját gyönyörűen adta vissza, az egymásra zuhanó hanghatások plasztikusan emelkedtek ki, váltak szét és forrottak össze. Bach különösen közel áll Busonihoz, a Bach stílusában merész kompozíciója azt mutatja, hogy kitűnően érti Bachot. A kompozíció ugyan unalmas, de Busoni csudaszépen játszotta. Chopinnál férfias volt a billentése, forróságot, erotikumot kihozó. A közönség melegen ünnepelte a nagy művészt.

(dó.)

(*) **Az Operaházban** holnap, pénteken előző helyáru előadásul, bérletszünetben Othello kerül színre. Vasquezné (Desdemona), Valent (Emilia), Lunardi (Othello), Takács (Jágo), Pichler (Cassio), továbbá Szendrői, Kornai, Kertész és Ney B. fellépésével. Vezényel Kerner István karnagy, rendező Alszevgy főrendező. (Bérletszünet 41.) Szombaton premier lesz az Operaházban, amikor báró Frankenstein Kelemen „Rahab” című egyfelvonásos operáját mutatják be az itt tartózkodó szerző vezetésével, továbbá Szamosi, Fodor, Váradi Margit, Anthes, Déri, Mihályi, Környei, Venczell és Ney B. közreműködésével. Az újdonság zenei részét Szikla Adolf karmester tanította be, a rendezés munkáját pedig Alszevgy Kálmán főrendező végezte. Ugyanezen az estén adják új betanulással Poldini Csavargó és királyleány című vígoperáját a főszerepekben Sándor Erzsébet, Környei Béla, Váradi S., Kornai, Pichler fellépésével. Végül Hűvös-Guerra „A csodaváza” című balettjében Nircsny Emilia, Brada és Smeraldi lépnek fel (Évi bérlet 143. premier helyáruk.)

(*) **A téli tárlat kitüntetett művészei.** Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat téli kiállításán oideitendő állami művészeti aranyérmek és kiosztásra kerülő egyéb díjak pályabírósá-

Salgótarjáni,
petrozsényi és porosz szenet és
légszeszgyári pirszenet szoba-
fűtési célokra, pirszengyári pirszenet központi fűtésre szállít

SALAMON JAKAB és Tá.

Budapest, V., Erzsébet-tér 5.

Telefon:
73-96, 73-97, 116-19.

gai ma tartották meg ítélkező ülésüket a városi-
geti Műcsarnokban. Legelsőben az aranyérmek
jurije ülészet, s ez ülésen határozatilag kimon-
dotta, hogy néhai Rudics József báró alapítványi
ösztöndijra pályázók művek az aranyérmek odaítélésénél nem jöhetnek figyelembe. Ezután a jury
megállapodott abban, hogy kiket terjeszt föl az
érmekkel való kitüntetésre gróf Apponyi Albert
közoktatási miniszterhez, aki azokat a javaslat
alapján odaítéli. A hétezer koronás ösztöndíjat
Pentelei Molnár Jánosnak ítélte oda, — A néhai
Ráth György-féle ezerkétszáz koronából álló díj-
nál a minisztert az ülésen K. Lippich Elek
dr. min. tanácsos, a művészeti ügyosztály főnöke
képviselte. Az aranyérmek juryje után a Rudics
ösztöndíj pályabírója ülészet. A díjat, amelyre
ezuttal szobrászok pályáztak, a jury Moiret Ötön-
nek ítélte. — A néhai Ipolyi Arnold nagyváradi
püspök 2000 koronás díját, amelyre az egyházi,
szent és magyar nemzeti történelmi olajfestmények
és szobrok pályáztak, Boruth Andor festőművész-
nek ítéltek oda. — A Lipótvárosi Kaszinó díját
Vesztróczy Manóknak ítélte oda a jury.

(*) A szerelem völgye. Évekkel ezelőtt a Vig-
színházban a berlini Deutsches Theaternek akkor
még Brahm Ottó vezetésével működő társulata be-
mutatta Dreyer Maxnak, a „Segédtanár” című
drámájával híressé vált német színműirónak „Az
élet völgye” című szatirikus vígjátékát, amely-
nek ez volt az első előadása, mert a darabot a né-
met cenzúra a kényes és merészen feldolgozott
tárgy miatt betiltotta. A Dreyer vígjátékából „A
szerelem völgye” címmel operett szövegkönyvet
ésinált Lothar Rudolf, az ismert nevű librettista.
A megzenésítésre Straus Oszkár, a „Varázskerin-
gő” komponistája vállalkozott. Az operett hogyan,
hogyan nem, metamorfózison ment át, mert most az
a hír érkezik, hogy vígjáték lett belőle, amely mű-
fajra Straus Oszkár különben már a „Vig Niebe-
lungok”-ban, de még inkább „A bátor katoná”-ban
sok hajlandóságot mutatott. Az újdonságra javában
készülődik a bécsi Volksoper.

(*) Karácsonyi kiállítás a Könyves Kálmán
szalonjában. A Könyves Kálmán művészeti szalon
igazgatósága Olgyay Ferenc festőművész feste-
ményeiből nagymező-utcai termeiben karácsonyi
kiállítást rendez. A tárlat szombaton, december
4-én nyílik meg, míg a sajtó képviselői holnap,
pénteken délelőtt 10 órától este 6 óráig tekinthet-
lik meg.

(*) A Jánoska Bécsben. A bécsi „Deutsches
Volksstheater”-ben nagy sikerrel került színre
Martos Ferenc és Jacobi Viktor „Jánoska” című ze-
rés mesejátéka. A „Jánoska”-nak a fordítója Herzka
Imre, aki jól végezte feladatát, a „Hansert” címet
adta s a három felvonást kétféle vonta össze. A közö-
ségnek, amely persze jórészt gyermekekből állott, nagy
tetszést az újdonság s a szerzőket sokszor hivaták
lámpák elé. Igen jó volt a cím szerepében egy Stoidal
nevű apróság. Az igazgatóság igen szépen állította ki a
darabot.

(*) Premier a Bonbonnier Cabaretben. Nagy
sikerrel mutatták ma be a decemberi műsort a
Bonbonnier Cabaretben. A közönség rendkívül jól
mulatott a jóízű és kacagató behozatokon, melyek
közül különösen nagy sikere volt Molnár Ferenc
három apróságának. Nagy hatást keltett „Ejjel a
vonaton” című egyfelvonásos dráma is, továbbá a
„Taifun”-paródia és a magánszereplők által elő-
adott számok.

(*) Az Erzsébet emlékmű. Az Erzsébet kirá-
lyné emlékmű helyére hirdett pályázat e hónap
20-án, déli 12 órakor jár le. Az emtek végrehajtó bi-
zottsága most közli, hogy a pályázatra beérkező pályá-
művek benyújtásának helyéül a főrendiház első emeleti
tanácskozó termét jelölte ki. A bejárat a főkapun
(XVII. számú kapu) van, ahol a jelentkezők katalo-
gusban fognak részesülni.

(*) Hangversenyek. A Lengyel Ernő decem-
ber 21-iki zongoraestélye iránt legnagyobb érdek-
lődés mutatkozik. A fiatal művész ez alkalomra
a következő, rendkívül érdekes műsort állította
össze: 1. a) Bach: Kromatikus ábránd és Fuga
D-moll, b) Schumann: Etüdes symphoniques, 2.
Brahms: Sonata Op. 5, F-moll, 3. a) Liszt: Etüde
do Concert As-dur, b) Paganini: Liszt: La Cam-
panella Cis-moll, c) Glöck-Brahms Gavotte A-dur,
d) Chopin: Ballada Op. 47 As-dur, e) Chopin: Po-
lonaise Op. 53 As-dur. Jegyek ezen hangverseny-

re a „Lyra” jegyirodájában (Andrássy-ut 15.) kap-
hatók.

„Guilmant Alexandre” eredetileg december
3-ra hirdett orgonacstélyt, szombaton, 4-én tartja
meg a Zeneakadémia nagytermében.

Az Országos Szimfoniai Zenekar vasárnap, e
hó 5-én este félnyolc órakor tartja meg harmadik
hangversenyét. A műsort Kún László ezuttal is
meg a Zeneakadémia nagytermében.
Az Országos Szimfoniai Zenekar vasárnap, e
hó 5-én este félnyolc órakor tartja meg harmadik
hangversenyét. A műsort Kún László ezuttal is
meg a Zeneakadémia nagytermében.
Az Országos Szimfoniai Zenekar vasárnap, e
hó 5-én este félnyolc órakor tartja meg harmadik
hangversenyét. A műsort Kún László ezuttal is
meg a Zeneakadémia nagytermében.

Colbertson Sasa, hegedűművész, szombati
hangversenyén a következő műsort adja elő. Vieux-
temps: Hegedűverseny. Tartini: Hegedűverseny,
Paganini: Változatok. A koncerten Kriszta Imre
zongoraművész fog közreműködni.

A jövő hétfői VI. filharmóniai hangverseny
újdonsága Radó Budapestén végzett fiatal magyar
zeneszerzőnek „Faluvégén kurtia koresma” című
szimfoniai költeménye, igen hangulatos mű, mely
szép siker reményével kecsegteti a fiatal szerzőt.
Ezenkívül még Noren „Kaleidoskop” című vál-
tozatait adja elő a zenekar.

FŐVÁROS.

(*) Per az Állatkert miatt. Groschler Samu,
aki az állat- és növényphosító társasággal kötött
szerződés értelmében a kerítés egy részét felépít-
tette, s ennek ellenében a kerítésnek hirdetési czé-
lokra való felhasználására hat évre kizárólagos
jogot nyert, 6000 korona erejéig kártérítési pert
indított a főváros ellen. Ebben a perben a bírósá-
g most hozta meg ítéletét. Az ítélet Groschler
keresetével elutasította, és elfogadta dr. Szabó
Imre fővárosi tisztii ügyészség azt a védekezését,
hogy Groschler és a főváros között jogviszony
nem jött létre és a főváros az átvétel folytán nem
gazdagodott, mert az Állatkert területéhez és az
ott lévő felépítmények birtokához szerződés szer-
int joga volt.

(*) Hir a tanácsból. A főváros tanácsa ma
délelőtt tartott ülésén elrendelte az I. ker. Orbán-
hegyi-utnak, az Istenhegyi-ut egy részének, to-
vábbá a VII. ker. Gyarmat- és Columbus-utak
világítását.

(*) A berliniek a kenyérgyárban. A Budape-
sten járt berlini tudósok elutazásuk előtt megnéz-
ték a közönségi kenyérgyárat, ahol Rösser Gyula
alpolgármester fogadta őket. A vendégek
Melly Béla tanácsos vezetésével megnézték a gyár
egész berendezését s elismeréssel nyilatkoztak az
intézményről.

(*) A kőbányai elüljáróság. A kőbányai elül-
járó előterjesztést tett ma a tanácsnak, hogy az
előjáróság palotája szűk. A kerület híressége az
utóbbi években olyan mértékben gyarapodott, hogy
az elüljáróság épületében nem tudnak helyet adni
az ügykereső közönségnek. Különösen az adóhivatal
és az anyakönyvi hivatal helyisége szűk.

(*) Kántorválasztás. A tanács ma tartott ülés-
sén a görög-katolikus kántori állásra Molnár Já-
nos választotta meg.

(*) Jövahagyott alapítólevél. A főváros közö-
sége a király 70-ik születésnapja alkalmával a Jö-
zsef-füárvaházban és az Erzsébet-leányvárvaházban
egy-egy alapítványt tett. Az alapító-leveleket a
belügyminiszter tudomásul vette és ellátta a jövá-
hagyási záradékkal.

(*) Barakk-iskola. A főváros a Tüzoltó-utca-
ban barakk-iskolát épített. Alig nyitották meg
az iskolát, máris szűknek bizonyult. A Mihalko-
vics-téren tudvalevőleg szántiz munkásházat épít-
tett s az iskola környékén tizenöt új nagy bérház
épült. A tanács most elhatározta, hogy a hat te-
remmel épített iskolát még hat teremmel kibővíti.

(*) Az annexió városi költségei. A részleges
mozgósítás alkalmával a főváros katonai és illo-
tósági ügyosztályában felhalmozódott munka-
mennyiség miatt öt napidíjast kellett alkalmazni.
Az öt napidíjas alkalmazása és a rendes személy-
zet külön munkájának díjai 2103 korona költséget
okoztak. E kiadások fedezéséről a pénzügyi bizott-
ság holnapi ülésén gondoskodik.

EGYESÜLETEK.

(*) A Történelmi Társulat közgyűlése. A
Magyar Történelmi Társulat ma délután gróf Te-
leki Géza v. b. t. t. elnök vezetésével rendkívül
népes közgyűlést tartott a M. Tud. Akadémia heti
üléstermében, amelynek egyetlen tárgya néhai
Thaly Kálmán, a társulat első alelnökének helyé-
nek betöltése volt. A közgyűlést az elnök Thaly
Kálmárról való meleg megemlékezéssel nyitotta meg.
Utána dr. Borovszky Samu főtájtár felolvasta
Zsilinszky Mihály ügyvivő alelnök levelét, amely-
ben bejelenti, hogy korára való tekintettel a tár-
sulati-év végével állásáról lemond. A közgyűlés
mely sajnálattal vette tudomásul tudós alelnöké-
nek ezt a bejelentését. Ezután az első alelnök tit-
kos szavazás útján való megválasztásához fogott a
közgyűlés. Horváth Sándor, a szavazatszedő kül-
döttség elnöke rövid szünet után bejelentette, hogy
a beadott 65 szavazat közül 64 dr. Csányi De-
zsőre, a kiváló történettudósra esett. A közgyűlés
zajos tetszéssel fogadta az eredményt és a küldött-
ség útján a közgyűlésre meghívott új alelnököt
hosszasan megéljenzte. Gróf Teleki elnök szép
szavakkal üdvözölte dr. Csányt és ama meggyőző-
désének adott kifejezést, hogy az ő kiváló munká-
sága a társaság jövőjét biztosítani fogja. Az új
alelnök halálával és köszönettel fogadta a kiváló
megtiszteltetést és megígérte, hogy csekély tehet-
ségéhez képest hűségesen szolgálni fogja a társu-
latot. A közgyűlést választmányi ülés követte. Itt
Gombos Albin bemutatta dr. Karácsonyi János ér-
tekezését két új magyar vonatkozású oklevélről.
Utána Horváth Sándor felolvasta dr. Karácson
Imre érdekes előadását a porta terveiről 1788-ban.
Mindkét előadást a megjelentek tetszéssel fogad-
ták. A választmány ezután számvizsgálókul Reiszig
Ede és Illés József tagokat választotta meg, majd
megállapította a jövő üléssort.

(*) A Magyar Földrajzi Társaság ma este
tartott felolvasó ülésében dr. Schröter Zoltán érte-
kezett a krassószörényi neogén öblök paleografiá-
járól. Dr. Schröter előadását megelőzőleg dr. Littke
Aurél titkár bemutatta gróf Teleki Pál munkáját:
„Atlasz a japáni szigetek kartografiájának törté-
netéhez”. Mindkét előadást tetszéssel fogadta a
nagy számu hallgatóság.

(*) A Bethlen Gábor-Kör e hó 7-én, kedden,
kedden este 6 órakor az evangélikus egyház dísztermé-
ben (IV. Sütő-utca 5. I. em.) rendezi XIX. ik szre-
tetvendégségét.

Mulatságok.

Jóteknő teaestély. A Tabitha jóteknő nő-
egylet, amely csendben és zajtalanul rendkívül ál-
dásos munkát végez, szombaton délután hat órakor
változatos és élvezetes műsorral teaestélyt rendez
a Deák-téri ev. egyház dísztermében. A Tabitha-
nőegylet, amely valláskülönbség nélkül gyámolítja
lelmi, ruházati és más, szükséges czikkkel a fő-
város szegényeit, egyike azoknak a társadalmi jóté-
konyági intézményeknek, amelyek ritka lelkesedés-
sel karolják fel a szegények ügyét s minden lehetőt
megtesznek, hogy az elbűk kerülő nyomoron segít-
senek. Ezért a teaestélyen, amelyen 3 korona a be-
lépő-díj, minden felülfizetés hálás köszönettel fo-
gadnak. A Tabitha-nőegylet minden szombaton dél-
előtt kilenc órától kezdve a központi városháza
egyik földszinti termében osztja szét szegényei kö-
zött adományait.

**Szén, kokszt,
briket és antracit**

téli fűtéshez
a pontos szállítás érdekében későbbi
határidőkre már most rendelendő.
Telefon: detall: { 164 interurban.
78-28.
53-27.

Radnay Károly
Budapest, Váci-körút 78. sz.
Sürgőrcsim: ANTRACIT Budapest.

TÖRVÉNYSZÉK.

A Wohl-ügy fejleményei.

— Hazura új vallomást tesz. —

Budapest, december 2.

Érdekes fordulat állott be a Wohl-féle határozati ügyben. Hasura Károly, az osztrák-magyar bank szakértője visszavonta szakértői véleményét; mert — mint kijelentette, — a szakértői vélemény leadásakor Fráter László informálta, aki a királyi ügyésznek mondotta magát s akiről később kiderült, hogy közönséges lakatos és az ügyben érdekelt esetleges örökös. Ez a vallomás arra készítette a vizsgálóbíró, hogy a vizsgálat fonalát ismét felvegye és kiterjessze az új körülményekre is. A királyi ügyész is a vizsgálat folytatása mellett nyilatkozott és az ügyészi indítványval kerül az ügy ismét a vádtanácsba, amely a napokban hozza meg döntését. Hasura vallomásaival szemben arról értesítettek bennünket, hogy Fráter László mint Sélly Barnabás kiküldöttje, tényleg az ügyesség megbízásából járt el Hazuránál. Az érdekes fordulat tudósításunk a következő:

A budapesti kir. ítélőtábla végzésileg elrendelte annak idején, hogy a büntető törvényszék vizsgálóbírája eskü alatt hallgassa ki Hazura Károlyt, az Osztrák Magyar-Bank műszaki osztályának főfelügyelőjét Wohl Hermannnak, a losonczi nábobnak ismert végrendelete ügyében. Dr. Szilveszter Ferenc vizsgálóbíró a táblai határozat értelmében október 30-ára idézte meg Hasura Károlyt, továbbá a felek képviselőit. Hasura Károly szakértő és alkalommal a vizsgálóbíró által hozzá intézett azon kérdésre, hogy fentartja-e adott szakvéleményét, amelyben Wohl Hermannnak végrendeletét hamisítottak állította, — kijelentette, hogy abban az esetben, ha az 1904. évben készült fényképfelvételek, amelyeket az ügyesség becsürettel rendelkezésére, hitelesek, ez esetben határozottan állíthatja, hogy a végrendelet hamis. Ha azonban időközben más is hozzáférhetett ezen fényképfelvételekhez, s ezeken változtatásokat eszközölhetett, akkor már ezen fényképfelvételek hitelességéhez szó fér s ez esetben azt mondhatja, hogy a végrendelet valószínűleg hamis. A vizsgálóbíró első sorban a hitelesség megállapítása végett kihallgatta az örökösök jogi képviselője által tanubénn megnevezett dr. Hajós Géza törvényszéki bírót. Ez azonban kijelentette, hogy vizsgálóbírói működése alatt egyáltalán nem emlékszik arra, hogy a kérdéses és vitás végrendeletet az ő jelenlétében lefotografálták volna. Ezután kihallgatta a vizsgálóbíró Nagy István kezelőbiztosát, aki szintén kijelentette, hogy az ő jelenlétében és ellenőrzése mellett a végrendelet fényképezése sohasem volt. A vizsgálóbíró ezután elrendelte, hogy az eredeti végrendelet Hasura Károly szakértőnek kiadassék azzal az utasítással, hogy beható megtekintés és vizsgálat után harmincz nap alatt újabb szakértői véleményét terjeszsen be, illetve betérjesztett szakvéleményét Wohl Hermann valódi aláírásának és az időközben elhalt, végrendeletet leíró Papp Dániel kézírásának figyelembevételével egészítse ki. A szakértői szemle után Hasura Károly bejelentette a vizsgálóbírónak, hogy az ügyben fontos közleni valója van. A vizsgálóbíró erre nyomban mint tanut hallgatta ki s ez alkalommal Hasura elmondotta, hogy márczius végével megjelent nála Lengyel Zoltán dr. s kérdezte tőle, haillandó volna-e a végrendelet, amely az ő véleménye szerint hamis, beható szakvizsgálat tárgyává tenni. Hasura vállalkozott erre. Néhány nap múlva midőn a végrendeletet megkapta, megjelent az Osztrák-Magyar Bank vezérigazgatójánál Fráter László nevű ur, aki magát a budapesti kir. ügyesség megbízottjának adta ki azzal, hogy ő a végrendelet megvizsgálásánál jelen akar lenni. Hasurának sejtelve sem volt arról, hogy ez a Fráter László egyike a mellőzött örökösöknek. Elmondotta azt is Hasura, hogy ha ő tudta volna, hogy Fráter László érdekelt fél, egy pillanatig sem tűrte volna meg műtermében s nem engedte volna meg neki, hogy a végrendeletet kezébe vegye s nem fogadott volna el tőle ezen ügyben felvilágosításokat.

A vizsgálóbíró Hasura tanuvallomása alap-

ján arra a meggyőződésre jutott, hogy az összes iratokat újabb indítványtétel céljából betérjeszti a kir. ügyességhez. Ezen végzésben a vizsgálóbíró kijelentette, hogy Hasura Károlynak október 30-án megtartott szakértői szemlén eskü alatt megértesített szakvéleménye a hamisítás fennforgását most már nem határozottan tartja fenn, csak valószínűnek mondja és pedig azért, mert az 1904. évben és az 1908. évben készült fényképfelvételek között is eltérések, változások mutatkoznak. Felelő a vizsgálóbíró a fényképfelvételek hitelessége tekintetében lefolytatott kihallgatások eredményét és hivatkozott az egyik érdekelt örökösnek, Fráter Lászlónak az ügyben való szerepére is. Mindezen okoknál fogva kijelentette végzésében a vizsgálóbíró, hogy ő a nyomozat folytatásától eredményt nem vár s ezért azt abba hagyja. A kir. ügyesség azonban a további eljárás folytatását indítványozta újból. A vizsgálóbíró erre betérjesztette az ügyesség határozatával együtt újból az összes iratokat a büntető törvényszékhez, hogy ez döntson a további eljárás folytatása tárgyában. Az ügy jelenleg dr. Dusárdi bíró előadónál van, aki a napokban referálja zárt tanácsülésben. A törvényszék határozatától függ most, vajon folytatják-e a további eljárást a végrendelet hamisítási ügyben, vagy sem.

Ebben az ügyben dr. Lengyel Zoltán ügyvéd a következő nyilatkozat közlését kéri:

— Wohl Herman több milliós végrendeletének az ügyben tíz és fél év óta folynak a perek. Ez idő alatt az örökösök igen sok adatot hordtak össze a végrendelet hamis voltának bizonyítására. Ez év nyarán a törvényszék, mint ismeretes, elrendelte a biztosítási végrehajtást és az ügy újrafelvételét. A kir. ítélőtábla ezt a határozatot annyiban változtatta meg, hogy elrendelte Hasura Károlynak, az Osztrák-Magyar Bank főfelügyelőjének szakértőként eskü alatt való kihallgatását és ennek foganatosítására utasította a törvényszéket. A szakértői szemle folyó évi október hó 30-án meg is kezdődött. A vizsgálóbíró megkezdte Hasura Károly kihallgatását, aki teljesen fentartotta korábbi véleményét, csupán arra a kérdésre, ha az előző adatok nem volnának hitelesek, — mondotta közbevetőleg — hogy a végrendeletet akkor is valószínűleg hamisnak tartja. Az előzmények után elrendelte a vizsgálóbíró Hazura kérdésére, hogy az összes iratok és az örökösök által sem ellenzett eredeti okmányok, amelyek nyilvánvalóan a végrendelet leírójának, illetve a végrendeletkézőnek saját írásai, összehasonlítás és további megvizsgálás végett neki kiadassanak. Ennek következtében telát a kir. ítélőtábla jogerős határozata értelmében az ügy ismét Hazura Károly döntése alá lett volna bocsátandó. Tény, hogy a vizsgálóbíró helyezett az ügy megszüntetését indítványozta, de ehhez a kir. ügyesség nem járult hozzá, mert semmi okot nem látott a kir. tábla határozatának végre nem hajtására. Mindazonáltal a vizsgálóbíró előterjesztésére az ügy a törvényszék döntése alá került. Ennyi a valóság. A maga részéről a legközelebbi napokban az örökösök képviselőiben terjedelmes előterjesztésben fogok válaszolni a történt machinációkra, amelyek azt célozzák, hogy az igazságot utójában feltartóztassák és az ügyet a végleges döntés helyett utközben üssék agyon. Előterjesztésem ki fog terjedni az ügy összes részleteire és meg fogja mondani, mi hamis, mi valódi és mi a leleplezni való.

§ A büntető törvényszék új elnöke. A budapesti büntető törvényszék ma délelőtt Tóth Ernő helyettes elnök vezetésével teljes ülést tartott, amelyen dr. Stipl Károly, a törvényszék újonnan kinevezett elnöke tette le a hivatalos esküt.

Az új elnököt dr. Bakonyi Kálmán, Langer Jenő és Mladoniczky Nándor táblai bírókból álló küldöttség hívta meg a teljes ülésre. Tóth Ernő táblai bíró fölolvasta a királyi kinevezést és a budapesti királyi ítélőtábla elnökének rendeletét, amelyvel Stipl Károlyt a kecskeméti törvényszék vezetéséről fölmentette. A helyettes elnök ezután fölolvasta az eskü szövegét, amire az új elnök tette az esküt. Az eskütétel után Tóth Ernő helyettes elnök üdvözölte a törvényszék nevében az új elnököt, akit arra kért, hogy a bírák működését azzal a jóindulattal fogadja és méltányolja, amelyvel elődje, Zsitvay Leó is tette. Stipl Károly elnök válaszában kifejtette, hogy nagyvívű elődje után, akinek neve ugyszólván tekintélyt adott a törvényszéknek, bizonyos bátortalansággal fogadta

el a kitüntetést, amelyvel őt az ország legelső szakbírójának élére állították, amely a saját közreműködésével, a büntető igazságszolgáltatás terén ugyszólván az egész ország joggyakorlatának irányadóul szolgál. Azt a kiváltságot, amely Zsitvay Leó tulajdona volt, nem bírjuk mindannyian, de szorgalom és ügybuzgóság terén, amelyek tőlünk függenek, lépést tarthatunk az ő működésével. Kérte a bírákat, hogy azt az odaadó tevékenységet, amelyvel elődjének munkatársai voltak, tőle se vonják meg és fogadják azzal a szeretettel, amelyvel elődjét körülvezték és amelyvel ő most a törvényszék vezetését átveszi.

A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd után a bírák sorban bemutatkoztak az új elnöknek. A teljes ülés után a büntető törvényszék jegyzői karát felvezette az új elnök dr. Simegi Zoltán vezetésével.

§ Biróságok és ügyészségek köréből. Az igazságügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök a debreczeni törvényszék területére vizsgálóbíróvá Tóby István királyi törvényszéki bírót rendelte ki, dr. Batta Pál rimaszécsi gyakorló ügyvédet a rimaszombati és dr. Tétsi Endre, a közlívásárhelyi királyi ügyészséghez beosztott bírósági joggyakorlót a közlívásárhelyi ügyészség kerületére ügyészségi megbízottakká, dr. Sarvay Elek nyiregyházi gyakorló ügyvédet pedig a nyiregyházi és dr. Romanov Péter vinyai gyakorló ügyvédet a vinyai járásbíróval együtt alkalmazott ügyészségi megbízottak állandó helyettesévé rendelte ki.

§ Közjegyzői áthelyezés és kinevezés. A hivatalos lap mai száma közli, hogy az igazságügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök dr. Richter Richárd bazini kir. közjegyzőt Pozsonyba helyezte át, dr. Décsy Aladár körmöcbányai királyi közjegyzői helyettesét pedig Körmöcbányára kir. közjegyzővé nevezte ki.

§ Esküdtbírói elnökök. A debreczeni királyi ítélőtábla elnöke az 1910. évre a nyiregyházi törvényszéknel szervezett esküdtbírói elnökévé Mráz János törvényszéki bírót, helyettes elnökévé pedig Szabó László törvényszéki bírót jelölte ki.

§ A fumei bankrablás végtárgyalása. Fiuméből jelentik: A fumei törvényszék vádtanácsa hétfőn délután ülést tartott, melyen kihirdette Orloff álnéven Svirski, Kisenevski és Kriviczki, a Banca Popolare Fiumara rablóit előtt az ügyesség vádiratát.

A vádirat Orloffot rablógylóssággal, Kisenevskit és Kriviczkit pedig rablással vádolja. A vádirat felolvasása után az elnök megkérdte a vádlottakat, hogy kívánják-e ügyvédi védelemről gondoskodni? Az elnök kérdésére Kisenevski és Kriviczki kijelentették, hogy az esküdtzéki tárgyalásra védőt kérnek. Orloff ellenben kívívó hangon azt válaszolta az elnöknek, hogy ügyvéde nincs szükség, mert önmagának lesz a legjobb ügyvédje. A törvényszék természetesen nem vette figyelembe ezt a kijelentést, hanem a vádlottak részére védőkül kirendelte Friedrich-Adelsfeld Antal dr., Jechel Marico és Lenaz dr. fumei ügyvédek. A fumei ügyesség előterjesztésére a budapesti királyi ítélőtábla a bankrablás ügyének tárgyalására rendkívüli esküdtzéki ciklust rendelt el. A törvényszék tehát a végtárgyalást december 17. és 18-ikára tűzte ki, amely elé nagy érdeklődéssel tekintenek.

§ Pallós Armin esődgye. Pallós Armin nagyvállalkozó ellen legutóbb a Nadrágyi Vasipar-Részvénytársaság esődöt kért. Ennek a részvénytársaság tárgyalása ma volt a budapesti törvényszéken Nietzsche Győző törvényszéki bíró előtt, aki itéltélen kötelezte Pallóst, hogy vagy egyenlítőre ki tartozását, vagy pedig tegye le a vagyontalansági esküt. A tárgyaláson Pallós Armin nem jelent meg, orvosi bizonyítvánnyal mentve ki magát, hogy erős meghűlése miatt nem hagyhatja el lakását. E bejelentés következtében a bíróság legközelebb újabb tárgyalásra idézi Pallóst.

§ Eiltelt gyilkos. Pletkosics Todia harminczkét éves vendéglős és mészáros október 7-én lakóhelyén. Gudincziben husvágó késével meggyilkolta Stivanicevics Lovro népi iskolai tanítót, kit azzal gyanúsított, hogy feleségével szerelmi viszonyt folytatott. Az itteni törvényszék két napi tárgyalás után ma Pletkosicsot életfogytiglani börtönrre ítélte.

§ A pozsonyi prépostság zár alatt. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter a királyi rendeletével zár alá vett pozsonyi prépostság javadalmainak zárgondnokává Tonházy Gyula miniszteri tanácsos, közalaptványi ügyigazgatót nevezte ki.

Szmokingöltöny 40, prima selyem 45, Frakk, v. Ferencz József-öt. egészen selyembeléssel **55 frt.**

legismább angol kelmékből, csakis mérték szerint, elsőrangú kivitelben.

ZÉLINGER SAMU
angol készpénzrendszerű úri szabótermekben
IV. ker., Belváros,
Magyar-u. 3., I. em. Kossuth Lajos-
utoza mellett. — Telefon 116-59.

KÖZGAZDASÁG.

Magyar támadás a magyar kivitel ellen.

— A szerb sószállítás ügye. —

Budapest, december 2.

A szerb sószállítás ügye sokkal nagyobb port vert föl, mint az első napokban látszott. A harczó felek már nyíltan kiléptek a küzdőtérre és a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* tegnapi nyilatkozatára ma a *Magyar Kereskedelmi R.-T.* egy még élesebb hangú választ tett közzé. Mi már tegnap megírtuk, hogy a Kereskedelmi Bankot hazafiataltság vádjával illetni nem lehet, amint hogy ez az egész ügy — a látszat szerint — nem más, mint éles üzleti harc. Alább közöljük a Kereskedelmi R.-T. nyilatkozatát és a Kereskedelmi Bank replikáját, melyben valótlannak állítja a Kereskedelmi R.-T. ama állítását, hogy a bank igazgatója a sószállítások dolgában a szerb pénzügyminiszterrel tárgyalt volna. Egyéb részletkérdésre azonban — daczára a provokálásnak — a Kereskedelmi Bank nem tört ki és így remény van arra, hogy az ügy most már lecsendesedik. Itt adjuk a nyilatkozatokat:

A Kereskedelmi R.-T. nyilatkozata.

A szerb sószállítás és a magyar érdekek. Ezzel a címmel a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* igazgatósága hosszú nyilatkozatot tesz közzé a lapokban, bő részletességgel védekezvén ama több oldalról felhangzott vád ellen, mely szerint nevezett bank a maga balkánfélszigeti organizációjára, különösen a belgrádi *Andréevits et Co.* cég segítségével éles harcot folytat a magyar kiviteli érdekek ellen s főleg a legutóbb megtartott belgrádi sóárlejtés alkalmával egy szicíliai magánbányászati vállalatnak támogatásával lehetetlenné tenni igyekezett a magyar államkincstárnak azt a törekvést, hogy Szerbia sófogyasztása a magyar termelésnek megszerzettessék. Nyilatkozatában oly szinben igyekszik feltüntetni a maga eljárását, mintha a magyar sókivitel ellen az összes keleti államokban szervezeten folytatott harcban sommi köze sem volna, mert ez egyszerűen az ő keleti kommanditősszektetésének saját benső dolga s erre vonatkozó állítását oly célszerű és oda nem tartozó vádalkozások mögé burkolja, melyekkel a figyelmet a dolog lényegéről elterelni óhajtaná, másrészt pedig a való tények elhallgatását, avagy elferdítését védekezési eszközül használja. Mivel a bank nyilatkozata a *Magyar Kereskedelmi Részvénytársaságra* is nyíltan hivatkozik, a társaság vezérigazgatója indítatva látja magát az alábbiak előadására:

A Kereskedelmi Bank abbeli állításával szemben, hogy az ő keleti fiókjai illetve kommanditjai részéről az összes Balkán-államokban évek óta a magyar sókivitel ellen folytatott irtóharczástól távol áll és különösen a legutóbb Belgrádban megtartott árlejtésen a magyar sókivitel ellen intézett támadásban részt nem vett — megállapított, bizonyítható és így le nem tagadható tények a következők:

Bulgáriában a román só eladási képviseletét a magyar só ellenében hat évvel ezelőtt közvetlenül a Kereskedelmi Bank szervezte, sőt az erre vonatkozó szerződések is e bank budapesti irodájában készültek s az üzlet végrehajtását a bank ma is a szófiai *Banque Générale* nevű vállalata utján intézi. Ugyanilyen módon a *Kereskedelmi Bank* vállalta és képviseli Bulgáriában annak a szicíliai sóbányának üzletét, amely a mostani belgrádi sóárlejtésben is szerepelt; a Szerbiának való sószállítás ügyében a Kereskedelmi Bank évek óta szervezkedik *Andréevits et Co.* belgrádi kommandit-cégével együtt annak a törekvésnek vissza-szorítására, hogy a magyar só Szerbiába bejuthasson. A Kereskedelmi Bank megkísérelte, hogy céljainak érvényesítése végett megszerzi a román só képviseletét Szerbiára nézve is, ami azonban a román kormány részéről visszautasítottván, a bank régebbi összeköttetései révén akvizitálta és a magyar só ellen pénzügyileg felfegyverkezve, harcra állította a szicíliai sóbányát. Tehát valótlan az, hogy e tekintetben csak egyszerű és jelentéktelen pénzügyi műveletet csinált, ellenben bármikor bizonyítható, sőt elismert tények a következők:

a) 1909. június 29-én a *Kereskedelmi Bank* budapesti irodájában kötött meg az a szerződés az *Andréevits-cég* és a szicíliai sóbányák között, amelylyel az utóbbi a magyar só elleni küzdelemre képessé vált és amelyben a Kereskedelmi Bank a maga, illetve az *Andréevits-cég* javára bizonyos inkasszó- és haszonjutalkokat is kikötött;

b) a *Kereskedelmi Bank* részéről *Weiss Fülöp* igazgató a legutóbbi évek folyamán három

izben kereste fel Belgrádban a szerb monopolizgatóság elnökét a szicíliai só támogatása végett;

c) A *Kereskedelmi Bank* részéről *Schweiger Ödön* cégvezető ez év szeptember havában és november havában, amikor a sóárlejtés aktuális volt, két ízben, mindannyiszor 3 napon át, a magyar só ellen versenyző szicíliai sóbánya igazgatójával együttesen tartózkodott és legerélyesebben doigozott Belgrádban, igazgatósága részéről eziránt nyilvánvalóan megbízatván;

d) a belgrádi *Andréevits et Co.* céghez a *Kereskedelmi Bank* részéről kiküldött *Oppenheimer* cégvezető a közelmúltban felkereste a szerb monopolizgatóság elnökét, és *Weiss Fülöp* igazgató előző háromszori látogatására hivatkozva, kérte annak kedvező döntését az olasz só javára.

Ezek után nyilvánvaló, hogy a *Kereskedelmi Bank* és az *Andréevits-cég* ezt elburkoló avagy ezzel ellentétes nyilatkozatai tudatos valótlanságok.

A *Kereskedelmi Bank* ilyen eljárása azonban a viszonyok ismerője előtt nem meglepő, mert a magyar sókivitel elleni harcban tanusított magatartása tekintetében Bulgáriában már hosszú évek óta tanuságot tett valódi célzatairól. Ott ugyanis kezébe ragadván a romániai és a szicíliai sóbányák képviseletét, ezeket szegelte kiméretlenül és a legnagyobb erőfeszítéssel a magyar sókiviteli törekvések ellen s minden befolyását latbavetette ebbeli céljának elérésére. Bulgária évi 250.000 métermázsányi fogyasztásából a *Kereskedelmi Bank* legfeljebb évi 30—40.000 métermázsát koncedált kegyesen a magyar sónak s a magyar kincstár abbeli törekvéseit, melyek ezt az export-mennyiséget növelni akarták, mindenkor erőszakosan visszautasította. Amikor pedig a *Kereskedelmi Bank* ennek daczára a magyar sókivitelnek évi 70.000 métermázsáig való emelkedését tapasztalta, az elért magyar eredmények direkt redukálását követelte, amibe azonban a *Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság* mint a Magyar királyi sójövédék vezérigazgatója bele nem egyezvén, a bank a magyar só ellen még fokozottabb éles harcot indított. Ennek az éles harcnak következménye lett aztán az, mit a *Kereskedelmi Bank* közleménye oly gunyosan említ, hogy t. i. a *Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság* a Bulgáriába szállított só árát 22 frkra redukálta, holott éppen ez az óriási áldozatkészséggel vezetett versenyharcz arra a fényes eredményre vezetett, hogy a folyó évben már 170.000 métermázsasó szállított Bulgáriába, tehát a *Kereskedelmi Bank* minden erőfeszítése daczára a bolgár fogyasztásnak tulnyomó részét magyar só foglalta el. Ez persze súlyosan fáj a *Kereskedelmi Bank*nak, mely kommanditjeivel együtt nagy hasznokat húzott a magyar sókivitel elnyomásából és éppen a hasonló eredménynek elérését akarta fentebb jellemzett eljárásával most Belgrádban megakadályozni.

A *Kereskedelmi Bank* nyilatkozatában sok egyéb dologról beszél, ami e tárgyhoz nem tartozik, csak azért, hogy mindez a figyelmet a dolog lényegéről elterelje. Ezen az uton nem követjük. Ellenben felvilágosításra szorul a bank nyilatkozatának az a megjegyzése, hogy itt „tulajdonképpen a román kincstár érdekeiről van szó”, mivel a *Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság* ez ügyben a román kincstárral „szövetkezett”. Persze ez is valótlanság. Tudvalevőn eddig és jelenleg is Szerbiának a sóit kizárólag romániai bányák szállítják, most arról volt szó, hogy a magyar verseny kizorítsa ezeket. Tekintettel arra, hogy ezt Románia sem nézheti tétlenül, a *Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság* — mely a magyar sóra való ajánlatát minden bárkivel való szövetkezés nélkül s tehát természetesen az egész szerbiai sószükséglet mennyiségére nyújtotta be, — utóbb elvi megállapodást létesített oly rányban, hogy amennyiben maga Szerbia a szállítást megosztani kívánná — amire a szomszédos Bulgária példája lehet esetleg mérvadó — kész hozzájárulni ahhoz, hogy a magyar só, mely onnan eddig teljesen ki volt szorítva, ha egészben nem, ugy legalább részben bejusson Szerbiába s így ott is alapot teremtsen hasonló térfoglalásra, mint amilyenről Bulgáriát illetőleg a fenti adatok tanuskodnak. A *Kereskedelmi Bank* és a belgrádi *Andréevits-cég* persze az ilyen átmeneti megoldást is súlyos fájdalommal látnák, mert az ő törekvésekük: a magyar só teljes, tökéletes és végleges kizorítása.

A *Kereskedelmi Bank* ezuttal nem minősített munkáját e téren a sajtó felismerte, s kellőképpen kommentálván, a magyar kivitel és a magyar kincstár érdekei szempontjából megbélyegezte. E kritika ellen való hangos, de üres tiltakozás s nevezetesen a tények elferdítése és elhallgatása eredményhez nem vezethet, tehát a *Kereskedelmi Bank*ról azt, hogy súlyosan vétett a magyar közgazdaság s a magyar kincstár érdekei ellen, immár semmi védekezés le nem mothatja. Ellenben be kell ismerni, hogy tagadhatatlanul megvan a *Kereskedelmi Bank*nak az a belső elégtétele, hogy a magyar kivitel törekvéseinek ártania igenis sikerült.

A Kereskedelmi Bank nyilatkozata.

A szerb-sószállítás ügyében a mai lapokban közzétett nyilatkozatunkra, a *Kereskedelmi R.-T.* választ közöl. Ez a válasz az ügy érdemét tekintve semmi újabb momentumot nem tartalmaz, amely tegnapi közleményünk tárgyi igazságát elhomályosíthatná. Legfőleg annak igazolásul tekinthető, hogy a szerb sószállítási ügyben megindított hazafias hangulatokértés mögött közönséges üzleti érdek lappang. A *Kereskedelmi R.-T.* nyilatkozatában új momentumnak csak az az állítás mondható, amely szerint bankunk igazgatója, *Weiss Fülöp*, a szerb monopol-igazgatóság elnökét, dr. *Patsu Lázárt* „a legutóbbi évek folyamán a szicíliai só támogatása végett három ízben felkereste.” Ez az állítás sem felel meg a valóságnak. *Weiss Fülöp* igazgatónk, aki dr. *Patsu Lázár* ur pénzügyminisztersége idején a szerb dignitáriussal sürü érintkezést tartott fenn, a szicíliai sószállítás ügyében sohasem tárgyalt. Az utóbbi három év alatt pedig ezt annál kevésbbé tehette, mert vele ez idő alatt sem személyesen nem találkozott, sem írásban nem érintkezett.

A csőd-eljárás reformja.

— Dr. Schreyer Jakab előadása a csőd- és a csődön kívül köthető kénszeregyezés reformjáról. —

Budapest, december 2.

Kereskedelmi jogunk egyik legalaposabb ismerője és legtevékenyebb kodifikátora, dr. *Schreyer Jakab*, ma előadást tartott a *Magyar Kereskedelmi Csarnokban* „Reformeszmeék a csőd-jog terén” címmel. Az előadásban, melyet alább bő kivonatban ismertetünk, a kiváló szakember nagy jogtudását erős gyakorlati érzékkel párosította és az általa fölvetett reformeszmékkel a csődjog és a csődön kívüli egyezés nem egy fájó sebére ajánlott olyan crvosságot, amelynek mielőbb való megvalósulása üzleti életünknek erős érdeke. Különösen becsessé teszi dr. *Schreyer* előadását az a nagy tárgyilagosság és széles látókör, amelylyel e kérdéseket kezeli. Minden gondolatán meglátszik, hogy kodifikátori tevékenysége közben nemcsak a hazai joganyagot és gyakorlati kiválmakokat, hanem a külföldön fölmerült eszméket és adatokat is áttanulmányozta s hazai viszonyainkhoz alkalmazva magas nézőpontról teszi meg reformjavaslatait. A magyar közgazdasági életnek nagy érdeke, hogy ezek a reformeszmék minél előbb meg is valósulhassanak.

Az előadás iránt a főváros szakkörében igen élénk érdeklődés nyilvánult meg. Jelen voltak a többek között:

Dr. *Günther Antal* volt igazságügyminiszter, kuriai elnök, dr. *Imling Konrád* igazságügyi államtitkár, dr. *Tóry Gusztáv* államtitkár, dr. *Nagy Ferenc* nyug. államtitkár, *Vavrik Antal* táblai tanácselnök, dr. *Lersch Vilmos* min. tan., *Hercegh Mihály* egyetemi tanár, *Papp Árpád* min. tan., dr. *Szivák Imre* az ügyvédi kamara elnöke, dr. *Pap József* kamarai titkár, *Márkus Dezső* kuriai bír., dr. *Katona Mór* egyetemi tanár, báró *Madarassy Beek Gyula*, lovag *Falk Zsigmond*, *Thék Endre* udvari tanácsosok, *Gelléri Mór* kir. tanácsos, dr. *Szohner Lajos* az ügyvédi kör elnöke, *Mezey Lajos* előljáró, *Sólyom Andor* min. tan., *Zsembery Kálmán* kuriai bír., *Maróthy Füst Bertalan* udv. tan., *Krejesy Rezső* a budapesti kereskedelmi és iparkamara titkára és *Hoffer Márton* a kamara jegyzője, dr. *Barna Ignác*, *Marschalkó János* táblai bírók, *Sándor Pál* orsz. képviselő, *Weisz Károly* és *Simon Jakab* a tőzsde alelnökei, azonkívül az ügyvédi kamara és ügyvédi kör választmányának több tagja, számos kuriai, táblai és törvényszéki bír. és fővárosi ügyvéd. A kereskedelmi Csarnok részéről jelen voltak *Haraszti Jellinek Henrik* udv. tan., *Kunz Ferenc* és *Maróthy Füst László* alelnökök, *Breitner M.* *Zsigmond*, *Semler Sándor* és a választmány több tagja.

A csődörvény hiányai.

Előadó az 1881. XVII. t.-cz. (csődörvény) 28 éves gyakorlata alapján megállapítja ezen törvény hibáit és hiányait, amelyek tekintetében a törvényhozás sürgős intézkedését tartja szükségesnek. Igaz, hogy lehetetlenség egy oly csődörvényt alkotni, amely a hitelezőket minden egyes esetben és rövid idő alatt juttatja az őket megillető hányadhoz, mert a bírói beavatkozás és a bíróság előtti eljárás mindig bizonyos időt vesz igénybe; viszont azonban tagadhatatlan, hogy a jelenleg érvényben levő csődörvénynek több intézkedése nem kedvez a jóhiszeműségnek, míg több felesleges formassága a csődügylet gyors le-

bonyolításának akadályát képezi. Mindezekre vonatkozólag példákat idéz. Így többek közt utal a csődtörvény 87. szakaszára, amely szerint ha a csődnyitási kérvény elintézősek az ünök ki, hogy a tényleg létező vagy az eljárás költségei fedezésére sem elegendő, a csőd csak akkor rendelhető el, ha a hitelezők a csődeljárás költségei előlegezésére késznek nyilatkoznak és a bíróságnál az e célra megállapított összeget leteszik. Ha a hitelezők ezen összeget nem teszik le, az adós eskü letételére kötelezendő aziránt, hogy vagyonaiból semmit el nem titkol. A gyakorlatban ezen szakasz odavezetett, hogy egyenes prémiumot nyújt a rosszhiszeműeknek, mert csődön kívül nálunk támadni nem lehet, csődöt pedig nem lehet nyitni, miután vagyon nincs és a hitelezők csak ritkán hajlandók a költségelőleget letenni.

Ugyanezen szakasza a csődtörvénynek még azon anomáliát is előidézi, hogy miután az, hogy valaki ellen vagyonihiány miatt csőd nem nyitattatott, nyilvánosságra nem jut, ezáltal az üzletvilág további károsodásnak van kitéve; a gyakorlatban nem ritkák azok az esetek, midőn ilyen felfedező esküre szorított adósnak sikerül újabb hitelekre szert tenni, amelyeket, mint vagyonlan, nem honorál. Csiszerületlenek és az anyagi igazság érvényesítését gátolják a fennálló csődtörvénynek a csődnyitásra vonatkozó intézkedései és nehézségei a csőd megszüntetésére vonatkozó rendelkezései, amelyek különösen akkor súlyosak, midőn a csődben levő közhatalos hitelezőivel kiegyezett, amiközben tehát nagy érdek az — akár kis, akár nagy vállalkozásról van szó — hogy a kiegyezett adós minél előbb jusson vagyona szabad rendelkezéséhez.

A csődeljárás reformja.

Felesleges és jelentékeny, de minden cél nélküli költséget okoz a mai tételenkénti leltározási mód, amely legalább rendszeres könyveket vezet a kereskedőknél egészen felesleges. Konstatálja, hogy dacára a 28 éves gyakorlatnak, a csődügyek nagy hátrányára még ma is fejlődött ki egy biztos judikatura az iránt, hogy minő hatáskör illeti meg a tömeggondnokot és a csődválasztmányt, habár ezen kérdés különösen a csődvagyon értékesítése szempontjából, mint amely kihát a hitelezők között felosztás alá kerülő kvótára, kiváló fontossággal bír. Nem tért ki előadó azon, még ma is úgy nálunk, mint a külföldön folytonos vita tárgyát képező kérdés elől sem, hogy a csődvagyon gondozása ezental is ügyvédekre, avagy az érdekeltekre és esetleg az érdekelteken kívül álló kereskedői elemekre bízassék. Utalással a külföldön tett tapasztalatokra, amelyekre vonatkozólag illetékes külföldi szakemberek véleményét idézi, azon konklúzióra jut, hogy egy új csődtörvényben a jogász és kereskedői elemek harmónikus együttműködésére kell és lehet módot találni. A legradikálisabb újítást javasolja előadó a felszámolási eljárást illetően. Abból indul ki, hogy a felszámolási eljárás rendszerint a költségeknél legalább is egyharmad részét teszi ki és hogy ezen eljárás rendszerint hónapokat vesz igénybe, anélkül, hogy tőből bármi előny származnék. Előadó tehát az egész felszámolási eljárást elörlendőnek tartja és a hitelezők követelésének megállapítását a felosztási tervezetben és a felosztással együttesen kívánja elvégezni. Hasonlóképpen feleslegesnek tartja előadó a csődbiztosítási intézményt és a kollektív bíróságot. Meccsoritandónak tartja a felelősségi jogot is. Gyökers reformot igényel a kézbesítési eljárás is, mint a gyors legombolyítás egyik eszköze és kisebb csődöknél a lehető legegyszerűbb és legolcsóbb legombolyítás érdekében külön intézkedéseket javasol. Végeredményben azon konklúzióhoz jut, hogy ma már nem a csődtörvény módosításáról, hanem egy egészen új csődtörvény megalkotásáról lehet csak szó, mert oly radikális újításokat, amelyeket a modern forgalom igényel, novelláris úton megalkotni nem lehet. Megelégedéssel konstatálja, hogy az igazságügyi kormány ugyanezen állásponton áll.

A kényszerregezés.

Ezekután előadó áttér a csődön kívül köthető kényszerregezésre vonatkozó törvénytervezet ismertetésére, amelyet a volt igazságügyminiszter megbízásából készített. Ezen reformra nézete szerint a legégetőbb szükség van. Az a desolált állapot ugyanis, amely manapság uralkodik a csődön kívüli és illetve csőd előtti egyezségek dolgában, türethetetlen. Belátták ezt a külföldön mindenütt olyannyira, hogy ma már jóformán csupán Németország az, amely ezen reform elől elzárkózik. E tárgyban Ausztriában is kormányjavaslat fekszik az urak háza előtt. A mai állapot ugyanis az, hogy minden fizetésbeszüntetés alkalmával akadnak hitelezők, akik nem lévén semmi tekintettel

a fenforgó körülményekre és a rendelkezésre álló vagyoni állapotra, a többi belátással bíró hitelezők és az adós hátrányára indokolatlan követelményeket támasztanak. A tisztességesen és becsületesen egyezkedni akaró adós ilyen körülményekkel szemben azon alternatíva előtt áll, hogy vagy nem teljesítheti és nem teljesíti azokat és akkor csődbe kell mennie, ami reá nézve vagyoni romlást, a hitelezőkre nézve pedig érzékeny anyagi károsodást jelent, vagy pedig azokat teljesíti és akkor ez rendszerint a belátással bíró, jóhiszemű hitelezőtársak hátrányára történik. A végeredmény az, hogy a rosszhiszeműség és a belátás hiánya diadalmasodik. Ezen az állapoton akar a törvénytervezet segíteni. A tervezetnek végcélja az, hogy a jóhiszemű, tisztességes adóst függetlenítse egyes hitelezők szeszélyétől és rosszakaratától. Ez javára szolgál nemcsak az adósnak, hanem a belátással bíró hitelezőknek, sőt a közületnek is, mint amelyre nézve nem lehet közbűbös az, hogy existenciáik elpusztuljanak. A tervezettől előadó nagy közgazdasági előnyöket vár, különösen pedig katasztrofális időkben. Az ismertetett tervezet közkezen forog. Kívánatosnak tartja, hogy ahhoz és annak rendelkezéseihez úgy kereskedői, mint jogászai köröktől minél többen hozzájáruljanak, hogy annak hiányai pótolhatók és hibái reparálhatók legyenek. Hivatkozik arra is, hogy a csődön kívül köthető kényszerregezési eljárás törvény útján való szabályozása azon további előnnyel is fog járni, hogy a bíróságokat számos felesleges csődtől tehermentesíteni fogja, ami habár nem végcél, de mint önként bekövetkező következmény, mindenesetre számba jön. Az üzletvilág érdekében óhajja, hogy ezen tervezet alapján minél előbb törvény alkottatnék.

Az előadást nagy tetszéssel fogadták a megjelentek, kik azután lakomára gyűltek össze, hol melegen ünnepelték a Csarnok népszerű főtákarát.

A lakomán körülbelül háromszázán voltak jelen. Az első felköszöntőt Jellinek Henrik, a kereskedelmi Csarnok elnöke mondotta, aki Günther Antal kuriai elnökre ültette poharát és kifejtette, hogy Günther Antal igazságügyminiszter korában is minden egyes olyan esetben, amikor a magyar kereskedők érdekeiről volt szó, megkérdezte a kereskedelmi Csarnokot és annak véleményét nagyon sok esetben figyelembe vette. Most is, amikor dr. Schreyer Jakab, a Csarnok főtákará, ki legelső oszlopa ezen egyesületnek, előadást tartott egy szintén a kereskedők érdeklő ügyben, megjelent, hogy érdeklődését és szeretetét a Csarnok, valamint annak tagjai iránt kimutassa. Schreyer előadásából megérthetik azt az illetékes körök, hogy a magyar kereskedők már megérték arra, hogy jogi kérdéseket is elbírálhassanak, mikor Schreyer egy ilyen fontos kérdésben előadást tartott, a kereskedelmi Csarnok örömmel üdvözlö az e kérdés elbírálására elsősorban illetékes tényezőket és Günther Antalra ültette poharát. Az egyik szavai nagy lelkesedést keltettek, melynek lecsillapultával Günther Antal emelkedett székére. Poharát elsősorban a Csarnok elnökségére és Jellinek Henrikre, valamint dr. Schreyer Jakabra ültette és kívánja, hogy az a törvény, amelyről ma előadást tartott, minél előbb megvalósuljon és a magyar kereskedők érdekeit a lehető leghatékosabb módon szolgálja. Ezután dr. Schreyer Jakab mondott felköszöntőt Nagy Ferenczre és Imling Konrád államtitkára. Utána Nagy Ferencz köszöntötte a Csarnok elnökségét, majd báró Madarassy Beck Gyula a bírói karra ültette poharát. Fürst László kir. tanácsos köszöntötte fel ezután Lers Vilmos keresk. miniszteri tanácsost, aki megleghangu tőzsbán választott és a Magyar Kereskedelmi Csarnok vezetését és fiatal titkárát, dr. Schreyer Jakabot ültette. Felköszöntőt mondtak még dr. Fried Vilmos az egyetemi tanároknak, Drucker Géza Sándor Pálra és Kriszthaber Leó a jelenvolt elöljáróknak. A társaság még soká maradt együtt a legkitünőbb hangulatban.

Emelkednek a Leszámitolóbank részvényei.

Azok a kedvező hírek, amelyek a Leszámitolóbank jó üzletmenetéről nap-nap után hallatszanak, a tőzsdére sem maradtak hatástalanul. Ma éppen különös érdeklődéssel fordult a tőzsde a Leszámitolóbank-részvények felé, melyet a helyi érdekeltek nagy tételekben vásároltak. A vásárlásokra ma a Leszámitolóbank-részvények teljes tíz koronával egész 507 koronáig emelkedtek. A bank részvényeinek az utolsó időben történt jelentékeny áremelkedése összefügg a bank kedvező üzletmenetével. A

Leszámitolóbank tavaly 28 korona osztalékot fizetett részvényeseinek, ami a mai árfolyam mellett, az áremelkedések dacára, öt és fél százalékon felüli jövedelemnek felel meg. Leginkább ebben találhatjuk a bank-részvények áremelkedésének indokát, mert éppen a Leszámitolóbank-részvények árfolyama a többi bankrészvény mellett jelentékenyen visszamaradt. A tőzsdén különben is élénk érdeklődés mutatkozik a helybeli bank-részvények és takarékpénztári értékek iránt.

A turini nemzetközi kiállítás. A milánói kiállítás után tudvalevően az olasz kormány nagy szabású nemzetközi kiállítás rendezését határozta el Turinban. A turini kiállítás munkálatai serényen folynak és úgy méreteiben, mint tartalmára nézve a legimpozánsabb kiállításnak ígérkezik. Az egyes államok sorra jelentik be a kiállításon való részvételüket. Majdnem mind hivatalosan vesz részt a nemzetközi versenyen és már be is terjesztették parlamentjeikhez a kiállításon való részvétel költségeire vonatkozó törvényjavaslatot. A legtöbb állam résztvesz a turini iparkiállítás párhuzamosan rendezendő római szépművészeti kiállításon is. A francia közoktatásügyi minisztérium már 472.000 frankot bocsátott rendelkezésére a római kiállítás céljaira és a német kultuszminiszter szintén 340.000 márkát vett fel költségvetésébe a római művészeti kiállítás céljaira, az utóbbi kiállítás tehát szintén nagyarányú lesz és messze meg fogja haladni az eredetileg felállított kereteket.

Elmozdított főlzámoló. Ismeretes, hogy a verseczi Délmagyarországi Kiviteli Gőzmalom R.-T. már régebben kimondotta a főlzámolást. Ugy látszik, a főlzámolókkal a részvényesek éppen nem voltak megelégedve, mert november 7-én tartott közgyűlésükön az egyik főlzámolót, Heinrich Gézát állásától — elmozdították. Ami bizony elég szokatlan eset.

Fizetési képtelenségek. A bécsi hitelezői védőegylet a következő fizetési képtelenségeket jelenti: Frank Lipót rőfőskereskedő, Budapest; — Goldberg Miksa kereskedő hagyatéka, Eperjes; — Mandel János kereskedő, Szatmár; — Sterhell Emil kereskedő, Szamosújvár.

A Magyar Reszelőgyár R.-T. vesztesége. Ismeretes, hogy a Budapest III. kerületi takarékpénztár által 60.000 korona alaptőkével 1904-ben alapított Magyar Reszelőgyár R.-T. 1906-ban kimondta a felszámolást. A főlzámolók most tették közzé a mult üzletéről szóló mérleget, mely 61.845 korona veszteséget mutat ki. Szóval, a részvényesek bortal üthetik már a pénzük nyomát.

Uj postaüagnökségek. A kereskedelemügyi miniszter legutóbb a következő közöszgekben rendelte el postaüagnökségek föllállítását: Tiszaszerdahely, Bócsfalva, Jelenje-Dolne, Alsópáán, Felsőpáán, Újsinka pályaudvar és Hetvehely. Ezek közül több postaüagnökség még december hóban megkezdte működését.

Oroszország termése. Az európai Oroszország hatvan kormányzóságának összes termése ez évben 3.901.439.000 pudot tett ki, mi az előző évvel szemben kevesen 730.339.000 pud többletet jelent. Ebből a mennyiségből az őszi Ebből a mennyiségből összesen 1.345.885.000 őszi búzúra 271.102.000, tavaszi búzúra 614.952.000, árpa 510.696.000 kőlesre 96.749.000, borsóra 45.286.000, tengerire 54.602.000 és zabra 912.717.000 pud esik. Ennek az őszi termésnek hatását érezzük mi is, mert hiszen a budapesti malomok rizcélben igen nagy mennyiségű orosz buza van, láttérbe szorítván saját búzákat is.

Francia kereskedelmi kamara Spanyolországban. A francia kivitel fejlesztése érdekében nemkevésbé Franciaország és Spanyolország közötti kereskedelmi összeköttetések gyarapítása és elősegítése végett Madridban francia kereskedelmi kamarát alapítottak, amely még az idén megkezdte működését.

A handlovi köszönbányák. Alig néhány hónapja, hogy a Salgótarjáni Köszönbánya R.-T. és a Magyar Általános Köszönbánya R.-T. megalapították a Nyugatmagyarországi Köszönbánya R.-T.-ot. Ez az alapítás a nyitrai Handlovi Köszönbánya R.-T. határában levő köszönbányák kiaknázására történt. Az

Reggelizés előtt fél pohár
SCHMIDTHAUER-féle

használatát valódi áldás gyomorhajosoknak és székszorulásban szenvedőknek

Igmándi

keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza.

Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 60 fillér.

új társaság nyomban hozzá is látoti a munkálatokhoz, amelyek már annyira előrehaladtak, hogy legközelebb megkezdik a kőszén kiaknázását. Az új kőszénbányák üzembehelyezésével nagyszabású ipar-teleppé lesz Handlova, hol a tavasszal nyolcszáz munkáslakóház fog megépülni. Ugyancsak tavasszal kezdik meg a Privigyétől Handlováig tervezett új vasut építési munkálatait is. A bányamunkások, számra nézve tízenötvenen, négy héten belül érkeznek Handlovára és mindjárt hozzá fognak a szén kiaknázásához.

Uj vasut a Kaukázuson keresztül. A déli Kaukázuson keresztül, mint Szent-Pétervárról jelentik, új vasutat építenek. A vasut Djoulfától Adji-Kobulig terjedő szakaszát az Arako völgyön keresztül már legközelebb munkába adják. E szakasz hossza 343 verst.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank átköltözése. Amint a bank által szétküldött körlevelekből értesülünk, a bank összes hivatalai folyó hó 6-tól kezdve a Fűrdo-utca 2. számú új épületben lesznek a váltóüzlet, safe-deposit és csomagletetek kivételével, melyek folyó hó 9-től fogva állanak az új épületben a közönség rendelkezésére. Az átköltözési munkálatok a közönséget a banknál való teendőiben zavarni nem fogják és csakis e hó 4-én (szombaton) délután fognak a bank összes pénztárai és hivatalai szünetelni, mely napon azonban kivételesen már reggel 8-tól déli 1 óráig fognak az összes pénztárak és hivatalok működni.

Doboz- és papirgyár Mohácson. Mohácsi Doboz- és Papirgyár R.-T. cég alatt nemrégiben Mohácson új vállalat alakult. Az alaptőke 120.000 K, mely 600 drab egyenként 200 K-ról kiállított névre szóló részvényből áll. Egyelőre azonban csak 70.000 K alaptőkét viselő 350 drb. részvény került kibocsátásra, míg a fennmaradó 250 drb. részvény kibocsátása iránt egy későbbi időpontban az igazgatóság fog intézkedni.

Zugkiállítások. Nemrégiben megemlékeztünk arról, hogy különösen Németországban az utóbbi időben egymás után esábitgatják az iparosokat kiállításokon való részvételre. Ezek a kiállítások ki- zárólag magánvállalkozások s a hivatalos világ tá- vol tartja magát tőlük. Legújabbban Berlinből és Altonából ontják a világ minden részébe az ilyen felhívásokat.

Az Omge. és az ipartörvény. Az Omge. ipari szakosztálya ma ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy fölterjesztést intéznek a kereskedelem- ügyi miniszterhez, amelyben megteszik észrevételei- ket az ipartörvénytervezetre. Ezek az észrevételek tizenegy pontban foglalják össze az agrárius kivá- nalmakat s azt követelik, hogy az összes mezőgaz- dasági érdekeltekre vonatkozó rendelkezések kap- csoltassanak ki a tervezetből.

A kereskedő segédjének szolgálati bizonyít- ványa. A kereskedelemügyi minisztérium érdekes elvi jelentőségű határozatot hozott abban a kérdés- ben, hogy köteles-e a kereskedő is volt segédjének szolgálati bizonyítványt adni. Az elsőfoku iparha- tóság és a második fokú hatóság is úgy döntött, hogy a kereskedő erre nem kötelezhető. A minisz- ter e döntést megsemmisítette és utasította a munkaadó cézget, hogy volt alkalmazottja részére annak szolgálati viszonyáról, nevezetesen annak kezdetéről, megszűnéséről, az alkalmazás minőségé- ről s általában a szolgálati viszonyra vonatkozó mindazokról az adatokról, amiket az alkalmazott kíván, a véghatározat kézbesítésétől számított 3 nap alatt az igazságnak megfelelő bizonyítványt állít- son ki, minek elmulasztása esetében nevezett cézég felelős tagjai ellen a kihágási eljárás az alkalmaz- ott panaszára haladéktalanul folyamatba vétetik. Az indoklás az ipartörvénynek az iparosra vonat- kozó rendelkezésére hivatkozik, amely szerint a ke- reskedő is köteles a segéd kívánatára a fennálló viszony megszüntetéről és ugyancsak a segéd kívá- natára annak magaviseletéről az igazságnak meg- felelő bizonyítványt adni és pedig a törvény idé- zett szakaszából kivehetőleg tekintet nélkül arra, hogy a segédnek van-e munkakönyve vagy nincs.

Igazgatóváltások. A Fairbanks Méréleg- és gépgyár r. t. igazgatóságából kilépett Láng Gusztáv. — Az Általános gázizzófény r. t.-ba belépett Pittner Herman. — A Magyar gázizzófény r. t. igazgatóságából kilépett dr. Szakolezai Árpád. — A Kessler Henrik utóda Gerbeaud r. t. igazgatósága is kibővítettett. Új igazgatók: dr. Radocza Kálmán

és dr. Pittard Ödön. — Az Erdőértékesítési r. t. igazgatóságából töröltetett Renert Ábrahám és Ja- kab Dávid. — A „Foncikre“ pesti biztosító intézet igazgatóságából kilépett Simó Lajos. — A Magyar waggon és gépgyár r. t. Molnár Vilgort beválasz- totta az igazgatóságba, míg Lenz Guidó és Wottitz Gusztáv kilépett.

Hajójáratok Amsterdam—Odessza között. A királyi németalföldi gőzhajózási társaság, amely Amsterdamban székel, elhatározta, hogy 1910. január 1-én új vonalat helyez üzembe Amsterdam és Odessza között, a bulgáriai kikötők érintésével. Az új járatok megindítása biztosra vehető annál is inkább, mivel a társaság Varna kikötőben már ügynökséget is létesített.

A világ gabonatermése 1909-ben. A földmi- velésügyi minisztériumnak a világ gabonatermésé- ről készített munkája, amelyvel első megjelenése után a nyár folyamán behatóan foglalkoztunk, most könyvalakban, javított kiadásban látott nap- világot. A világ államainak 1909. évi termését kimerítően tárgyaló mű most is érdeklődésre tart- hat számot.

Változások a Prakkfalvinál. A gróf Csáky László prakkfalvi vas- és aczélgyár R.-T.-nél újab- ban több változás történt. A legutóbbi közgyűlés fölmentette Székely Ignác igazgatósági tagot ál- lásától és Pirkner Konrád társulati tisztviselőt igazgatóvá nevezte ki. Az igazgatóságba beválasz- tották Frohn Emilt és Jedzkievitz Zenot. A köz- gyűlés egyttal módosította alapszabályait. Ezeket a változásokat most a cégbiróság is tudomásul vette.

Uj börgyár Szegeden. Egy nagy angol bör- ipari vállalat nevében ajánlatot tettek Szeged vá- rosának, hogy az angol társaság 750.000 korona alaptőkével nagyszabású börgyárat hajlandó alapí- tani Szegeden. A társaság tizenöt hold ingyenterü- letet és állami támogatást kér s ha a törvényben biztosított kedvezményeket megkapja, hozzálat az új gyár fölépítéséhez. Szeged városa örömmel fo- gadta az ajánlatot s a gyáripari bizottság teljesít- hetőnek találta az angol társaság kérelmét.

Vasuti személyszállítás díjszabása. Az Állam- vasutak igazgatósága tudvalevően előterjesztést tett a kereskedelemügyi miniszternek az államvas- uti személyszállítás díjszabásának megváltoztatása, illetve a menet- és bérletjegyek árának emelése iránt. Az „Eisenbahn Tarif und Verkehrs Anzei- ger“ közlése szerint a díjszabásnak emelése egy- előre elmarad.

Állami kedvezmény egy üvegyárnak. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter a pénzügymin- iszter hozzájárulásával az 1907. évi III. t.-cz. I. szakaszában meghatározott állami kedvezményeket Üvegyári telepek, ezelőtt Schreiber J. és munká- jecsei cézég ledniczónai üvegyárának kibővítési részére az 1907. évi január hó 1-étől az 1915. évi június hó végéig engedélyezte.

Nagy fizetéseketelenség. A Stern Arnold bu- dapesti posztókereskedő-cézég 340.000 korona passzi- vával fizetéseketelenségnél lett. A fizetéseketelenségnél nagyobbára osztrák cézégnek van érdekelve.

Drágább lesz a cukor. Az egyesült osztrák cukorkorffinitók bizottságának ügyvezetősége elha- tározta, hogy ma eladás és adózás alá bocsátás ezelőjából december hóra a kontingensnek további két százalékát felszabadítja. A nyerscukorpiacz irányzatának megfelelőleg az árakat egy fél koronával felemelték. Eszerint 100 kilogramm prima fennelított nagysüvegek teljes kocsiakománnyok rendelésénél 76 korona 25 fillérbe kerülnek a gyári állomástól, 76 korona 50 fillérbe Troppautól, 76 korona 75 fillérbe Prágától és 77 korona 25 fillérbe Bécestől.

Nyiltes.

E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Hirdetmény.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ezennel tudatja, hogy központjának összes hivatalai és pénztárai

f. hó 6-tól kezdve

az V. Fűrdo-utca 2. szám alatti új épületben lesznek elhelyezve. Kivételt képez a váltóüzlet, safe-deposit és a csomagletetek, melyek f. hó 9-ével kezdik meg működésüket az új épületben.

Budapest, 1909. december hó 2-án.

Az Igazgatóság.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatózsdé.

Budapest, december 2.

A készáruipiaczon kifejezetten lanyha volt ma az irányzat. Csekély kínálattal szemben a malmok valamivel jobb vételkedvet mutattak mint tegnap, de nagyon rossz árakat ígértek. A forgalom ily körülmények között korlátolt maradt, el- kelt mintegy 13.000 q buza, a tegnapiaknál 20—30 fillérrel olcsóbb áron. A legdrágább eladási ár 28.90 korona volt 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 27.10 korona 74.5 kilós pestvi- déki buzáért. Egyéb gabonaművek közül a rozs 10 fillérrel olcsóbb, a tengeri lanyha, a zab és az árpa változatlan. Forgalmomba került: 1000 q rozs 19.20—19.25 koronás áron és 300 q zab 15.27—15.70 koronás áron. A határidőpiaczon a mai üzlet megint igen lanyhán és a tegnapi zárlatnál jóval alacsonyabb jegyzéseikkel indult meg. A kontremin mára nagyobb arányú áresést várt és ezért a megnyitáskor tömegesen és roppant sür- gösen kínálta a kötéseket. A forgalom folyamán azonban az erősen leszorított jegyzések mellett meglehetősen jó vételkedv mutatkozott, mire az- tán egy ideig jól tartották magukat az árfolya- mok, amelyek később azonban ismételt sürgős ki- nálatra megint lényegesen csökkentek. A zárlat valamivel nyugodtabb volt. Az áprilisi buza 14 fillérrel a tegnapi zárlaton alul, 27.34 koronán in- dult, előbb 27.42 koronáig javult aztán 27.18-ig csökkent, majd pedig pár fillér keretén belül ingadozott és zárlatkor 27.22 koronán maradt. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen az áprilisi buza huszonhat fillérrel, az októberi buza tizenhat fillérrel, az áprilisi rozs husz fillér- rel, az áprilisi zab hat fillérrel, a májusi tengeri nyolcz fillérrel csökkent.

A készáruüzlet jegyzéke a mai tőzsdén a követ- kező volt:

Buza	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Tiszavidéki	75	—	79	28.15—28.65
"	76	—	80	28.5—28.75
"	77	27.70—28.95	81	—
"	78	27.90—28.25	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	28.05—28.45
"	76	—	80	28.25—28.65
"	77	27.55—27.95	81	—
"	78	27.75—28.25	82	—
Pestvidéki	75	—	79	28.0—28.40
"	76	—	80	28.3—28.65
"	77	27.05—28.0	81	—
"	78	27.80—28.25	82	—
Bánsági	75	—	79	28.15—28.50
"	76	—	80	28.35—28.65
"	77	27.70—27.95	81	—
"	78	27.85—28.25	82	—
Bácskai	75	—	79	28.15—28.55
"	76	27.35—27.85	80	—
"	77	27.70—28.05	81	—
"	78	27.5—28.25	82	—
Rozs I-rendű új	—	—	—	19.0—19.50
" középminőségű új	—	—	—	19.10—19.20
Árpa takarmány I-rendű	—	—	—	14.5—14.60
" II-rendű	—	—	—	14.20—14.40
Zab I-rendű	—	—	—	15.70—16.90
" II-rendű	—	—	—	15.—16.—
Tengeri belföldi új	—	—	—	14.0—14.70
Korpa	—	—	—	—
Köles	—	—	—	—

A készáruipiaczon elkelt:

Buza: Tiszavidéki: 200 q 80 k 28.90 K, 300 q 78 k 28.50 K.
Pestvidéki: 100 q 78.5 k 28.60 K, 100 q 74.5 k 27.20 K.
Kalocsai: 1180 q 75.8 k 27.60 K.
Dunaföldvári: 2150 q 77 k 27.90 K.
Román: 6000 q 79.5 k 28.10 K.
Szerb: 3000 q 78 k 27.40 K.
Rozs: 200 q 19.25 K, 300 q 19.20 K, 500 q 19.20 K kpf par mind.
Zab: 100 q 15.25 K kpf, 100 q 15.55 K. kpf, 100 q 15.70 K kpf.

A határidőpiaczon kötöttet.

Délelőtt:

Előforduló kötések (1000 kg.-kint) 1909-re:

Buza apr. 27.34—27.4 —27.30—27.42—7.20—27.18,
Buza májusra 26.90—26.88—26.86—26.70
Buza októberre 23.28—23.3—23.18—, —,
Rozs áprilusra 19.82—19.84—19.80—19.88—19.78

Rozs októberre 17.58—17.70—17.60—17.50
Tengeri májusra 13.22—13.28—13.16—
Zab áprilisa 15.06—15. 8—

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Table with 2 columns: Item (Buza áprilisa, Rozs májusra, etc.) and Price (27.22—27.20, 26.70—26.72, etc.)

Budapesti gabonaforgalom.

1909. november 30-tól 1909. december 1-ig.

Table with 3 columns: Item (Buza, Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Liszt, Korpa), Elszállított méter mázsa, and Elszállított méter mázsa

Értéktőzsde.

Az értéktőzsde irányzata ma meglehetősen szilárd volt... Az értéktőzsde irányzata ma meglehetősen szilárd volt s a foganatosított bécsi és helyi vásárlásokra egy a hitelrészvények, mint a többi bankrészvények jelentékenyen emelkedtek.

Az előtőzsdén előfordult kötések: Osztrák hitel 673.75—671.50—673.75, Magyar hitel 778.50—782.50, Osztrák-magyar államvasut 745.50—745.75, Leszámitolobank 497.50—505, Jelzálogbank 454.50—455.50, Városi villamosvasutak 310.50—311.75, Közúti vaspálya 604.50—606—605.50 K.

Bécsi gabonátőzsde.

Bécs, december 2. (Saját tudósítónktól.) A külföldi tőzsdék alacsonyabb árfolyamokat jelentettek, de az időjárás enyhérett fordult és így a konzum tartózkodóan viselkedett.

Bécs, december 2. A nemzetközi pénzpiac kedvező alakulása és a parlamenti viszonyok javulása következtében az árfolyamok nívója emelkedett. Érdeklődés mutatkozott bankértékek iránt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, december 2. A nemzetközi pénzpiac kedvező alakulása és a parlamenti viszonyok javulása következtében az árfolyamok nívója emelkedett. Érdeklődés mutatkozott bankértékek iránt.

Laenderbank részvényei lényegesen javultak. Korlátok közt kereslet jelentkezett magyar leszámitolobank, salgótarjáni köszvénya és simmeringi értékek iránt.

Tizenegy órakor: Osztrák hitel 674, Magyar hitel 781, Laenderbank 501.50, Union 586, Államvasut 746, Délivasut 125.50, Török sorsjegy 223.50, Bankverein 543.50, Anglo 541.50, Skoda 335.50, Magyar leszámitolobank 502 K.

Egy óra 30 perczkor: Osztrák hitel 673.25, Magyar hitel 781.50, Anglo 316.25, Bankverein 546.75, Laenderbank 503.25, Union 587.50, Magyar Jelzálog 456, Államvasut 745, Délivasut 125.25, Dunagőzhajózás 1054, Rimamurányi 666.50, Orosz járadék 101.25, Török sorsjegy 223, Alsóausztriai leszámitoló 641.50 K.

Bécs, decz. 2. (Magyar értékek zárlata). 4 százalékos aranyjádék 118.25, Tiszai és szegedi kölesön sorsjegy 1 3/5, Magyar hitelbank részvény 781.15, Magyar leszámitoló és váltó részvény 505, Rimamurányi 666.5, Magyar ezukoripar —, Adria h jászai részvénytársaság 425, Magyar koronajádék 92.50, 4 százalékos magyar földterherm. kötvény —, Magyar nyereim-kötv. sorsjegy 215.25, Kassa-Oderbergi Vasutrézv. —, Magyar jelzálogbank 4.450, Magyar kereskedelmi bank —, Nyugodt.

Bécs, decz. 2. (Osztrák értékek zárlata). 4.2 százalékos papírjádék 96.5, 4 százalékos osztrák aranyjádék 117.25, 1860-as sorsjegy 169.0, Osztrák hitel-sorsjegy 533.5, Angol-osztrák bankrészvény 312.25, Bécsi Bankverein 5 7/2, Osztrák magyar bank 1776, Dél vasut 125.60 Dunagőzhajózás 1054, Dohány részv. 36, Cs. k. arany (vert) 1137, Német bankv. 117.0, Osztr. Lloyd 54, 4.2 száz ezüst jár. 95.20—99.05, Osztr. korona járadék 95.25, 1864-es sorsj. 329.50, Osztrák hitelintézeti részvény 673.75, Union-Bank 587, Osztrák Landerbank 503.50, Osztrák-magyar államvasut 744.75, Elbevolgyi vasut —, Alpesi részvény 20.75, 20 frankos 19.15, Londoni váltóár 241,12, Lipótkó 315, Török sorsjegy 238.50.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, december 2. (Értéktőzsde.) Tekintettel a newyorki magasabb jegyzésekre és a nemzetközi pénzügyi viszonyok állandó javulására, a tegnapi szilárd irányzat a mai megnyitási forgalomban is folytatódott, nagyobb üzlet azonban csupán egyes bányáértékekben, Hansa-részvényekben és később Kanada Pacific részvényekben fejlődött ki.

Berlin, (Zárlat). Decz. 2. (Saját tudósítónktól) Záratkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjádék —, 4 százalékos osztrák aranyjádék 99.40, osztrák hitelrészvény 211, Dél vasut 23.70, orosz bankjegyek 216.0, 4 százalékos új orosz kölesön 89.20, Disconto Commandit 197.10, Dinamittruszt 178.70, Harpo. i 207.48 Unifikált török járadék 94.70, 4.2 százalékos ezüst jár. 94.80, 4 százalékos magyar aranyjádék 94.80, Magyar koronajádék 2.4, Osztrák-magyar államvasut —, Bécsi váltóár 84.80, Olasz járadék —, Ált. villamosági Edison 248.80, Gelsenkircheni 215.50, Laurakó 198, Gyengült.

Frankfurt, (Zárlat). Decz. 2. 4.2 száz. os papírjádék —, 4 száz. os osztr. ar-jár. 99.75, Magyar ar-jár. 95, Osztr. hitelint. részv 211.20, Osztrák-magyar államvasut 159, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 2.42, Bécsi Bankverein 1 7/40, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölesön 77.80, 4.2 százalékos ezüstjádék 98.5, Osztrák koronajádék 92.30, Magyar koronajádék 92.30, Osztrák-magyar bank 127.20, Dél vasut részvény 2.70, Elbevolgyi vasut —, Bécsi váltóár 84.80, Párisi váltóár 811.3, Union bankrészvény —, Alpesi részv. —, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat). Decz. 2. 4.2 százalékos ezüst járadék 98.4, 1860. sorsjegy 172, Dél vasut 23.80, 4 százalékos aranyjádék 98.5, Osztrák hitelrészvény 211.2, Osztrák-magyar államvasut 1 9, Olasz járadék 104, 4 százalékos Magyar aranyjádék 94.75 Nyugodt.

London, decz. 2. Angol consol 82.—.

Páris, (Zárlat) Decz 2. 3 százalékos francia járadék 96.90, Osztr. aranyjádék 100.65 Magyar aranyjádék 98.5, 5 százalékos bojár kötvény 1896. évről 514.— 3/4 százalékos Olasz járadék 104.60, Déli vasuti elsőbbségi kötv. 292 —, 5 százalékos marokkói járadék 532.—, 4 százalékos 1890. román jár. —, 4 százalékos amort. román jár. 92.0, 5 százalékos orosz járadék 103.15, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 99.55, 4 százalékos spanyol jár. 97.25 4 százalékos unifikált török jár. 94.15, Török sorsjegy 2 1, Török dohányrészvény 392, Osztrák földhitelintézet 12.1 Osztr. Landerbank 541.— Magyar jelzálogbank 484.—, Banque de Paris 1782, Banque Ottomane 733.—, Osztrák-magyar államvasut —, Dél vasut 131.— Meridionalvasut —, Hartman gépgyár 564.— Rio Tinto 19.42, Sucrerie d'Egypte 38.—, Tula 46.—, Urikányi köszén 170, Chartered 8.75, De Beers 4 2.—, East Rand 1 3.—, Jagersfontein 193.—, Trans. Land Comp. 72.50, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.37, Váltó német piacokra (rövid) 12.1, Váltó Bécsre (rövid) 104.50 Váltó Belgiumra (rövid) 16, Olasz aranyváltó rövid —, Váltó Svájcra (Rövid) 1/4, Csekk Londonra 251.90, Magánkamatlal 2/4. Szilárd.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Deczember 2. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kemény Károly okleveles tanítót a kisdéri állami elemi népiskolához rendes tanítóvá, Jekly Vilmos okleveles kisdédványi a nagyalmási állami kisdédványi kisdédványi. Brenyo Elek okleveles tanítót a dióskai állami elemi népiskolához rendes tanítóvá; a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök a földadó kataszteri igazgatási munkálatoikhoz, a kassai IV. sz. kataszteri helyszínelési felügyelőség működési területére Dite Antal és Füved Béla napidíjjal ideiglenes minőségű kataszteri irattartó kezelő irodatiszté; a földművelésügyi miniszter dr. Hajnóczy Sándor középiskolai tanárjelöltet a gazdasági akadémiák státusába ideiglenes minőségű gazdasági gyakornokká nevezte ki.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Schramm Béla hodosányi és Dregovics György muraensanyi állami elemi iskolai tanítókat kölesön át helyezte.

Pályázatok. A Máv. debreczeni üzletvezetőséghez igazolványos altisztek számára fentartott kalauzi (előbb vonatfekező), állomásfelügyelő, 2 raktárnoki, II. osztályu pályafelügyelő, szertárnoki, II. osztályu hivatalozgái, II. osztályu állomásállháló, II. osztályu váltókezelői, II. osztályu lámpatisztelői, vonatfekezői, II. osztályu pályabíri állásra 6 hónap alatt; a ierheremplomi adóhivatalnál adótiszt állásra 2 hét alatt; a kolozsvári erdőigazgatóságnál három erdőlegényi állásra január 20-ig; a gyulai pénzügyigazgatóságnál hivatalozgái állásra január 15-ig; a lugosi pénzügyigazgatóságnál 24 pénzügyőri vizgázói állásra 3 hónap alatt; a honnapi adóhivatalnál ellenőri állásra 2 hét alatt; a munkácsi járásbírósnál jegyzői állásra 2 hét alatt a nagybeskerekai pénzügyigazgatóságnál fogalmazógyakornoki állásra 2 hét alatt; a satorlajuhelyi törvényszéknél jegyzői állásra 2 hét alatt lehet beadni a pályázatokat.

Felolós szerkesztő: PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos: A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság. Igazgató: ERDŐS ARMAND.

Dr. HÖNIG IZSÓ

VILLANYGYÓGYÍTÓ ÉS RÖNTGEN-INTÉZETE Elektromágneses gyógyítás. Budapest, IV., Károly-körút 24., I. em. Llf. Telefon 102-39.

- dyógytényezők: Finsen-féle lviámpa fürdők szívbj és veredényelmoszodes ellen. Elektromágneses gyógyítás Röntgen sugarakkal való kezelés. Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio). Kék fényvel való kezelés. Villamos hőfürdők (Elektrotherm). Villamos fényfürdők. Villamos massage (Vibratio). Galván. Farad és Franklin árammal való kezelés. Villamos vízfürdők. Szénasavas fürdők. Főbb javallatok: Általános idegesség (neurasthenia, hystéria). Ideggyengeségi állapotok. Álmatlanság, Fejfájás. Hűdesek (Paralysis). Idegfájdalmak, Idegzsébak (Neuralgiák, ischiás). Gerincvelősrövadás (Tabes). Szívbetegségek. Veredényelmoszodes. Köszvény és csusz, reuma, izületi és csontbajok. Szokrokedés, Daganatok. Anyagserebajok (Elhízó cukorhaj, verszegénység) Bőrbajok. Bőrviszketeg. Lupus. Hajhullás, kopaszodás. Szörtenítés (nőknél az arezon). Aranyeres esemék.

— Rendelés d. e. 8—11-ig, d. a. 2—6-ig. — Kezelés egész napoz át. Kivonat a greppektus

Üzleti tudósítások.

Kőbányai sertéspiac.

December 2. I. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kg-on felül) 144-144 fillérig. Fiatal nehéz (páronként 320 kg-on felül) 153-155 fillérig.

Budapesti szurómarhavasár.

December 2. Felhajtott 271 drb élő borjú, (közé 86 rugott.) Árjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 96-102 fillérig, kivételesen 104-106 fillér, középminőségű élő borjúkért 84-94 fillérig, silány és rugott borjúkért 36-64 fillérig, kilogrammonként (levonás nélkül). Az irányzat lanyha volt, az árak 3-1 fillérrel kgrkint csökkentek.

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesszékfővárosi állatvásár és közbiztonsági igazgatóság.) December 2. Előző napi eladatlán maradvány 1636 drb sertés, 35 drb süldő, pótfelhajtás 365 drb sertés. Mai felhajtás 1411 drb sertés, összesen 3312 drb sertés, 35 drb süldő. Eladott 1697 drb sertés, 15 drb süldő. Mai maradvány 1615 drb sertés, 20 drb süldő.

Budapesti vágómarhavasár.

December 2. Vágómarhák: Felhajtás: Magyar bika 136 drb, magyar ökör 1444 drb, magyar tehén 969 drb, magyar bivaly 200 drb. Boszniai tehén 14, növéndékmarha 27 drb. Pótfelhajtásra bejelentve 239 drb. Összesen 3011 drb. Árjegyzések: métermázsánként élőszuliban, levonás nélkül, vágómarhákért: Magyar húzó ökör, legjobb minőségű 76-86. - koronáig, kivételesen 90 koronáig, középminőségű 62-74. - koronáig, silány minőségű 48-60. - K-ig, Magyar paraszamarha, jobb minőségű 54-62. - K-ig, silány minőségű 46-52. - K-ig, Tarka húzó ökör, legjobb minőségű 80-90. - koronáig, középminőségű 66-78. - koronáig, silányabb minőségű 50-64. - koronáig. - Bika jobb minőségű 64-74. - koronáig, silányabb minőségű 48-62. - koronáig, bivaly 30-46. - koronáig, kivét. 48. - koronáig, Magyar tehén 42-62. - koronáig, Tarka tehén 46-74. - koronáig, kivételesen 82. - K-ig, kiesontozni való marha 30-42. - koronáig, növéndékmarha 40-60. - K-ig. Mind 100 kilónként élőszuliban.

Bécsi szurómarhavasár.

December 2. A mai vásárra félhoztak 5047 darab borjút, 2422 drb fiatal sertést, 2119 levágott sertést, 671 drb levágott juhot, 338 drb barányt.

Eladási árak kilogrammonként: Levágott borjú 80-108 fillér; elsőrendű 110-130 fillér; legelője 132-144 fillér, élő hussértés 96-124 fillér, élő zsírértés 110-132 fillér; levágott hussértés 120-146 fillér. levágott húzó sertés 120-144 fillér, könnyű sertés 148-152 fillér; elsőrendű süldő 120-146 fillér; levágott juh 66-78 fillér; bárány 20-36 korona páronként.

Heti lóvásár.

December 2. A Tattersall terepén ma megtartott heti lóvásárra felhajtottak 280 első osztályú és 735 másodosztályú, összesen 1015 lovat. Eladtak 330 lovat, a fővárosi lóvágóhidra vittek 45 lovat. Az eladási ár 60-97 korona között váltakozott.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete: Hazánkban tegnapi az ország északi hegyvidékét és a tengerpartot kivéve az idő még mindig száraz. A hőmérséklet nyugatról erősen emelkedőben van. Legmelegebb volt Fiumében 11 C°, leghidegebb Botfalun 18 C°.

Prognózis a következő 24 órára:

Változókéony idő várható élénk szelekkel, hőszűnyedéssel és sok helyütt csapadékkal. - (Sürgöny prog.: Változókéony, seles, hűvösebb, sok helyütt csapadék.)

Table with columns: Állomás, Légyomák mm., A hőmérséklet Celsius szerinti, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet max. min.

„EGYETERTÉS”

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

VIZALLÁS.

Table with columns: m.éter, m.éter, dec. 2. dec. 1., dec. 2. dec. 1., listing various locations and their water levels.

Finom angol téli nadrág mérték szerint készítve 26 koronától feljebb. Elismert jó szabásban kivánságra 12 óra alatt szállítunk. Városi bundák és télikabátok nagy választékban. DEUTSCH F. KÁROLY ÉS TÁRSA férfi-szabók IV., FERENCZIEK-TERE 2. SZ. A templommal szemben.

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE. Table with columns: Mai záró árfolyam, Mai záró árfolyam, Mai záró árfolyam, mai záró árfolyam. Sub-sections include: Államadósság, Záloglevelek, elsősbségek, Bankok, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalomok, Iparvállalatok, Sorsjegyek, Pénzszemek és váltók.

KÜLÖNFÉLÉK.

Napfény országa.

Lenézek a hegytetőről,
Naponta a messzeségbe,
S mintha leltem kimondhatlan
Lázban égne.

Éresem a meleg fényt,
Virágtérmet tájat Délen,
Hol az örök boldogságnak
Honát vélem.

Hol nem gomolyg gond felhője,
Nincs szenvedés, gyötör bánat.
Csodás ország, hányszor sírok
Te utánad!

Arczom kigyul s nézek, nézel
Szomjas vágygál csak előre
S egyszerre csak hűs szél legyint:
Ébredj, dőre!

Keresed a rózsás tájat.
A nevető tiszta eget?
Nem előttem fekszik, hanem --
Hátad megett!

Feleki Sándor.

(II. Lajos király pékje.) Nincs olyan nagy ur, hogy egyszer-mászor meg ne szoruljon aprópénz hiányában. Ezt mutatja a szomorú emlékü II. Lajos királynak példája is, mert koronás király létére akárhánszor majd-dal biztatta, üresser kongó kincsházából hozom-ma! fizette hitelezőit. Keservesen tapasztalta ezt Kremzer János is, akinél híresebb pékmester alig akadt akkortájt Budán. A liszt-kavarró cseh egyik tagjának műhelyéből se került ki olyan ropogósra sült pirospozsgás zsemle, mint amilyent János mester szállított reggelimint a király asztalára. Méltán büszke is volt János mester arra, hogy lám, már fejbőlintgató II. Ulászló királynak is ő volt az udvari szállítója. Ez a nem esekély dicsőség fejébe is szállott, mert nem minden földi halandót érhet az a szerencse, hogy Magyarország fölött királynak hiteltbe adjon süteményt. Ugyan ki is sürgetné ezért öfelségét és van-e emberfia, aki ilyen adósnak bemutatná számláját? Hogyan, hogyan nem, vagy a Kremzer János krétája fogott duplán, vagy Lajos király udvari népe nagyon is rákapott a jóízű zsemlekre — egy

napon csak felszaporodott az adósság hétszáz forinttra. De ezt már mégis megsokalta János mester. Hosszu megfontolás, gyakori tarkóvakarás után nekidurálta magát, fölvetve ünneplőjét és elballagott a királyi palota tájkára. Ott elpanaszolta baját valamelyik udvari léhütőnek, ez meg — ki tudja, minek reményében — odább adta, míg uszét vette Lajos király is. A király rögtön ki is adta szigorú parancsban, hogy akárhonnán is teremtsék elő ezt a summát, de kincstartó uram egyre csak a vállát vonogatta, hogy „nagyobb ur a muszájnál a nem lehet.” A megszorultk ősrégi kíségetője a zálogbavetés. A mai kor fia arany-óráját viszi pihenni, jó Lajos király meg a zsemlek árában becsapta egyik dunai malmát a budai felhővíz mellett. Iziben meg is iratta a záloglevelet, mely így szól:

— Mi, Lajos, Isten kegyelméből Magyarország és Csehország királya s a többi, e levelünk rendjén adjuk tudtára mindazoknak, akiket illet, hogy mi egyrésztől több hívünknek kérésére, melyet ők Kremzer János zsemlesütő-pék és Buda városunk polgára felséges személyünk előtt tettek, másrésztől megtudván, hogy mondott Kremzer János — a mi állítása szerint nála kinn levő hétszáz forintnyi adósságunk miatt — melylyel neki először atyánknak, azután a közelmúlt években a mi asztalunkra adott zsemlekért tartozunk — nem kis mértékben szegényedett el, hogy tehát Kremzer Jánosnak valami módon segélyére legyünk és ő tovább is szolgálhasson nekünk, ama budai felhővízi malmunk vámját, mely most a becsületes Gergely pék kezén van, eme levél keltétől tiz egész évre a mondott adósságunk fejében Kremzer Jánosnak, feleségének, a becsületes Anna asszonynak és becsületes gyermekeiknek rendeljük, biztosítván őket, hogy a mondott adósságnak azt a részét is, mely a malom tiz évi vámja által le nem törlesztődik, megadjuk nekik. Miért is ti nektek, tisztelendő Barach Mátyás, aurániai perjel és budavári provisor, valamint minden hivatalbeli utódodnak, helyettesednek e levél rendjén komolyan meghagyjuk, hogy a mondott időtől fogva az ígért vámot évenként Kremzer Jánosnak, feleségének, Annának és gyermekeiknek szedni engedjétek minden ellentmondás nélkül, másképpen szemmi módon se cselekedjén. Kelt Budán, János apostol és evangelista napján, az Urnak 1520-ik esztendőjében.

Am nagyot csalódik az, aki azt hiszi, hogy ezzel véget ért a sokat emlegetett zsemlek története. Kremzer János régen felvette már a néhai predikátumot, a szerencsétlen Lajos király is régióta ott pihent a székesfehérvári sirtóban és helybe két ura is támadt az országnak — amelynek egy harmadik parancsolt — amikor jó későre, 1551-ben János mester fia, András, ki apjának

becsülets mesterségét folytatta, csak előállt Pozsonyból Ferdinandus királyhoz írásbeli panaszos kérésével, melyben nagy sopánkodással előadja, hogy atyja a többi budai polgárral a török előtti futtában minden ingó-bingó vagyonkáját elvesztette és Pozsony városában meghuzódva, nagy szegénységben halt meg. Majd azon könyörög, hogy ugyan ne terheltezzék a felséges ur neki, mint Kremzer János örökösének és Braun Jánosnak, az ő mostoha atyjának — ki Ferdinandus kedvelt pékje volt — végre-valahára megadni azt a bizonyos hétszáz forintot. Ferdinandus király, aki a koronával Lajos királynak jó csomó ilyenfajta adósságát is átvette, a kérést nagy óvatosan a pozsonyi kamara elnökéhez, bethlenfalvi Thurzó Péterhez, aytírai püspök urhoz és böles tanácsosaihoz küldte alapos megvizsgálás végett. Ismerve az akkori hivatalos eljárás sokféle utvesztőjét, szőzaporítót, papírost pusztító sok czeremóniáját, valószínű, hogy néhai Kremzer János örökösei, ha ugyan még élnek valamerre, még máig is egyre várják-lelik a zsemlek árát.

(Cenzura Japánban.) Japánban roppant szigorú a cenzura. A cenzorhoz nemcsak szindarabokat, de egyáltalában minden irodalmi terméket be kell terjeszteni. Ikerta Eigoró japán író, a modern japán iskola egyik jelese nemrég „A nagy város” című regényét nem terjesztette a cenzor elé. A cenzor a könyvet mint erkölcselent lefoglaltatta s a szerző nyakába akasztott per oly feltűnést keltett, mint annak idején Franciaországban a Flaubert ellen indított per a „Madame Bovary” miatt. Több napi tárgyalás után Eigoró elítélték s a példányokat megsemmisítették. Zola „Páris”-át, sőt Molière műveit is eltiltották Japánban. Vakaszugi Szaburo japán tudós ki akarta adni Molière összes műveit, a cenzor azonban az első két kötet megjelenése után megtiltotta a munka folytatását.

(A növények hűtése.) A francia tudományos akadémián a hűtőről tartott előadást Münzt tanár és tudományos szempontból vizsgálat tárgyává tette a növényeknek a napfényben való öntözését, miképen arra a végeredményre jutott, hogy a napfényben való öntözés azért ártalmas, mert akkor a nedvségnek a forró száraz földre hatolásával ott meleg gőzök fejlődnek és olyan hőt idéznek elő, amelyet a növények már nem bírnak el és hűtést szenvednek. Erről különben bárki könnyen meggyőződhetik, ha forró és száraz agyagos földre vizet önt és azután megméri a hőmérsékletét, amely 50 fok Czelziusra is fölemelkedik ilyenkor.

KÉT NYAKÉK.

— REGÉNY. —

Írta: G. W. APPLETON.

23

— Hívják Perkinst, — szólt sir John.
Perkins a büntudat lesújtó érzésével lépett be a szobába; Beale az első pillantásra észrevette.

— Mit tud a lopás felől, Perkins? — kérdezte komolyan Beale.

— Semmit, uram!

— Ugyan menjen. Tud felőle, ebben bizonyos vagyok. Rosszul jár, ha nem mondja meg az igazságot. Velem ne akarjon játszani Perkins! Elő vele, tudni akarok mindent.

Sir John kérdőleg felvonta a szemöldökét, sir Harry és Jimmie pedig esodálkozó pillantást vetett egymásra.

— Szavamra, uram, nem tudok semmit. De azt bevallom, hogy meggondolatlanúság volt tőlem egy idegent kiereszteni a házból és —

— Egy idegent? Miféle idegent?

— Nem tudom, uram, — de uriember volt — a hallban bukkantam rá félnyolcz óraker este. „Halló” szóltam hozzá, „kicsoda ön, uram”. Erre az illető borzasztó nagyképűen azt felelte: menjen fel ő ladységéhez és mondja meg neki, hogy szemtelenül viseelkedett az ékszerésével — Berry ural a Bond-streetről. — Mondja ezt meg: azt hiszem örvendeni fog neki... Ezzel nyugodtan leült a hallban és felmutatott a lépcsőkre. — Menjen, én majd itt megvárom. — Nos erre bevallom, kissé megijedtem, bocsánatot kértem tőle és kibocsátottam a hall ajtaján. Igazán nagyon sajnálom, hogy helytelenül cselekedtem, uram, ezt bevallom.

— Perkins, maga egy ostoba számár, — szólt komolyan, sir John.

Az udvarmester nagyon le volt sújtva és nem szólt egyetlen szót sem.

Beale figyelmesen nézte és látta, hogy az öregember semmi gyanusat nem követett el, újból megszólalt:

— Milyen volt az a férfi, Perkins?

— Ah, nagyon előkelő kinézésű uriember volt. Azt mondhatnám, hogy katonás magatartása. Szép, magas termetű fiatalember. Körülbelül huszonöt éves, rendkívül széles vállu és mellü, nyári öltöny volt rajta. Azt azonban mondhatom, hogy senki a világon nem tartaná őt tolvajnak.

Jimmie Selhurst meglökte Harry barátját.

— Menjünk a billiárdszobába, — sugta az utóbbi, mind a ketten nyugodtan eltávoztak; sir John különös arckifejezéssel figyelte a két fiatalember eltűnését.

Beale felügyelő elbocsátotta Perkinst és sir Johnhoz fordult:

— Ismeri ön ezt a Berry nevű urat a Bond-streetről?

— Nem.

— Ismeri talán ő méltóságát?

— Alig hiszem, de mindenestre megkérdezheti. Az nem ártbat.

— Menjünk azonnal hozzá, — szólt a detektív. — Ön nagyon helyesen jegyezte meg az előbb, sir John, hogy Perkins nagy számár. De az igazat mondja, talán éppen azért, mert számár. Ami azonban Francois illette —

— Csak nem gondolja komolyan, hogy — kezdte sir John.

— Csak egy gondolatmenetet követek, sir John, ez minden. Mehetünk? És az ajtóra mutatott,

Sir John ismét felvezette a nappali szobába és kopogott a lady ajtaján.

Lady Selhurst haragosan vont fel szemöldökét, mikor az urak ismét megjelentek előtte.

— Még egyszer? — kérdezte boszusan és felkelt a székről.

— Csak egyetlen egy kérdésre óhajtnék feleletet, — szólt sir John, hideg nyugalommal. Ismersz egy Berry nevezetű embert a Bond-streetről?

— Nem.

— Nem is hallottál felőle?

— Soha.

— Akkor tehát ma nem lehetett nálad látogatóban a nevezett ur?

— Természetesen nem lehetett. Egész nap ki sem mozdultam a szobámból. Nem is láttam senkit. Ez a kérdés gyerekes. Van még egyéb kérdeznivaló?

— Köszönöm, már befejeztem.

Sir John és Beale ismét lementek a dolgozószobába és ott a rendőrfőnökkel együtt nagy tanácskozásba kezdtek.

Időközben Harry és Jimmie bementek a billiárdszobába, gondosan betették maguk mögött az ajtót s pillanatig szótlannul néztek egymásra. Azután megszólalt Harry:

— Ez nagy csapás, barátom! Természetesen te is tisztában vagy vele, hogy ki ez a Berry ur?

— Hubert Darrel hadnagy --

— Igen. Ő volt itt ma este.

— Azt hiszem ez felesleges megjegyzés volt, ugyebár?

— Ugy gondolom, hogy látni akarta őt. — Minket semmiesetre sem, ez természetes.

(Folyt. köv.)

SZINHÁZAK.

Péntek, 1909. december hó 3-án.

NEMZETI SZINHÁZ.

A találkozás.

Színmű 4 felvonásban. Irta: Pierre Burton. Fordította Várady Antal.

Személyek:
 Adrien Servat Otry
 René Servat Lenoy H.
 Camille de Lancay P. Markus
 Canuchet Mihályi
 Armand Vivien Nádai
 Raymond Kürthy
 Szobaleány Kálmán M.
 Szolga Nárcis

Kezdeté 1/8 órákor.

MAGYAR SZINHÁZ.

A kuruzsló.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Földes Imre

Személyek:
 Özv. Horváthné T. Halmy
 Uma leánya Nagy Teréz
 Toldai Dezső Csontos
 Csáthyné Mészáros G.
 Sebillyné Rutkay
 Rostay dr. Vágó
 Fejér dr. Páros
 Zsámoly Z. Molnár
 Dóra Csátsay J.
 Vitéz Józsa Papp
 Vadór Kajetán Kormendy
 Atádiné L. Párt I.
 Kovácsné P. Tárnoki
 Veréb Dobi
 Verébné Zala K.
 Ery négy Saári R.
 Pápaszemes ur Réthy
 Terka család Tóth Irma
 A gróf Tarnai
 Közérkörn ur Czobor

Kezdeté 1/8 órákor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Otello.

Dalmű 4 felv. Szerette: Verdi Szövegét írta: Boito Arr. go. Ford. Radó Antal.

Személyek:
 Otello Lonnardi
 Jaco, zászlótartója Takács
 Cassio, hadnagyja Pichler
 Roderigo Kertész
 Lodovico Szendrői
 Montano Kornai
 Egy hírnök Ney B.
 Desdemona Vasquezné
 Emilia, Jaco neje N. Valent

Kezdeté 7 órákor.

VIGSZINHÁZ.

Az ördög.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Molnár Ferenc.

Személyek:
 László Szerényi
 Jolán, a felesége Varsányi I.
 Az ördög Horváth
 Janos Fenyvesi
 Elza Komlósy
 Szivem Cinke Hegedűsné
 András Győző
 Christenné Makróczy
 Páné Kürthi S.
 Mary Varga A.
 Lang Kassay

Kezdeté 1/8 órákor.

URANIA SZINHÁZ.

Szegény gazdagok.

Kezdeté 1/8 órákor.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagyzsuzsanna-utca 17. sz. Waldmann Irreigazg.

Cléo De Mérode

továbbá:

Chevalier ERNEST THORN

utólrhetetlen illúzió-mutatványai. The 8 Washington Girls amerikai együttes. The Miles Stavordal's ausztriai hangszerművészek, valamint 14 attrakció.

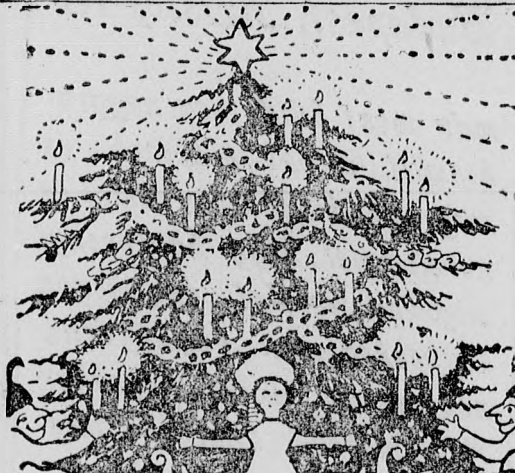
Az előadások kezdete 8 órákor. Jegyelővétel: árfelemelés nélkül a Fővárosi Orfeum nappali pénztárnál 10-1 és 3-6 óráig. A téli kertben reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK cigányzenekara hangversenyez

NAGY ENDRE CABARETJA

MODERN SZINPAD

Telefon 93-16 Andrassy-ut 69.

Minden este: **Csokonai-cabaret.** Lavotha zenéjére előadják: Medgyaszay Vilma, Fereny, Papp János. Szcenirozta: Márk Lajos. Kabaret a külföldön. — Kossuth párt helyisége keres (politikai szatira). A maitresse (bohózat). „Tudok valami izet.” (Előadja: Pállay Rózsi.) U magánzenekari felépnek: Nagy Endre, Medgyaszay, Fereny, Nemeth Juliska, Sajó, Pál ay Rózi, Huszar, Bárony, Garas, Boldizsar, Papp J. Kezdeté: 9 1/2 órákor.

Csillogó karácsonyfadíszek

Legnagyobb választékban és legolcsóbban. Teljes összeállítás K 5.-, 10.-, 20.-. Angyalhaj, hó, angyalka, csillagok. Ragyogó üvegdíszek tucatja 40, 60 és 80 fill. Harmonikus angyalharangok. Patent gyertyatartók. Ujdonság! Játék-karácsonyfadíszek Kertész Tódor Budapest, IV., Kristóf-tér. Karácsonyi kiállítás. Játék és ajándék. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

Eredeti Mikulások Kertész Tódornál!

Baró Proff Kocsárdné, torna- és vivőiskolája

főv. polgári iskolai tanítónő

kizárólag nők s gyermekek részére

V., Aikotmány-utca 19. szám.

Teljesen szakzerű vezetés. — Kipróbált tanerők, külön hölgyesportok s külön gyermekesportok. — A gyermekekre állandó gondos felügyelet. — Az összes helyiségekben légfűtés. Mosdókban, fürdőben auto-geyser. — Beiratások egész nap. — Kívánatra prospektus. 28014

ROYALORFEUM

ERZSÉBET-KÖRUT 8. TELEFON 10-23

Minden este 8 órákor a szenzációs műsor. Decemberi ujdonságok:

A kezyűs bolton. Francia bohózat. Gyártás Dezső vendéglőjével új műsorral.

Erika Quintett — Les Lebruns — Les Vallières — Les 3 Vestales — Tangero — Varjas Antal új műsorral. Azonkivül: A trabukói herceg a legnépszerűbb budapesti operett. Zsur a legénylakásban, Sári Hermin és a többi ragyogó attrakció.

A téli kert fölkertermében ROYAL-KABARET. Énekes és táncelőadás. Keringő-verseny. — Csi anyzenes reggeli 5 óráig. Rondes helyárak. Elővételi díj (este 6 óráig) páholyoknál 5 kor., minden egyéb jegynél 1 korona.

December hó 1-én jelent meg a

Vállalkozók Lapja

jubiláris száma

a lap fennállásának 30 éves emlékére,

E színlapra, mely Lakatos Lajos, Komor Marcell építész és Sós Lórá szerkesztésében jelenik meg és a legnagyobb elterjedésnek örvend, azzal hívjuk fel a vállalkozók, mérnökök, építésszek, építőmesterek, rajzolóok, szállítások, gyárosok, építőiparosok, lakáskedők, munkavezetők, szakmavészek és bérletők figyelmét, hogy a lapban teljes szakozikáléban kívül közzéve vannak az országban felmerülő összes építkezésekre, szállítókra, bérlet-kre és adatszolgáltatásra vonatkozó árjegyzékek és árversékek a vasútépítési, vízszabályozási, valamint minden más tereen előforduló vállalkozások: a mérnöki és általában a technikai szakba vágó mindennemű tervpapírazatok. Előfizetési ár egész évre 20 kor., félévre 10 kor. Előfizetni lehet minden postahivatálnál, valamint nevezett lap kiadóhivatálnál: Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 8. sz. alatt, a honnét kívánatra mutatószámot is küldenek. 28176

MARGIT GYÓGYFORRÁS

(Bereg megye)

a gyomor, belek, húgyhólyag, s különösen a légzőszervek hurutos bántalmainál igen jóhatású még akkor is ha vérzések esete forog fenn

Megrendelhető: Édeskúty L.-nél Budapestben és a forrás kezeléségnél Munkácsen.

Most jelent meg! Most jelent meg!

ALMANACH

az 1910. évre.

Szerkeszti Mikszáth Kálmán.

Tartalma:

Előszó: Mikszáth Kálmántól. — Szeretem az igazságot. Irta: Gárdonyi Géza. — A gyógyító halál. Irta: Biró Lajos. — Holdkelte előtt. Irta: Bárony István. — Nadine testőrei. Irta: Lőrinczy György. — Hosszu élet. Irta: Ambrus Zoltán. — Egy lord. Irta: Szipi Gyula. — Fennona. Irta: Scossa Dezső. — A szögletben. Irta: Lovik Károly. — Az a bolond Zathureczky. Irta: Krudy Gyula. — A kotlás. Irta: MórícZ Zsigmond. — Az ezüst forint. Irta: Pekár Gyula. — Argyle vége. Irta: Farkas Pál. — A mester. Irta: Herczeg Ferencz. János mester és a felesége. Irta: Szomaházy István. — Melyik volt a bolond. Irta: Sas Ede. — A játszópajtás. Irta: Mikszáth Kálmán. — Utoszó az előző irfjából. Irta: Bródy Sándor.

Ára: disz-kötésben 2 korona.

Kapható minden könyvkereskedésben, valamint a kiadónál Singer és Wolfner könyvkereskedésében, Budapestben, VI. Andrassy-ut 10. szám.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Kezdeté 1/8 órákor. Ma és mindennap 9 órákor Éjfél-től—Hajnali.

Bohózat 1 felv. Irta: Glinger és Taussig, ford. és rendezte: Steinhardt.

Ujdonság 11 órákor! A szerelmes kappan Ujdonság 11 órákor!

Bohózat 1 felv. Irta: Glinger és Taussig, ford. és rendezte Steinhardt.

Továbbá: Steinhardt mint repülő esendőr és 4 Musical Lunds — The two Rewells — The 2 Willard's.

Jegyek: 10-1-ig és 3-6-ig Rákóczi-ut 63. és özv. Kontiné dohánykülönlegességi áruházában Andrassy-ut 29 — Esti pénztárnyitás 7 órákor. Ünnepek és vasárnap délután fel 4 órákor mersekkelt helyaru előadás. Izletes francia konyha! Előadás után a téli kertben tánc- és cshar. Belépő-díj nincsi!

Butor

készpénzért és részlete

3 szoba teljes berendezése 360 frtért,

mely áll: 1 háló-, ebédlő- és szalonból. 100 szoba állandóan készen raktáron a legegyszerűbb kivitel-től a legálmabbig. — Képes árjegyzék ingyen. Album 50 fillér belyegben.

Nagy Imre lakberendezési vállalata Budapest, Váci-körut 9. (Szerecsen-utca sarok).

Alkalmas karácsonyi és újévi ajándékok.

Ridikül, pénz-, szivar-, cigaretta- és névjegyárca.ecessair, íromappa és mindenféle finom bőr-díszműárak és utazási cikkek dus választékban kaphatók a készítőnél.

HELLER MÓR UTÓDA

Főüzlet: Budapest, Károly-körut 3.

Belvárosi fiók: Lipótvárosi fiók: Múzeum-körut 1. sz. Deák Ferencz-utca 16.

SZINHÁZAK.

Péntek, 1909. december hó 3-án.

KIRALY SZINHÁZ.

Rébusz báró.

Operett 3 felvonásban. Irta: Herczeg Ferencz. Zenéjét szerezte Huszár Jenő.

Személyek:

Rébusz báró Sziklay
Stopp Katica Petrás S.
Miss Styrung Otai F.
Diane de Potero Sogdi E.
Eskünc, ügynök Boross
Peteri Pál mérnök Raskó
Castel-Famine Szirmai
Tornado mester Kovacs
A fejedelem Nemeth
A fejedelemszony Erdős B.
Lolo Saári R.
Nini Gergely L.
Szarnysegéd Ligeti
Udvarmester Sáfrány

Kezdeté 1/2 8 órákor.

VARSZINHÁZ.

Nincs előadás.

Fővárosi Városligeti Színház

F. sziklai Szereza vendégfellépéssel.

A fürdő szépe.

Reinhardt operettje 3 felvonásban

Személyek:

Wolyanovszky Csapó
Nepomuk herczeg Ferenczy
Bozsa F. Sziklai Sz.
Wolkenhat Fekete
Miki báró Pillaszky
Franci gróf Szerdahelyi
Pepibur Dári
Lajos kamarás B. ri B.

Kezdeté 1/2 8 órákor.

APOLLO-PROJEKTORF

Telefon 68-39.

A Kossuth mauzoleum felavatása

A piemonti hegyekben. — Jót a rosszért. — A ragadós oszákó.

En és a holdvilág

(Kuplé. Előadja Aalbach.)

A megköthetetlen tolvaj.

A gyógyszerár csengője.

Budapest látkepe.

A kaméliás hölgy

Az első előadás hétköznapokon d. u. 8 órákor, vasár- és ünnepeken d. u. 8 órákor kezdődik.

Tátra Mulató

VII. ker., Király-u. 77.

A legkényesebb igényeknek is megfelelő legszélesebb választékot adunk. **???** **Taciano** **???** **JAQUES** a legjobb német humorista. **Cleo de Osterode** a német előadó művészet nagymestere. **B. ache Ideali** Indiui Pagod táncosnő 3 néger boys-sal. **Roly Berto** bravour énekesnő. **Ada Purette** dán soubrette. **Hedy Silvano** etoille française. **Mark Eery** soubrette. **Ein Pechvogel**. Eredeti bohócai előadás. Irta: Schmiéd Bertalan. Kezdeté 8 órákor. Pénztár-nyitás 5 órákor. Telefon: 15-10.

Budapesti Cabaret BONBONNIÉRE

Terezkörút 28. Telefon 52-88.

Ma és a következő napokon a **decemberi új műsor**
Vasárnap két előadás, a délutáni előadásban is a teljes esti műsor 1 és 2 korona helyárok.

Lekéselt!
Mert nincs jó órája, pedig megbízható, pontos járáru órá!

POLGÁR KÁLMÁN

műsoránál
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 29. szám
részletfizetésre is vásárolhat szívesen szabott áron.
Javítások és vidéki megrendelésekre különös figyelem!
Mely képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldeték.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége Révay-utca 18. szám. Telefon: 14-22. Főrendező: Rott Sándor. Igazgatók: Leitner és Keleti. Az előadás kezdete 1/2 8 órákor.

1/2 10 órákor! MA! Ujdonság!
„Röntgen fotografiák“
Böhözet írta: Uhu. Rendező: Rott Sándor. 11 órákor.

„Seitensprünge“.
Képek egy vizsgógintézetből, írta: Hirschfeld Lajos. Rendező: Trebitsch A.
Jegyek kaphatók a Folies Caprice Révay-utca nappali pénztárnál, d. e. 9-11-ig és d. u. 3-6-ig. „Lyra” jegyirodájában, Andrássy-ut 15, valamint Sopronyi nagytözsdejében Rákóczi ut 1. 12 óra után az 1-ső emeleti CASINO DE PARIS-ban a világ legelső enck- és tánc számok fellépé.

Uj karácsonyi képes árjegyzékét ingyen és bérmentve

Kertész Tódor

— csa —
Budapest, Kristóf-tér

már most küldi meg nagyra-becsült vidéki vedőinek és megrendelőinek azon célból és kérelemmel, hogy karácsonyi megrendeléseiket idejekorán kegyeskedjenek eszközölni, nehogy az utolsó napokban felhalmozódó tömeges megrendelések következtében, azok pontos elintézése halasztást szenvedjen.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. kiadásában (Rákóczi-út 54. szám) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Függelék a magyar büntető törvénykönyvekhez

Tartalma: Az 1908. évi XXXVI. törvénycikk a büntető törvények kiegészítéséről és módosításáról és az 1908. évi 20.003. sz. min. rendelet a fiatalokú terheltek bűnügyeinek ellátása tárgyában.
♦♦♦♦ Ara 80 fillér. ♦♦♦♦

„Standard“

amerikai husvágó-és aprítógép. Házi-asszonyoknak vendéglősöknek, henteseknek, hus, zsir, főzelék, zöldség, gyümölcs, kenyér stb. aprításra és kolbásztöltésre. Könnyű, tiszta, egyszerű kezelés.

nyű, tiszta, egyszerű kezelés. Kolbásztöltő 5 10 12 22 32 szám 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80 fill. 1.-, 7.-, 10.-, 12.-, 20.-, 30.- kor. KERTÉSZ TÓDOR Budapest, 1.20, 1.40, 1.60 kor. KERTÉSZ TÓDOR Budapest, Kristóftér. — Cél szerű ajándékok. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Tokaji Bortermelők Társaság

ajánlja zamatos, tisztán kezelt szamorodni- és aszu-borait, melyek állami felügyelet alatt állanak.

Ünnepi ajándékoknak alkalmas bérmentes postacsoport 2 drb. 0.7 lit. 1904. évi kiváló szamorodni bor 10 K 2 drb. 0.5 lit. 1904. évi 2 putt. édes aszu bor

Ünnepi ajándékoknak alkalmas hordócskák:
60 liter 1908. évi tokaji asztali bor — 54.— kor.
60 liter 1907. évi tokaji peccenyebor — 66.—
60 liter 1904. évi tokaji szamorodni bor 81.—
60 liter 1901. évi tokaji szamorodni bor 126.—
30 liter 1904. évi tokaji 2 putt. aszabor 120.—
30 liter 1901. évi tokaji 4 putt. aszabor 150.—

Csomagolásért, ládaért és hordóért semmit sem számítunk fel. — A megrendelő vasuti allomásig bérmentve küldünk minden rendelést.
Árjegyzékkel készséggel szolgálunk. Viszonteladók kedvezményben részesülnek.

ÖN BÉRELE

egy ócska zongorát vagy pianót és **KIDOB** harontá 12 vagy 16 korona kölcsöndíjjal, végre pénzt kiadta, zongorája nincsen.

HA FIZET

havonta 20 koronát, kap egy kiváló gyártmányú, legmodernebb ércpanozéltokás keresztúros új zongorát vagy pianót, nem ir alá váltót, nem állít kezest, nem lekötelez téje bankszövetkezetnek és idővel mégis tulajdona lesz a zongora. — Ilyen ideális szolid, liberális módon kapható kizárólagosan csak

„MUSICA“ részvény-társaság

(Igazgató: Sternberg Bezső.)
zongora eladási és kölcsönzési telephén.
Eufon tölcsernékül legelőkeltebb grammofon- és művész-lemezek felárusítása.
Budapest, VI., Terezkörút 1/a. (Király-utca sarok, az Országos Zeneakadémia közlőben.)
Telefon 4-31.
Zongorák becsapódása, javítása, hangolása legköltségteljesben. Fent rendszer kedvezményében egyelőre csak a fővárosban lakók részesülnek.

Surányi szalonczukorka

és karácsonyfa-diszuczukorka
1 kg. 4 K., 2 kg. 7 K., 4 kg. 12 K., utánvétel mellett bérmentve.
Finom friss teasütemény is kapható.
Surányi czukorkagyár
Nagy-Surány Nyitra megye.

Heti műsor:

1909. december hó.	Nemzeti Színház	U. kir. Operaház	Varszinház	Vigszinház	Magyar Színház	Király-Színház	Urania	Fővárosi Városligeti Színház	Hangversenyek
4 Szombat	Találkozás	Csavargó és Királyleány. Rahab. Csodaváza.	A remény	Buridán szamara	A k ruzsló	Rébusz báró	Az Országos zsinművészeti Akadémia nem tart előadást.	A fürdő szépe	Royal Marschalkó Róza
5 Vasárnap este	Cyrano de Bergerac Találkozás	Rahab. Csavargó és királyleány. Törpe-gianator.	-	A tanítónő Taifun	A császár katonái A kuruzsló	Jánoska Rébusz báró	-	A betyár királynő A fürdő szépe	Zenepalota Szimfonikusok (Kun L.)

Titkos betegségek
gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDAGSY

v. os. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyvesztést, hólyagbajt, sebeket, buj-kórt (syphili-t), bőrbajokat, elgyengült férferőt, idősebbeknél is, önfertőzést és annak utóbajait, ideg- és hágerincbajot, valamint minden női bajokat.

Rendel. d. e. 9 órától d. u. 4-ig és este 7-8-ig.
Budapest, VIII., József-körút 2. szám.

Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik. — Levél útján is biztos gyógyítható.

KÉZIMUNKA
GOBELINEK
hímzőanyagok és szövetek szabott gyári árakban. Kérjen nagy képes árjegyzéket. Telefon 109 06.

BERCZI D. SÁNDOR
Budapest, VI., Dessoeffy-utca 5. sz. saját áruházában

Intézeti kelengyék részére
hímzett és szövött monogramok, betűk és számok rendkívül nagy választékban.

A NAGYMOSÁS
nem réme többé a háziasszonynak, ha a

NEPTUN

gőzmosógépet használja. A Neptun gőzmosógép a ruhát kíméletesen mossa és fertőtleníti. A Neptun mosógép akár külön kályhával, akár a tüzhelyllyel összekötve használható. A Neptun mosógép használata által az idő, pénz és munka háromnegyed része megtakarítható.

Árjegyzéket szívesen küld

Schottola Ernő
BUDAPEST,
VÁCI-KÖRÚT 53. SZ.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYÜRÜK, NŐSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK
A LEGELŐNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN
ÉKSZERESZ-ÉS MŰÖR IS
üzletében szerezhetők be.
BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK.
ÁRJEGYZÉK 20 00 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE

MAGYAR KÖNYVTÁR
Szerkeszti Radó Antal.

Egy-egy szám ára 30 fillér.	565 szám	Minden füzet külön is kapható.
-----------------------------	-----------------	--------------------------------

Legújabbban megjelent füzetek:

549. **Biró Lajos.** Elbeszélések. 30 fillér.
550-551. **Bernek Erich.** Tolsztoj élete. Fordította *Benedek Marcell.* Kettős füzet. 60 fillér.
552. **Wilde Oszkár.** A readingi tégyszár balladája. Fordította *Radó Antal.* 30 fillér.
553. **Turgenyev:** A diadalmis szerelem dala. — Jergunov hadnagy története. Fordította *Ambrózius Dezső.* 30 fillér.
554-555. **Reichenhaller Petheő Jenő:** A fényképezés vezérfonala. Kettős füzet. 60 fillér.
556. **Kenedi Géza:** Kriminális történetek. 30 fillér.
557. **Stein Aurél:** Középkézai utam. Angolból fordította *Halász Gyula.* 30 fillér.
558-559. **Cornelius Tacitus** évkönyveiből. Fordította *dr. Ozorai Lajos.* Kettős füzet. 60 fillér.
560-561. **Heyermans:** Remény. Halászdrama 4 felvonásban. Ford. *Hevesi Sándor.* Kettős füzet. 60 fillér.
562. **Ambrus Zoltán:** Téli sport és egyéb elbeszélések. 30 fillér.
563-564. **Wilde Oszkár:** A páduai hercegnő. Tragedia, fordította *Kosztolányi Dezső.* 60 fillér.
565. **Arany János:** Irói arcképek. (Gyógyosi István és Orszy Lőrincz). 30 fillér.

Minden füzet egyenként is kapható a kiadónál:

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(Wodianer F. és Fial) részvénytársaság
Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

A Magyar Könyvtár teljes új jegyzéke megjelent s minden könyvkereskedésben ingyen kapható.

Villam- és légszesz-csillárok

Billenő- és asztali lámpák

Árjegyzék kívánatra bérmentve és ingyen

Petroleum függőlámpák és csillárok

Remek kivételben, jutányos árak mellett

csekély havi részletfizetés
ellenében kaphatók.

Aufrecht és Goldschmied
Nagyáruháza :: Budapest, VII., Rákóczi-ut 30

Szabók részére
mindennemű zsinór, gomb és szabó-kollék képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részv. társ. Nagymező-utca 46.

A csimre tessék ügyelni!

VALÓ-
di francia különlegességek (óvszerek) csakis
P. Bergueran Fils leghíresebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszerezhetők
Polgár Sándornál
Budapest, VI. ker., Erzsébet-körút 50.
Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hirdetések felvetetnek e lap kiadóhivatalában.

Magyar királyi államvasutak igazgatósága 341750/F. IV. szám.

„A magyar királyi államvasutak igazgatósága értesíti az érdekelt szállító közönséget, hogy a Budapest-nyugati pályaudvar állomásra nézve

i. é. okt hó 27-től kezdődőleg 6 nappali órára lesz állított rakodási határidőt
f. év december hó 2-től kedve ismét 9 nappali órára visszaállítja.

Budapest, 1909. évi november hó 30.

A forgalmi főosztály igazgatója:
Kotányi.

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges...

Pénzszekrények használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható...

Káposztát, kemény, nagyfejűeket métermázsankint 10 korona...

Zöldbab, ecetbe savanyított paprika, egész és vagdalt ugorka...

Fajborekat lefejtve, kölesmehordóban hektoliterenkint 36 korona...

Csemegeszőlő (Chasselas) postakosarakint K. 340. Pirosbéli Jaffa-narancs...

Rizike gomba gomba, hus, főzelék, gyümölcs-konzervek...

Csemegeszőlő legnemesebb téli fajokban muskotálylival 5 kilót 4 korona...

Pótvizsgálatra, javítóra, pótlóértékre, bármilyen vizsgálatra előkészít...

Vasbutor. Részeg 35 ft. gyermekégy 11, összecusukható vaségy 5...

Réz és vasbutor a legelőbb gyári áron, részeg 30 ft. Gyermekekégy 10 ft...

Akar rőszülni? Több mint 60 gazdag hölgy előjegyzésben. Urak, vagyon nélkül is jelentkezenek...

Meghülésből származó hurutos bajkónál használjon Rethy-féle cukorkát...

Légszesz és villamos csillárok legelőnyösebben szereshetőik be Kuicsár Sándor...

Temetkezési vállalkozók, intézetek, egyletek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket...

Rekord hangverseny-lemazek legjobbak a világon!

Grammofonok, fonográfok, korgók, fonográfok, korgók, fonográfok...

Zálogczédulákat veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt...

60 fillért akár bélyegben is, ha küld az alábbi címre, megkapja Tabori Róbertnének...

Egy igazi anya szellemi hagyatéka - című kis művét. Lengyel Ödön Bpest, VI. Andrassy-ut 27.

Parlamenti gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar német levelezés-oktatás...

Asztalosok új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a „Kegyelet” szerkesztőség...

Pénzt rögtön butorra, zongorára, varrógépre, kerékpárra, könyvekre és kereskedelmi árucikra...

Tauber VI. ker., Eötvös-utca 6/B. TELEFON 84-33.

BUTOROK hálo-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá irodába, irodába berendezések, rez- és mahagóni butorok, szőnyegek és függönyök...

Zálogczédulát, briliánsokat, aranyat, ezüstöt, ékszert és régiéket veszek és eladok...

Zálogczédulákat veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt...

A legelőnyösebb részletfizetésre zongorát, pianinót, czimbalmot, hegedűt...

Ingóságokat értékesítő és beraktározó vállalat Bákóczi-ut 19. bejárat a Szentkirályi utcából...

BUTOR 30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenciek tere 3. felemezlet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek mahagóni és palisander butorok, ural szobák, angol börgarnitúrok...

Mielőtt gramofont vásárol, kérje a világhírű THEROYAL beszélogépek legújabb árjegyzékét. Ezen gépeket szigorúan az eredeti nagyban gyári áron és minden árfelemelés nélkül...

LÁNG JAKAB és FIA gramofon-nagykereskedők Budapest, József-körút 41. Fióküzleteink: VIII. Baross-ter 4. és Budán, II. Margit-körút 6. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kocsiarucsarnok VII. Rákóczi-ut 72. sz. Magyarországi legnagyobb kocsiraktára. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 26898

Ajtók és ablakok régi és új vasredőnyök teljes vasalással. Kapuvás rácszatok, kerkerítések, keramillapok, kehlhoimi lapok olcsón kaphatók...

Kelemen Mór épület-bontás vállalkozónál Budapest, Nádor-u. 72-74. Fiók-üzlet Visegrádi-u. 27.

Zálogczédulákat veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. 738 SCHILLER ISZIDOR ékszerkereskedő Budapest, Sip-utca 8. szám.

Kajfestő - fésű. egyszerű fésülés által fest ősz vagy vörös haját valdi szőkére, barnára vagy fekete-re teljesen ártalmatlan! Egyikig használható! - Ez ek használatban Egy darab ára 6 korona. SCHÜLLER, WIEN, III.E. Krieglberggasse 6. Számos elismerő- és köszönőlevél.

Soványtság Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a dr. William Harlley tanár amerikai erőlap-pora. Soványka tartós, szép testidomokat nyerne. - Hölgyek remek kábel. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásról jótállást. Verszegénység, gyengeség, idegesség ellen és gyomor-bajok soknak nélkülözhetetlen tápszer. Kintutvetve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönőlevelek minden országhól. Dobozonként 1 ft 10 kor. Használati utasítással. Főraktár: Balázs Mór E. Budapest, VII. István-ut 11, II/1.

Gyümölcseledás. Szállítok finom fajalmat 500 drb. masánszki 87 f. 500 drb. róza alma 8 f 50 50 orb. piros alma 5 ft. 1000 drb. 9 ft. 500 drb boralma 10 ft. 500 darab ranetalma 10 ft. 50 kiló boralma 20 ft. 50 kg. aranyranet 20 ft. - 100 körte 3 ft 50, 100 darab csaszarkörte 5 ft. csomagolás ingyen utánvétellel. Friedmann Mihály. Győr. 28186

Amerikai porcellán powder. Az eredeti doboz tetején „Yes” szócska áll. Kapható: Magyarországon mindenütt. Budapest, Keeskeméti-utca 8. szám. Rakóci-ut 9. szám.

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása hálo-, ebédlő-, szalon-, ural szoba és irodai teljes berendezések. - Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és rezbutorokban. GROSZ SANDOR és Társa Budapest, Liszt Ferenc-ter 8. szám, ez előtt Gyár utca. Telefon 14-09.

Tokaji hegyi bor (szamorodni) kiváló zamatos, 1908. évi ötliteres csomag 7 korona 50 fillér, 10 literes 14. K. Tokaji aszbur, 2 puttonos édes, 5 filliteres üveg 12 korona, bérmentve. Nagyobb vételnél megfelelő engedmény. Megrendelhe-tő Gritner Lajosnál Tokaj. 28102

KWIZDA-FÉLE FLUID: Kigyó-védőegy. Turista-fluid. Rög bevált aromatikuss be-érzésű az inak és izmok erősítésére és edzésére. Turisták, kerékpározók, vadászok és lovasok által sik-rral használva elő- és utóerősítésre nagyobb terak után. Egész üveg ára K 2.- Fél üveg ára K 1.20 Kwizda-féle Fluid Valódián kapható a gyógy-szertárakban. - Főraktár: T.S. Bk József gyógyszerésznél, Budapest, Király-utca 19., Andrassy-u. 26.

Wagner-Franz GUMMIES HALHOLYAGOK 100% GUMMI, 75% ZSÍR, 25% VÍZ. STERYL. A legújabb, legelőnyösebb GUMMI-KÜLÖNLEGESSÉG. Csak szigorúan kapható. NEUMAYER LIPÓT BUDAPEST, VIVASZFARÓUT 3. SZ. AUFERFÜHRER

Pénzelőleget. Telefon 149-09. Butorra zongorára varrógép kereskedelmi árucikra, melyek bizományba beraktározatnak. Régi Tauber cég csak Baross-ter 17. sz.

BUTOR-VEVŐKNEK alkalom nyílik a 25 év óta fennálló

Sárkány-féle butoriparos cégénél

VII. Erzsébet-körút 23. sz. hol a helyiség átépítése miatt finom, modern asztalos és ká-pítos butorok soha-kal olcsóbban szereshetőek be, addig, míg készlet tart. esetleg részlet-fizetés mellett s. 28174 Nagy választék karácsonyi: és újvi ajándékokban.

Pénzkölcsönt 4 1/2, 4 3/4, 5 és 6% alapon fölbirtokra, jövedelmező, fővárosi, vidéki, városi és Budapest környékén levő be házakra I., II., III. hal-lyon 15-60 evlg törleszt-hető. S-émolyíthított tisztvi-selőknék gyorsan eszköz-zöltetik. HOFMANN JAKAB bankbizományi iroda, Bu-dapest, Terecz-körút 1/a.

KOSSUTH LAJOS ARC-LAJOS RÉPE berakott fából kidolgozva művész ki vitelben, elefánt csont mintával izlésesen díszített valódi, ébenfa-kerettel, 75 cm. magas és 60 cm. széles nagyságban 300K-ért azonnal eladó

Ezt a remek művet egy Ausztráliából visszatért magyar ember készítette Kossuth Lajos legutolsó fényképfelvétele után. A tisztán, válogatott szines falapokból berakott kép életű másolata az eredeti-nék, melynek összeállításán és díszítésén hat hóna-palig tovább dolgozott a művész. Ez az egyedül-álló, pompásan sikerült mű 600 koronára van ér-tékelve és kiállítva. Bő-vebbet: VII. ker., Erzsébet-körút 50. I. 9.

Ajtók, Ablakok, vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók.

Wiener A. utódnál BUDAPEST, ÜLLŐ-UT 123. Telefon 62-80. Alapított 1896-ban.